

דברי הכנסת

הישיבה השלוש-מאות-ואחת-עשרה של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, י"ג באדר א' התשנ"ה (13 בפברואר 1995)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר דניאל לוי, זיכרונו לברכה
דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לנשיא קפריסין ג' קלרידס
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 101), התשנ"ה–1995
(קריאה ראשונה)
שאלות בעל-פה
מהמרים שהפסידו סכומים בקזינו "לה בוהם"
שאלות ותשובות
אשפוז בכפייה
זיוף תעודות זהות ישראליות ברמאללה
פעולות המשטרה כלפי משמרות הצניעות
שימוש בצמח הדטורה כתחליף סם ממכר
פריצות לדירות באזור מרחב השפלה
מניעת נסיעתו של אוטובוס בגין הפגנה
תביעות לסיום חקירות משטרתיות
טיפול רבנות המשטרה בחללי פיגועים
תלונות כנגד שוטרים בקריית-ארבע
שיחות עם ה"חמאס"
סירוב הרבנות להשיא אזרח
דליפת אמוניה ממתקני קירור
רעש מטוסים באזור רחובות
שבילים מיוחדים לנסיעת טרקטורונים
הקמת קריית ממשלה במתחם מקווה-ישראל
דליפת גז רעיל ממפעל בנוף-ים
הצעה לסדר-היום מדיניות שירות בתי-הסוהר לגבי זכויותיהם של אסירים בבתי-הכלא
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעה לסדר-היום
הפחתת המס המקביל
הצעה לסדר-היום
העובדות שהתבררו לגבי תלושי המשכורת של חודש ינואר
הודעה אישית של חבר הכנסת ד' תיכון
הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים על-ידי בעליהן
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הודעת הבהרה של שר המשטרה לגבי הכנסת כלבים לשירות מבצעי של המשטרה

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שני, י"ג באדר א' התשנ"ה, 13 בפברואר 1995.

הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק לתיקון פקודת בריאות הציבור (מזון) (תיקון), התשנ"ה-1995, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק לצמצום ממדי העוני (תיקוני חקיקה – צעדים משלימים), התשנ"ה-1995.

לדיון מוקדם – הצעת חוק לשכת עורכי הדין (תיקון – פרסומת), התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (תיקון – תקופת הצינון), התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון – חישוב קצבאות נפגעי הנאצים), התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) [נוסח חדש] (תיקון – סימון לנשים בהריון), התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – גבייה באמצעות מס הכנסה), התשנ"ה-1995, מאת חברי הכנסת י' ונונו, א' דיין וא' יחזקאל; הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 38) (הקצאת רישיונות להפעלת מונית), התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת דוד מגן וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון – משכורת בתקופת ההשעיה), התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק שידורי חדשות בטלוויזיה בשפה הרוסית, התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק איסור שימוש בפרופיל צבאי לצרכים אזרחיים, התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק להסדר ההימורים בספורט (תיקון – מספר הנציגים במועצה), התשנ"ה-1995, מאת חבר הכנסת יעקב שפי; הצעת חוק לתיקון פקודת בריאות הציבור (מזון) (סימון מוצרי מזון המסכנים פעוטות), התשנ"ה-1995, מאת חברי הכנסת ס' שלום ור' נחמן.

דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר דניאל לוי, זיכרונו לברכה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם לעמוד. אני רוצה לקרוא דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר דניאל לוי, זיכרונו לברכה.

הבוקר הלך לעולמו חבר הכנסת לשעבר דניאל לוי, זיכרונו לברכה, אביו של חבר הכנסת יצחק לוי, ייבדל לחיים ארוכים, והוא יובא למנוחת עולמים אחר-הצהריים בבית-העלמין בחולון.

המנוח ייצג את סיעת המפד"ל בכנסת השישית ובכנסת השביעית והיה חבר בוועדות הפנים, הכלכלה והכספים.

הכנסת שולחת את תנחומיה לרעייתו, לבני משפחתו ולסיעת המפד"ל.

יהי זכרו ברוך.

(הכנסת מכבדת בקימה את זכרו של חבר הכנסת לשעבר דניאל לוי, זיכרונו לברכה.)

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לנשיא קפריסין ג' קלרידס

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו מארחים בקרבנו אורח מכובד מאוד, רצוי מאוד. אורחנו שיושב אתנו כאן היום ביציע הכבוד הוא נשיא קפריסין, הנשיא גלאפקוס קלרידס, אשר בא לארצנו לביקור פרטי, אבל הוא נשיא של מדינה ידידה ושכנה ואנחנו מקבלים אותו בכבוד רב. הוא נמצא כאן עם רעייתו, עם אנשי פמליה ועם שגריר קפריסין אצלנו מר אפטיחיו.

ליחסינו עם קפריסין יש היסטוריה ארוכה, שהיו בה קטעי מפגש מאוד מרגשים. המרגש היה אולי בתקופה שאחרי מלחמת העולם השנייה, כאשר עשרות אלפי עולים בעלייה בלתי חוקית, אשר חתרו לחוף מבטחים של מולדתם ההיסטורית, נתפסו על-ידי משמר החופים של הבריטים, של אנשי המנדט הבריטי, והוגלו לקפריסין, אשר היתה אז מושבה בריטית. זכורים לנו אותם מחנות שבהם שהו אחינו ואחיותינו והורינו ובני המשפחות שלנו תקופה ארוכה, ושם הכשירו את עצמם לעלייה נוספת לארץ-ישראל.

בשיחה קצרה שקיימתי בלשכתי עם הנשיא קלרידס, הוא סיפר לנו סיפור מרגש, שמשקף, כך אני חושב, את אופי היחסים שנרקמו בין שתי האומות בנסיבות היסטוריות כל כך מיוחדות. הוא סיפר על ג'ורג'יו, גדול הציירים של קפריסין, שנפטר לפני זמן קצר, שהיה באותה עת בחור צעיר והכיר נערה יהודייה במחנה והביא לה צבעים, כי גם היא ציירה. הם התאהבו ונישאו. היא למדה בינתיים משפטים והוא הפך לצייר הלאומי של קפריסין. הוא נפטר. היא שוהה שם כעורכת-דין. אני חושב שהסיפור הזה משקף את כל החום שהיה בין שני העמים בנסיבות של שלטון זר שגירש את אחינו מחופי הארץ ומשל שם, השלטון הבריטי.

בתקופות מסוימות כיסו קצת עננים את היחסים בין שתי המדינות, אבל בשנים האחרונות התפתחו היחסים לכיוון טוב מאוד. יש יחסי כלכלה ויחסי תרבות ויחסי תחבורה טובים מאוד ואווירה מאוד קונסטרוקטיבית ויחסים מאוד מפותחים בתחום של סיוע ועזרה רפואית. במסגרת אותו מסלול, הנשיא קלרידס בא אלינו ל"הדסה" לקבל טיפול רפואי, וזו גם הזדמנות לאחל לו שפע של בריאות והחלמה מהירה.

אנחנו מברכים אותו בחום רב. לפני חודשים אחדים ביקר אצלנו יושב-ראש הפרלמנט של קפריסין, מר אלכסיס גלאנוס; בעוד כחודשיים אנחנו נבקר את הפרלמנט השכן שלנו.

כאמור, אנחנו שמחים מאוד לארח את אורחינו המכובדים הנמצאים כאן אתנו. אני מתאר לעצמי שהם רגילים לחיים פרלמנטריים והם יודעים, שפרלמנט עובד לעתים בהרכב של עשרה, לעתים בהרכב של חמישה ולעתים בהרכב של 80. זאת דרכו של פרלמנט.

היו ברוכים – וברכת החלמה מהירה לנשיא קלרידס.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני, אולי כדאי לציין, שהעם הקפריסאי קיבל הרבה עידוד מהמלחמה נגד הבריטים בארץ, ואחרי שאנחנו הצלחנו, הם התחזקו ואזרו אומץ ועשו אותו דבר. היינו באותה סירה.

היו"ר ש' וייס:

אני מצרף את דברייך לפרוטוקול כהמשך לדברי.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 101), התשנ"ה-1995

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים בסדר-היום שלנו. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 101), התשנ"ה-1995, קריאה ראשונה. יציג אותה שר האוצר. כבודו, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, השם התמים שמופיע בכותרת החוק המוצע, הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 101), ואחרי זה תיקונים עקיפים בנושא חוק מס שבח וחוק השקעות משותפות, הוא למעשה המלה הפופולרית מאוד, שעשתה כותרות לא מעטות בעיתונות בחצי השנה האחרונה – המס על הבורסה; זה בעצם חוק שבא לבטל את המיסוי על הבורסה.

הצעת החוק הזאת, שבאה לבטל אותו חוק שעורר סערות כה רבות, נבעה מהחלטתי מלפני כשבועיים – אני לא זוכר בדיוק את התאריך – להציע לממשלה ביטול המיסוי על הבורסה, והממשלה אישרה את ההצעה.

אני רוצה להגיד לכם, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שאני עדיין חושב, כפי שחשבתי בעבר ואחשוב בעתיד, שבספר חוקים של מדינה מתפתחת ונאורה צריך להיות חוק שממסה גם את ההון וגם את העבודה. בספר חוקיה של מדינה כזאת חייב להיות חוק כזה, ולכן עמדת העקרונית היא שצריך להיות מס על שוק ההון, ואינני חוזר בי.

שמחתי לשמוע שחבר הכנסת דיין חושב שחוק המס על הבורסה הוא חשוב וצריך לקיים אותו, עד כדי כך שהוא חשב, שאם הממשלה מאשרת, על-פי הצעת שר האוצר, את ביטול החוק – שר האוצר צריך לדעתו אפילו להתפטר.

אלי דיין (העבודה):

אני עדיין בדעה זו.

שר האוצר א' שוחט:

מאה אחוז.

דן תיכון (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

שר האוצר א' שוחט:

הרי אני לא מתפלא, שכן הרי קרה משהו בחודש וחצי האחרון. אם אלה מסקנותיך, יבושם לך.

אלי דיין (העבודה):

זה לא קשור לזה.

שר האוצר א' שוחט:

אני מניח גם, שאם בוועדת הכספים, כתוצאה מקומבינציה בינך לבין הליכוד, תיפול הפרטת כ"ל, אז גם כן תקרא לו להתפטר.

אלי דיין (העבודה):

זו היתה עמדתי כל הזמן.

שר האוצר א' שוחט:

גם עמדתי היתה בעניין החוק.

אלי דיין (העבודה):

אני לא שיניתי את דעתי.

דן תיכון (הליכוד):

איזה קבניות. איזה קבניות.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שר שהוא בעד חוק המיסוי, אם הממשלה לא מקבלת את דעתו ואזרחים הפסידו מיליונים, הוא לא צריך להתפטר?

היו"ר ש' וייס:

רבותי, יש לי הצעה. אתם רשומים.

אלי דיין (העבודה):

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת דיין, אני מציע לך, אתה ממילא יושב שם, בהרבה מאוד פינות, שב במקום שלך.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני רוצה להציע לשר האוצר ולחבר הכנסת לאלי דיין הצעה. אתם רשומים לרשות דיבור. תוכלו להתבטא בנחת.

שר האוצר א' שוחט:

כפי שאמרתי, אני עדיין חושב שחוק כזה צריך להיות בספר החוקים. אני חושב שבמדינת ישראל, כמו בכל מדינות העולם המפותח, צריך לשלם מס גם על רווחי ההון ולא רק על העבודה. אמרתי את זה כאשר הבאתי את החוק. אמרתי את זה לאורך כל המאבק, שלא היה קל ולא קיבלתי בו עזרה רבה מצד חברי, אפילו אלה שתמכו בחוק. כך חשבתי.

אבל נוצר מצב שהיה בו שינוי, לדעתי גם פסיכולוגי וגם פוליטי, שלצערי הרב קשר את ההפסד בבורסה עם חוק המיסוי, וכל מי שקמו ואמרו את זה מעל הדוכן – אני רואה אותם פה באולם – יגידו את זה גם היום, אם כי הם ידעו שהם אינם דוברי אמת. הם ידעו, שהבורסה נפלה בפברואר 1994, שהמס אושר על-ידי הכנסת רק בסוף 1994, שהודעתי עליו באוגוסט 1994. לפיכך, לא היה כל קשר מעשי בין המס לבין מה שקרה בשוק ההון.

אבל בדרך כזאת או אחרת נוצר קשר פסיכולוגי בציבור, אצל חברי ממשלה ואצל חברי כנסת גם מהקואליציה, שחיברו את העניין של הטלת המס עם ההפסדים אשר נגרמו כתוצאה מירידת ערך שוק ההון בפברואר, כאשר עד אז שוק ההון היה גבוה, מנופח ובלתי ריאלי.

לכן, כאשר הוברר לי שכתוצאה משינויים שדרשו הממשלה והכנסת בדרך קביעת החוק, הדבר לא יכול היה לבוא על מקומו בשלום, והקשר הפסיכולוגי, שאפילו בקריאת ביניים מפי חברי הקואליציה שמעתי אותו, הקשר הזה היה קשר קטלני מבחינת יכולת העמידה של הממשלה והקואליציה בעניין –

הוא לא היה נכון, אבל פסיכולוגית הוא היה קיים, ונאמר כביכול שבגלל המס התמוטטה הבורסה. כאשר הוברר לי, שכל שבוע מוגשת הצעה חדשה משרים ומחברי כנסת במגמה לזעזע את החוק, שהוא נכון וצודק, חשבתי שלא היתה לי ברירה אלא לבוא לממשלה ולהציע לה לקבל הצעה שאומרת שהחוק הזה מבטל ולאחר מכן להביא אותו, כפי שאני עושה היום, לקריאה ראשונה בכנסת.

מדוע צר לי על העניין? צר לי על העניין כי אני חושב שלא טעיתי מבחינה עניינית. לא טעיתי כשחשבתי שצריך להיות מיסוי על רווחי הון כפי שיש על שכר. לא טעיתי מכיוון שחשבתי שצריך לעשות את זה, ולדעתי העיתוי היה מתאים. טעיתי בהערכה שלי לגבי החוסן הפוליטי לעמוד בכך, ועד כמה יגולגל מה שקרה חצי שנה קודם לכן אל החוק עצמו.

וכפי שחשבתי שצדקתי בנושא של הטלת המס, חשבתי גם שצדקתי במהלך שהצעתי אחר כך, עם כל הצער שבדבר, והצער שלי גדול. אני לא יודע מתי יבוא עוד הפעם שר אוצר, או תבוא ממשלה, ויטילו את המס. אינני יודע. אני יודע שזה נוסה פעמיים ולא הצליח, ואצלי זו הפעם השלישית.

לכן אני פונה אל הכנסת ומבקש להעביר לוועדת הכספים את הצעת החוק ואת התיקונים העקיפים לדין ולהכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. אני חוזר ואומר, הייתי שמח מאוד לו היה החוק קיים. אני עצוב מכך שאני צריך להביא את ההצעה הזאת, אבל פוליטית, פסיכולוגית וכלכלית, הדבר היה בלתי נמנע. אני פונה לכנסת ומבקש לאשר את העברת הצעת החוק לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר האוצר.

חברי הכנסת, נרשמו לדין 42 חברי כנסת. אני סוגר את הרשימה; שלוש דקות לכל נואם. כרגיל, מי שלא ימצא באולם כאשר אקרא בשמו מאבד את תורו. חבר הכנסת יוסף ונונו. חבר הכנסת משה גפני. אחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, אינני מאמין למשמע אוזני. האם זה נכון, אדוני שר האוצר, שאתה מבקש שתהיה חקיקה לביטול המס על הבורסה?

שר האוצר א' שוחט:

אתה יכול להאמין למשמע אוזניך. זה בדיוק מה שאמרתי. אתה כאיש מאמין לא יכול להיות איש לא מאמין.

היו"ר ש' וייס:

הוא אמר את זה בבהירות רבה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא מאמין למשמע אוזני.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לפני שבועיים הוא התנגד.

משה גפני (יהדות התורה):

אני רוצה לומר לך, אדוני שר האוצר, ואני מדבר בכל הכנות, אנחנו מדברים פה בחדר סגור – – –

רפאל אלול (העבודה):

אני לא מאמין למה שאני שומע.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא צודק. האולם סגור.

משה גפני (יהדות התורה):

אתה שכנעת אותי, אדוני שר האוצר, להצביע בעד חוק על מיסוי הבורסה, והסברת לי בהיגיון רב, שלא יכול להיות שאדם שנהנה מיגיע כפיו משלם מס – – –

היו"ר ש' וייס:

השר אמר גם היום, שמוסרית הוא בעד החוק.

משה גפני (יהדות התורה):

הסברת לי שלא יכול להיות שמי שפועל בבורסה ולא משקיע מאמץ בעבודה וכדומה לא ישלם מס. שכנעת אותי.

אני באופוזיציה. לא יכולתי להצביע אתך אבל נמנעתי. אני מדבר בכל הכנות, שכנעת אותי.

אני רוצה להגיד לך, לדעתי אתה שר אוצר טוב, פשוט בממשלה הלא-טובה. זו ממשלה של "חרב איש ברעהו", וזה גרוע מכל דבר אחר. יכול להיות שאתה צודק בנושא המס על הבורסה, יכול להיות שאתה צודק ויש לבטל את המס על הבורסה. אבל אתה מבין בכלכלה יותר ממני, ואתה בוודאי יודע, ששיטת הזיגזג הזאת, שלפיה פעם יש מס על הבורסה ופעם אין מס על הבורסה, פעם מדברים כך ופעם מדברים אחרת – זה גורם נזק בלתי רגיל. זה הדבר החמור ביותר שאפשר לעשות, יותר מכל דבר אחר.

יכולה להיות מדיניות שגויה, זאת לא טרגדיה. מותר לבן-אדם לטעות, הוא בסך הכול בשר ודם; מותר לבן-אדם לחשוב משהו ולהיות טועה בזה. אבל הדבר החמור ביותר, מה שממשלה עושה – יושב ראש הממשלה במזרח הרחוק, הוא לא אומר שום דבר על המס על הבורסה, הוא מחכה לבואו לארץ, הוא בא לארץ, יושב אתך, ואומר: המס על הבורסה יישאר. אחרי זה פתאום יש לחצים, יושבים אילי הון וראשי המשק, בשבת, אצל ראש הממשלה, אחרי זה פתאום, בניגוד למדיניות שלך, אדוני שר האוצר, מחליטים לבטל את המס על הבורסה.

אני לא אומר לך להתפטר, אני אומר לממשלה להתפטר. הרי זה דבר חמור מאין כמותו. איך עושים דבר כזה? איך הולכים ומשגעים את אזרחי מדינת ישראל פעם אחר פעם במדיניות זיגזג, שגורמת נזק של מיליארדים לאנשים שיש ביניהם גם משקיעים קטנים?

הייתי בעד מס על הבורסה לו היה חלק ממדיניות כוללת, מדיניות כלכלית שמבצעת, אכן, באמת, את כל הדברים המדויקים. אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

ממש כבר.

משה גפני (יהדות התורה):

את כל הדברים המדויקים.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

משה גפני (יהדות התורה):

עקב מגבלות הזמן אני אומר לך שיש היום ב"דיעות אחרונות" כתבה של סבר פלוצקר על המדיניות של הממשלה בכמה וכמה תחומים, על הנושא של מכירת הבעלות על "מספנות ישראל" — —

היו"ר ש' וייס:

אדוני, זה נושא חדש.

משה גפני (יהדות התורה):

אני כבר מסיים — — —

היו"ר ש' וייס:

משפט אחד. את הפואנטה כבר עשית.

משה גפני (יהדות התורה):

ראש הממשלה אומר — בסיום של כל השגיאות שהממשלה עשתה בפברואר — ראש הממשלה אומר תמיד שהממשלה היא דוגמה למנהל עסקים גרוע מאוד — אני מסיים — החודש היא מוכיחה זאת מדי יום, אם לא מדי שעה.

אתה, אדוני שר האוצר, הלכת עם מדיניות נכונה, עם מדיניות אחת, אבל השרים תקעו לך סכינים בגב. הממשלה הזאת עשתה דבר והיפוכו פעם אחר פעם.

אני לא קורא לך להתפטר, אני קורא לממשלה להתפטר. תשחררו את אזרחי ישראל מהעונש שלכם. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת משה גפני. חבר הכנסת יוסף בא-גד, אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת יעקב שפי. שלוש דקות, חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, כבוד שר האוצר, דבר ראשון, לצערי אני שוב מוכרח לפתוח בדברי תנחומים – למשפחת נהג המונית, השם ייקום דמו, שנהרג היום בכביש מעלה-אדומים. אני מזכיר לממשלת ישראל, שזה החלל ה-127 של השלום מאז אוסלו. שבע שנות אינתיפאדה, 284 קורבנות, השם ייקום דמם. אם נחלק זאת על פני שבע שנים – – –

רפאל אלול (העבודה):

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

— — — 40 לשנה.

רפאל אלול (העבודה):

זה מס על הבורסה?

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, אבל אי-אפשר לפתוח נאום בלי לשלוח תנחומים.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

מה חשוב מס בורסה למשפחת החלל, למשפחת ההרוג – – –

רפאל אלול (העבודה):

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

מס בורסה מעניין אותה היום? היא יושבת שבעה, היא קוברת את מתה.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

זאת כנסת שעה לרחשי לבו של העם?

רפאל אלול (העבודה):

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

127 קורבנות, אתה לא מתבייש לדבר?

היו"ר ש' וייס:

תעבור לנושא.

יוסף בא-גד (מולדת):

עכשיו אני עובר לנושא, אבל קודם, כבוד היושב-ראש, אני מבקש מאוד, קיבלנו סדר-יום מהמחשב ועניין תיקון פקודת מס הכנסה היה בסעיף 6. עכשיו העבירו אותו לסעיף א', ביטלו את חוק הנכים, סעיפים ב' וג'. מבלבלים אותנו. אני מבקש, אם אנחנו רוצים להיות אחראיים ורציניים, להתכונן לנושא, אנא – – –

היו"ר ש' וייס:

מייד, אני אברר זאת.

יוסף בא-גד (מולדת):

עכשיו לעניין החוק. כבר הקדים אותי חבר הכנסת הרב משה גפני ואמר את רחשי לבי. אני רק מבקש מכבוד שר האוצר, תקראו לחוק בשמו האמיתי, לא הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 101). הייתי מציע שמות: הצעת חוק כישלון הממשלה, הצעת חוק אי-יציבות השלטון, הצעת חוק בוקה ומבולקה של ממשלת ישראל – – –

היו"ר ש' וייס:

לא. במקורות זה: בוקה, מבוקה ומבולקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מקבל את התיקון – – –

היו"ר ש' וייס:

אני לא מזדהה, אבל נא לדייק.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני חושב, כבוד היושב-ראש, שכרגיל גם הפעם אני צודק. בוקה ומבולקה, ולא מבוקה ומבולקה. היושב-ראש הוא היושב-ראש, אבל איך אומרים? – האמת מעל לכול. בוקה ומבולקה. ממשלת ישראל מבולבלת – – –

היו"ר ש' וייס:

איפה המבולקה?

יוסף בא-גד (מולדת):

קודם עשו כך, שינו, עשו כך, אנחנו כבר לא יודעים, ולכן בצדק אמר חבר הכנסת משה גפני, שיהיה לכם העוז לא להתנפל על שר האוצר, באמת מה שעשו ממנו, אמללו אותו.

במה שהממשלה הזאת נוגעת – היא נכשלת. היא לקחה שלום – היא הרגה את השלום; היא לקחה את הכלכלה – הרגה את הכלכלה; היא לקחה בורסה – הרגה את מס הבורסה. שהממשלה תלך.

אני רוצה לסיים בדבר נוסף. בשכנות לנו שובת הרב מנחם פליקס, שאתמול הקימו מצבה לבתו עפרה, השם ייקום דמה. הוא יושב מול משרד ראש הממשלה, בכניסה לגן הוורדים, שובת שביתת רעב. אני חושב שעם ישראל כולו צריך לבוא לגן הוורדים, מול משרד ראש הממשלה, להצטרף לרב מנחם פליקס, כדי שלא יהיו עוד קורבנות.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת בא-גד.

אנחנו תיקף נברר, באמצעות חבר הכנסת גמליאל, את נושא הבוקה, מבוקה ומבולקה.

חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. חבר הכנסת יעקב שפי, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נכון שטיפולה של הממשלה בכל הנושא של מיסוי הבורסה לא היה דבר שאנו, כנציגי מפלגת העבודה בכנסת, נשתבח בו. ברור שאנשי האופוזיציה יתרכזו בנאומיהם בניגוח הממשלה ובעשיית הון פוליטי מכל ההשתלשלות הקלוקלת שליוותה את החוק. שמענו לפני את חבר הכנסת בא-גד, שהתחיל בזה.

אני דווקא אעדיף לנצל את הדקות המעטות העומדות לרשותי על מנת להתרכז בחצי הכוס המלאה ולא בחצי הכוס הריקה. משרד האוצר, בראשות שר האוצר שוחט, יכול להשתבח בהישגים שבזמן שלטון הליכוד יכולנו רק לחלום עליהם: חוק חיילים משוחררים, שמאות אלפי בני נוער שמשחררים בימים אלה נהנים ממנו, ואת החוק הזה לא הצליחו להעביר בזמן שלטון הליכוד. מבחינת השקעות בתשתית, הממשלה השקיעה בפיתוח תשתיות 120% יותר מממשלת הליכוד, 10.6 מיליארד שקל

ב-1994 לעומת 4.8 מיליארדים ב-1991, בתקופת שלטון הליכוד. נוסף על כך השקיעה הממשלה ביותר מ-30 מחלפים חדשים. נסללו עשרות כבישים דו-מסלוליים בסכום כולל של 2.2 מיליארדי שקל. כמו-כן הושקעו 400 מיליון שקל בפיתוח רשת הביוב, יותר מפי-שניים מההשקעה בזמן שלטון הליכוד. יש עלייה של 18% בתוצר המקומי הגולמי לעומת 1992, ו-33% גידול ביצוע. גם האבטלה ירדה ב-35%.

אסור שנושא הבורסה יעזור את עיני הציבור מלראות את התמונה הכוללת, שהיא, בסך הכול, חיובית מאוד.

מן הראוי ומן ההגיונות גם להזכיר, שלא מס הבורסה גרם לקריסתו של שוק ההון. בשנים שקדמו ל-1994 נופחה הבורסה מעל ומעבר – ללא כל הצדקה כלכלית. הבנקים חילקו אשראי ללא בקרה מספקת ושיווקו את שוק ההון כאילו מדובר באיזו תוכנית חיסכון משופרת.

כשתתפא הבורסה התל-אביבית מהחוליים שלה ותתייצב, ייתכן שיהיה מקום לנסות לחזור לבחון את חוק הטלת המיסוי. כל זה יהיה, כאמור, אקטואלי רק כאשר תפסיק הבורסה שלנו לשבור שיאים עולמיים שנתיים – או בעליות מטורפות כמו ב-1992 או בירידות תלולות כמו ב-1994.

אני מברך את שר האוצר על החלטתו לבטל את החוק. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת שפי. חבר הכנסת עובדיה עלי; חבר הכנסת אברהם פורז; חבר הכנסת טלב אלסאנע; חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת רון נחמן, ואחריו – חבר הכנסת יוסף עזרן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר האוצר, לפני שבועות מספר דיברתי אליך מעל הדוכן הזה כאשר הגשתי הצעה לתיקון סעיף 2 לפקודת מס הכנסה, ובה ביקשתי למנוע הטלת מס על הבורסה. אמרתי לך, אדוני השר: אני נותן לך ולראש הממשלה סולם כדי שתתקדו מהעץ הגבוה שעליו עליתם. ואתה, בציניות וקצת בלעג, ניסית לומר לי: מה אתה מבלבל את המוח? אנחנו יודעים מה שאנחנו עושים, אנחנו עושים מה שאנחנו רוצים, יש לנו נימוקים כבדי משקל, הפגיעה איננה פגיעה, נגייס 500 מיליון שקל לשנה מהציבור, נעשה צדק חברתי עם השכבות השונות. מדוע ישלם אדם מס הכנסה על עבודה ולא ישלם מס על הבורסה? איזה תירוצים וסיפורים סיפרת מעל הדוכן הזה.

אדוני שר האוצר, דווקא משום שאני מכבד אותך – אתה יודע שאני מכבד אותך – ומעריך את היושר שלך, היום היה צריך להביא את ההצעה הזאת שר אוצר אחר, לא אתה. לו אני הייתי במקומך, הייתי מחזיר את המנדט לראש הממשלה והייתי אומר לו: אדוני ראש הממשלה, נכשלת; נכשלת לא משום שטעיתי, אני חושב שאני צודק. לו אני שר האוצר במקומך ואני עומד על העקרונות שלי, זה מה שהייתי אומר. לו כך היית נוהג, בייגה, כפי שנהגת כל החיים, ואני מכיר אותך עוד מהיותך ראש העיר ערד, הייתי מצדיע ואומר: זה אותו בייגה שאני מכיר. אבל היום לא עשית את זה.

היום אתה מביא חוק שהופך לחוכא ואיטלולא את כל הנאומים שנאמת כאן מעל הדוכן הזה. לא רק שעשיתם חוק של הבורסה, שיגעתם את כל עם ישראל ואת כל העולם והבאתם את האנשים למצבים קשים ביותר. מעל הדוכן הזה הבאתי חוות דעת של פרופסורים גדולים מחוץ-לארץ על הנזקים, או הנזיקין, ועל הזכות לתבוע נזיקין ישירים ממי שנתן הבטחות שלא יהיה מס על הבורסה ולאחר מכן הטיל את המס על הבורסה. ניפחתם את הבלון, הבאתם לפיצוץ, הכנסתם אנשים בציבורים שונים לאי-ודאות ולפניקה, מהפנסיונרים ועד צעיר החוסכים, ואחרי כל הדברים האלה אתם באים ומבטלים הכול. כלומר, האוכל גם היה מקולקל, גם היה מסריח, וגם אכלתם אותו.

לכן, אדוני, כבר אמרתי את שלי לגבי ראש הממשלה. אני חושב שהוא צריך להחזיר את המנדט לנשיא וללכת לבחירות מוקדמות. אבל לך, בייגה, אני אומר במלוא הידידות: היה טוב לולא אתה היית מגיש היום את החוק הזה, כי זה פוגע גם באמינות שלך, וצר לי על כך. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת יוסף עזרן. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז, ואחריו – חבר הכנסת אסעד אסעד. אם הוא לא יהיה – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

בבקשה, חבר הכנסת ויינשטיין. שלוש דקות לכל נואם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, בנובמבר, עוד לפני שנחקק החוק בכנסת, הגישו חברים מספר מאתנו – נדמה לי שזה ללא תקדים – הצעה לבטל את חוק מס על הבורסה שטרם נחקק. לפני שבועיים הבאתי את ההצעה לקריאה טרומית, והיא נדחתה על-ידי שר האוצר. היום שר האוצר הביא הצעה התומכת בתביעתה של סיעת הליכוד ובמאבקה המתמשך והבלתי פשרני לביטול המס. אנחנו תומכים בהצעת סיעת הליכוד שהוגשה על-ידי שר האוצר לאחר החלטת הממשלה.

עוד יהיו שעות שנדון בחוק הזה, היום יש לנו שלוש דקות. לימדו אותנו שלא משאירים פצועים בשטח. אנחנו לא נזנח את הפצועים שהושארו בשדה על-ידי שר האוצר ועל-ידי הממשלה הזאת, את מאות אלפי החוסכים שרואים בימים אלה עד כמה נוסרו חסכונותיהם, בעשרות מיליארדי שקלים. לא נזניח אותם. ניאבק כאן עד שהם יקבלו את התגמול המגיע להם באמצעות התפטרותה של הממשלה וחלוקת הכסף בצורה צודקת.

אם לשר האוצר יש מיליארדי שקלים מיותרים והוא רוצה להקצות אותם לקיבוצים, לא נאפשר לו לעשות זאת. יש פצועים בעטיה של הממשלה הזאת, ואלה החוסכים, אבל אין להם קרקעות כפי שיש לקיבוצים. אתמול השקפתי מעל הכרמל על שטח של מאות דונמים שנמצאים בידי משק יגור, והוא לא היחיד. הקרקעות האלה נשארות להם עם זכויותיהם, ואילו אלפי חוסכים שהפסידו מכספם לאחר שהבנקים אילצו אותם לקבל אשראי ולהשקיע זאת באינטרסים של הבנק נשארים פצועים בשטח. לא נפקיר אותם.

החוק יעבור ונתמוך בו, כי הוא חוק שלנו. נדבר על כך עוד הרבה, שעות על שעות.

אני רוצה לומר עוד, שאל יוליך אותנו שר האוצר שולל לגבי מה הוא אומר כל הזמן. הוא אמר: במצב הנוכחי לא ניתן לגבות מס. דהיינו, המצב הנוכחי, עת משבר. קודם לכן הוא אמר שהמשבר היה לפני הטלת המס. השאלה הנשאלת: אם כך, למה הטלת את המס והכית במכת פטיש וגרזן על הפצועים האלה? אם המשבר בבורסה היה לפני הטלת המס, ובמצב של משבר אי-אפשר לגבות את המס, למה הטלת את המס? למי אתה בא לספר מעשיות?

כבר יש לנו אשם חדש. קודם היו אלה שבס, ראש הממשלה, הליכוד, אלה שארגנו את הטלפונים, נפרט אותם. בשבועיים האחרונים יש אשם חדש – אלה הפקידים. נו, מה הפלא שעוזבים אותו? בכל העיתונים הופיעו פתאום מאמרים, שהפקידים אשמים במה שקרה עם המס על הבורסה.

שר האוצר א' שוחט:

אני אמרתי את זה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ביום אחד הופיעו מאמרים בעיתונים, ואני יודע לקרוא עיתונים – – –

שר האוצר א' שוחט:

כמו שקראת אז.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני אמרתי שהפקידים אשמים... אבל יש לך היסטוריה בהאשמת אחרים, נפרט אותה, אדוני.

בינתיים נתמוך בחוק הזה, שהוא חוק שלנו ומאבק שלנו, ואיש לא ימחק אותו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת ויינשטיין. חבר הכנסת אברהם פורז. אחריו – חבר הכנסת אסעד אסעד, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, חבר הכנסת פני בדש.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במערכת המס בישראל יש כמה עיוותים קשים, ועלי לומר בצער שאת כולם הנחיל לנו הליכוד. בראש ובראשונה אני רוצה לטפל בעניין מיסוי המקרקעין.

דן תיכון (הליכוד):

מה אמרת? תחזור עוד הפעם.

אברהם פורז (מרצ):

כן, הליכוד הוריש לנו את העיוותים.

דן תיכון (הליכוד):

את כולם?

אברהם פורז (מרצ):

את כל העיוותים שתיכף אציין אתם השארתם לנו.

העיוות הראשון הוא הגדלה מטורפת של מס רכישה, לשיעורים האבסורדיים הקיימים היום. זה מס שאין לו שום הצדקה כלכלית. את מס הרכישה, שהוא בסך הכול מס על ניידות דירות, הטלתם אחרי שביטלתם באופן בלתי מוצדק את מס השבח ומס הרכוש.

היום, אם יש לך מגרש בשווי 50,000 שקל, או 100,000 שקל, תשלם עליו יפה אפילו אם אתה לא יכול לבנות עליו שום דבר; בכל שנה – 2.5% מס רכוש. לעומת זאת, אם יש לך דירת מגורים – שיכולה להיות גם וילה מפוארת שערכה מיליוני דולרים – לא תשלם עליה שום מס רכוש, וגם כאשר תמכור אותה לא תשלם מס שבח. בעניין זה צריכה להיות רפורמה, כמו שצריכה להיות רפורמה באותו מס עתיק יומין שנקרא מס בולים, שמוטל בלי שום הצדקה כלכלית.

אני רוצה לעבור לעניין המיסוי על הבורסה. הרעיון של הממשלה ושל שר האוצר להטיל מס על רווחים ריאליים ולא להטיל מס מחזור היה רעיון נכון. מס מחזור – כאן אני קושר עם העניין הקודם – הוא מס שמוטל על עצם הפעולה, גם אם יש רווח וגם אם יש הפסד אתה משלם אותו שיעור, ולכן בצדק רצו להטיל מס שאיננו מס מחזור. היה ברור, שאם מטילים מס כזה, הרי בתקופה הראשונה

גבייתו תהיה פרובלמטית, משום שאחרי המפולת שהיתה בבורסה היה ספק גדול אם במהלך השנה וחצי הקרובה מס כזה היה מכניס הכנסה כלשהי. כאשר יש אווירה של דיכאון מפני שהבורסה בנפילה והיא לא עולה, יש פה הרבה אלמנטים פסיכולוגיים, גם הממשלה לא גובה דבר.

אבל, זו היתה צריכה להיות סכלות יוצאת דופן מצד הממשלה הנוכחית להתמיד בדבקותה בחוק העקרוני הזה כשהליכוד הבטיח שכאשר הוא יגיע לשלטון – אם יגיע, אני מקווה שהוא לא יגיע – הוא יבטל את המס. היה יוצא שהממשלה הנוכחית בעצם משלמת מחיר פוליטי כבד על דבר שהוא בעיקרון צודק, והממשלות האחרות – וזה לא משנה, ממשלות ישראל לדורותיהן – היו יכולות ליהנות מזה.

אדוני שר האוצר, אני חושב שהגיעה העת להנהיג בישראל חובת דיווח כללית, שכל אזרח יגיש דוח שנתי, כמו בארצות-הברית, והכול בפנים וממוסה באופן שווה. אם יש לך הפסדים, יש לך רווחים. אם היו לך הפסדים בניירות ערך, תקזז אותם מס הכנסה שיש לך על משכורת. ואז העסק הזה יהיה ישר, פשוט. אני יודע שמתנגדים לזה, כי זה מטיל כביכול עומס ביורוקרטי. אבל אני חושב שזו הדרך הנכונה להתמודד עם העניין.

היו"ר ש' וייס:

זה לא רק עומס ביורוקרטי. אתה יכול כאילו להמר בבורסה על חשבון מס הכנסה. זה סיפור הרבה יותר – – –

אברהם פורז (מרצ):

זה לא על חשבון מס הכנסה. אבל באותה מידה, כשיש לך רווחי בורסה, אתה משלם מס הכנסה בשיעור הרגיל, אם יש לך שיעור מס שולי של 50%.

היו"ר ש' וייס:

אין חוקים פשוטים בענייני מיסוי.

אברהם פורז (מרצ):

לא, אינני אומר שהם פשוטים, אבל בעיני אין שום שוני בין הכנסה להכנסה. כל ההכנסות זהות בעיני, בין שהן מעבודה, בין שהן מרכוש, בין שהן משכירות, מכל דבר. לא צריכים להיות מקלטים. צריך להיות שיעור מס נמוך יותר, ועל הכול. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת פורז. חברי הכנסת, מינינו ועדת בוררות, את חבר הכנסת גמליאל. הסתמכנו על ספר נחום. חבר הכנסת בא-גד אמר בוקה ומבולקה, ואני הוספתי שבאמצע צריכה להיות המלה מבוקה. הפעם אני צדקתי.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה מופיע בספר נחום, פרק ב', פסוק י"א, שלוש פעמים: בוקה ומבוקה ומבולקה.

היו"ר ש' וייס:

עד עכשיו התלוננתי פעמיים, ולא זכיתי. זו פעם ראשונה שאני זוכה.

יוסף בא-גד (מולדת):

שנינו זכינו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בדיון. חבר הכנסת אסעד אסעד, חברת הכנסת נעמי בלומנטל. חבר הכנסת פני בדש, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

פני בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבל ששר האוצר הלך ולא נשאר לשמוע את כל הדיון.

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא בוודאי יחזור.

פני בדש (צומת):

לאורך כל הדרך תמכתי במיסוי הבורסה ובמיסוי של שוק ההון. אבל אני חושב, שבמצב שנוצר, עם ההתנהגות של ראש הממשלה בכל הנושא של מיסוי הבורסה, ביטול המס היה בלתי נמנע. טוב עושה שר האוצר שהוא מביא הצעת חוק לביטול המס, אף שאני חוזר ואומר, שאני עדיין חושב שצריך למסות את שוק ההון.

הטענה המרכזית פה היא על דרך קבלת ההחלטות. אני חושב שלא ייתכן, שראש הממשלה מנסה להתערב בכל כך הרבה משרדים ולנהל כל כך הרבה משרדים, כאשר כל הנתונים וכל הידע המרכזי אינם נמצאים בידו. היום ראש הממשלה מנהל שישה-שבעה משרדי ממשלה, חלקם במישרין וחלקם בעקיפין. לא ייתכן מצב כזה, שחוק כל כך רגיש בנושא של מיסוי ההון יעבור תהליך כזה של ייסורים, תהליך כזה של אי-ודאות, כמו שעבר חוק המיסוי על הבורסה.

היתה התלבטות קשה לפני הגשת החוק. היתה החלטה של הממשלה ושל ראש הממשלה כן לחוקק את חוק המיסוי על הבורסה. עד הגשת החוק לכנסת עברו כמה חודשים. היתה התלבטות, היו ויכוחים. אני הייתי פה בלילה הארוך שבו היה דיון על חוק המס על הבורסה. יומיים ישבו על החוק הזה, קיבלנו עשרות ומאות טלפונים. ואחרי כל זה החליטו כן להטיל את המס. והעבירו את החוק.

אחרי שהחוק עבר והיתה רגיעה כלשהי בבורסה, התחילו עוד פעם להתלבטויות. התחילו לחצים של גופים כאלה ואחרים, גופים כלכליים כאלה ואחרים. אני מניח שדיברו על זה, ראש הממשלה היה בחוץ-לארץ, הוא היה במזרח הרחוק, ובמשך עשרה ימים הוא לא הצליח לדבר בטלפון עם שר האוצר. ראיתי איזו תוכנית טלוויזיה שבה הוא סיפר איך הוא לא הצליח לקבל טלפון או לענות לטלפון. עשרה ימים הוא לא הרים טלפון ולא אמר מה דעתו על חוק המיסוי על הבורסה, האם הוא נשאר עם החוק או לא נשאר עם החוק. ההתלבטות נמשכה כעשרה ימים.

צריך להבין, שלכל הנושא הזה של החוק יש השפעה, מעבר להשפעה של המיסוי. כי לגבי המיסוי עצמו מדובר על 10%, מדובר רק מעבר לאינפלציה. ההשפעה הכלכלית של התשלום היא לא גדולה. אבל ההשפעה הפסיכולוגית על הציבור במשק היתה גדולה וקשה. וכל ההתלבטויות וכל הגמגומים של ראש הממשלה, שלא נתן גיבוי לשר האוצר שהיה שותף לכל המהלכים, והפקיר כל פעם שר זה או שר אחר, כל המהלכים האלה גרמו נזק אדיר בשוק ההון ונזק לבורסה, שאינני יודע מתי היא תתאושש ממנו.

זה מקרין על כל ההחלטות של ראש הממשלה בכל התחומים, גם בתחום המדיני. אם אנחנו מסתכלים על התחום המדיני, גם שם הוא מגמגם. יש העניין של ירושלים רבתי. הוא דיבר, לפחות אתי, במשא-ומתן שניהלנו, על ירושלים רבתי, על מעלה-אדומים, עד גוש-עציון ועד פסגת-זאב, וחזר בו. בעניין רמת-הגולן הוא חזר בו. בנושא של אפרתה – הוא חזר בו. זה משקף את כל תהליך קבלת ההחלטות. אם זו הדרך של קבלת ההחלטות של ראש הממשלה, אני והציבור במדינת ישראל מאוד מודאגים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת בדש. חבר הכנסת גולדשמידט וחבר הכנסת איתן אינם כאן. חבר הכנסת יורם לס, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם רביץ. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת סילבן שלום;

ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת מאיר שטרית; ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אברהם הירשזון;
ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת דוד מנע; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת עוזי לנדאו.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש להצטער צער רב על שאנחנו מובילים היום את חוק הבורסה לקבורה. הצער נובע מכך שהחוק הזה הוא חוק צודק. במדינה שבה מוטל מס ישיר בכל צורותיו, מעל 60%, על עבודה של אנשים; במדינה שבה מוטל מס ישיר שקוראים לו מס בריאות, על קצבאות של נכים, על גמלה של זקנים שמקבלים השלמת הכנסה – במדינה כזאת ראוי שיוטל מס צודק על רווחים שאנשים משיגים אותם בלי שטיפת זיעה אחת מטפטפת ממצחם, בהעברות מנייר לנייר, משולחן לשולחן.

חבל שקרה מה שקרה, מפני שהמס הזה הוא צודק. הביצוע שלו היה כושל לחלוטין, כי לאט לאט התברר שבכלל אי-אפשר לגבות את המס הזה, במדינה שאין בה חובת דיווח על מס הכנסה, כשהשכל הישר לא יאפשר לגבות מס על הפסדים. העניין הזה נעלם ודעך, ואני מביע צער על כך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אז מי אשם?

יורם לס (העבודה):

אינני רוצה עכשיו להאשים. האחראי המיניסטרילי לנושא הזה – – –

דן תיכון (הליכוד):

כולם מצטערים על כך שמבטלים אותו. למה מבטלים אותו? אם הוא כל כך טוב, למה מבטלים אותו?

יורם לס (העבודה):

האחראי המיניסטרילי הוא שר האוצר והממשלה. אבל היתה פה הטעיה גדולה של מה שנקרא המקצוענים, ואין בכוונתי להיכנס עכשיו לשאלה מי אשם.

אדוני היושב-ראש, בהזדמנות הזו שאנחנו דנים במס הכנסה ובמיסוי ישיר, אני מבקש להצביע על דבר חמור ביותר שמתבשל בימים אלה, והוא הפגיעה בתוספת היוקר. אנחנו עברנו אינפלציה של 15%. ומי שמתבטח בתלושי שכר מוגדלים בחודש ינואר 1995 צריך לזכור שהשכר, במיוחד של

המשתכרים משכורת מן הממוצע ומטה, חייב לגדול ב-15%, רק כדי לפצות על מה שהיה. היתה מזימה באוצר לפגוע בזה, תוך שימוש בכספי הבריאות. נטרלנו את זה.

אני מקווה שהמזימה הנוכחית, שבאה מגוף שאני לא מאמין שהוא היוזם של העניין, לא תתממש. ההסתדרות תבוא לפגוע בתוספת היוקר, כאשר הקברניט כבר ברגל אחת במצב של נטישה? ולסחוט, שאז יהיה מס ארגון או שתהיה תוספת יוקר? אני מקווה ששר האוצר והממשלה יתמכו ביוזמת חקיקה בכנסת כדי לשמור על תוספת היוקר, לפחות עבור אלה שמשתכרים שכר ממוצע ומטה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת יורם לס. חבר הכנסת עוזי לנדאו; חבר הכנסת חיים דיין – את השמות הקודמים קראתי. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – חבר הכנסת אלול.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביטול מס הבורסה, או המס על רווחי הבורסה, היה מעשה שלא ייעשה, לא מבחינת המינהל התקין, לא מבחינת האינטרס הכלכלי הלאומי, בוודאי לא מבחינת הצדק החברתי.

הדבר הזה נעשה לא בגלל חולשות כאלה או אחרות בדרכי חישוב. אני חושבת שבמשרד האוצר יש מומחים לנושא שהיו מוצאים פתרונות לנושא, פתרונות חישוביים כאלה או אחרים. הביטול נעשה כניסיון למצוא חן בעיני שכבה צרה שבצרות, שלא היה לה מלכתחילה עניין במס הזה, משום שלא המס, הבורסה היתה ותהיה מקלט לסוגים שונים של הון שחור, אפור – צבעים שונים לו – שלא אוהב דיווח, לא אוהב שמדברים עליו. לכן אני חושבת שהממשלה עושה שגיאה גסה בכל ההחלטה הזאת, ובסופו של דבר כל הדיבורים הרמים על הקטנת ממדי העוני וצדק חברתי אין להם שום משמעות אמיתית כאשר מס חשוב כזה, שההיריון שלו היה ממושך למדי, מבוטל עכשיו בהצעת החוק שמונחת לפנינו.

אני מבקשת בהקשר זה להזהיר את הממשלה מפני החלטות כלכליות שגויות בתחומים נוספים. על החלטה שגויה אחת דווח, לצערי הרב, בשבוע שעבר, והיא בנושא של הפרטת "כימיקלים לישראל", מכירת גרעין השליטה לאיזנברג, לאותו בעל הון, בעל עסקים בין-לאומיים, שזכור לנו לרעה כמי שרוקן את חברת "אתא" מנכסיה וגרם להתמוטטות אותו מפעל שהיה בו הרבה מן הסמל.

אני רוצה גם להזהיר מפני התוכנית להפרטת "מספנות ישראל" בלי לדאוג לזכויות העובדים שמועסקים באותן מספנות, כי כמו ב"כימיקלים לישראל", ב"מספנות ישראל" מדובר במפורש שההפרטה תלווה בפיטורים של עובדים רבים, של עשרות ומאות עובדים, ולכן אני חושבת שחיוני – אם אי-אפשר לעצור את ההפרטה – לעשות את הדבר המינימלי ולדאוג לזכויות מלאות של העובדים, לרבות פיצויי פיטורים נאותים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת גוז'נסקי. חבר הכנסת רפאל אלול, ואחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני, כמו חברתי תמר גוז'נסקי, חושב שההחלטה היתה טעות. היינו אומנם בין הבודדים – אולי זה לא "במודה" היום – שתמכו בחוק הזה וחשבו שהוא צודק. אני חושב שכל דרך קבלת החוק, כל ההמתנה, כל הטיפול – אני אומר את זה לחברי, וחבל ששר האוצר איננו כאן – לקו בחסר. ואולי זה היה שיעור מאלף עבור כולנו – – –

היו"ר ש' וייס:

אגב, השרים התורנים היום הם שר האוצר והשר יעקב צור. אני מבקש שאחד מהם יופיע.

רפאל אלול (העבודה):

זה היה שיעור עבור כולנו איך לא צריך לקבל החלטות, איך לא מטפלים בקבלת החלטות.

לפני דקות מספר הגיע לידי דוח של מבקרת המדינה על חברת החשמל, על הקמת תחנת הכוח "רוטנברג". מדובר פה בהפסד של 150 מיליון דולר. זה למעשה כל מה שצריך להיכנס מגביית המס.

דן תיכון (הליכוד):

הדוח הזה הגיע אליך מאוחר מאוד, אני רואה.

רפאל אלול (העבודה):

קראתי אותו. בדרך כלל כשמגיע אלי משהו אני קורא אותו.

אני מסתובב ורואה מה אנשים קשי-יום, עניים, צריכים. קיבלתי כרגע שיחת טלפון מאיזו גברת, שלא נעים לי להזכיר את שמה – – –

חיים אורון (מרצ):

אסור לך.

רפאל אלול (העבודה):

אסור לי. קיבלתי, אתה אחראי לאתיקה.

היו"ר ש' וייס:

מותר, אבל לא רצוי.

רפאל אלול (העבודה):

היא אומרת לי: אם לא תדאג לי לאוכל הערב, לא יהיה לי אוכל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה זה שייך לבורסה?

רפאל אלול (העבודה):

תתפלאי. תאמיני לי, אני אמצא לך בסוף את ההקשר.

אנחנו עושים טעויות, רבותי, שגורמות נזקים במאות מיליוני דולרים, ואחר כך, כשאנחנו באים לבקש כסף או סיוע למשפחות במצוקה, סיוע להקטנת הפערים, סיוע לטיפול במשפחות עניות, אנחנו נמצאים בלי תשובות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

למה אתה מתנגד לכך שייקחו מאלה שמרוויחים בבורסה ויהיה לך כסף לטפל במשפחות האלה?

רפאל אלול (העבודה):

תמר גוז'נסקי, היות שדיברת עם חברך לא שמעת. אני ציינתי אותך והזכרתי אותך, רק הפנית את גבך אלי. עם כל הכבוד לך – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא אתך.

רפאל אלול (העבודה):

אני אתך בעניין הזה והזכרתי את נאומך, אבל את לא היית עסוקה בי. שר האוצר לא פה ואת לא עסוקה בי. הנה, חברך מתקן אותך.

אמרתי שאני בעד החוק הזה ואני מצטער שכל צורת הטיפול בו וקבלתו היתה גרועה כל כך. הבאתי דוגמה נוספת לכישלון שלנו, וזה עוד 150 מיליון דולר שאיבדנו. הפסדנו כאן 500 מיליון שקל מחוסר גבייה ועוד 500 מיליון. הנה מיליארד שקל שחסרים לאזרחי מדינת ישראל. תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):

הרי אמרת 500 מיליון ועוד 150 מיליון.

רפאל אלול (העבודה):

500 מיליון שקל ועוד 150 מיליון דולר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אליעזר זנדברג. אחריו – חבר הכנסת אלי דיין, שרצה לדבר בנושא הזה, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת חיים אורון.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אנו נזקקים עתה לבקשת הממשלה לבטל, באמצעות חוק, מס שמלכתחילה לא היה מקום להטיל אותו, מס שכל אחד שקצת מבין בכך ידע לומר שלא יהיה אפשר לגבות אותו. אבל הממשלה הלכה בדרך הזאת, הלכה בדרך שהוסיפה על חוסר האמינות שלה, הלכה בדרך שהוסיפה על התחושה שמי שעומד בראשות הממשלה הזאת באמת אינו יודע מה קורה, הלכה בדרך שהיא בחרה בה. והיום באה הממשלה ואומרת: טעינו. באה הממשלה ואומרת: בואו נבטל את מה שהצענו.

ואני אומר: בסדר, הלוא מלכתחילה לא צריך היה לחוקק את החוק הזה, ואם לא צריך היה לחוקק אותו, על אחת כמה וכמה שצריך לבטל אותו. רק שאלה אחת לי לשר האוצר, שלא טרח לשבת כאן אתנו בדיון הזה – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא יושב בדיון.

אליעזר זנדברג (צומת):

הוא לא יושב כרגע.

היו"ר ש' וייס:

אני ביקשתי שיבוא.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, נדמה לי שאני נמצא כאן וכבר שלושה-ארבעה נואמים גמרו לנאום בטרם חזר שר האוצר – – –

היו"ר ש' וייס:

כאשר הוא יושב כאן אתה לא ישבת כאן. פשוט התחלפתם.

אליעזר זנדברג (צומת):

ראיתי את שר האוצר כשהוא יצא.

חיים אורון (מרצ):

הוא מקשיב בחדר שלו לנאום.

היו"ר ש' וייס:

אני בכל זאת מבקש להזמין את שר האוצר.

אליעזר זנדברג (צומת):

תפקידו, לדעתי, לשבת כאן.

היו"ר ש' וייס:

אני אזמין את שר האוצר.

אליעזר זנדברג (צומת):

אבל, אדוני היושב-ראש, מה שחשוב הוא, שכאשר ישוב שר האוצר וכאשר יעלה להשיב לדוברים, אני אבקש ממנו תשובה על שאלה פשוטה: מה קרה בשבועיים האחרונים, מאז העלה הליכוד, חבר הכנסת ויינשטיין, הצעת חוק בקריאה טרומית לבטל את המיסוי על הבורסה, שגרם לשר האוצר לפני שבועיים להתנגד לביטול ועכשיו לבוא ולהגיד אותו דבר שאמר חבר הכנסת ויינשטיין ולבקש את אמונו בו? אם אני צריך ללכת לפי המחשבה של הקואליציה, צריך להצביע נגד. הלוא לפני שבועיים הקואליציה הפילה אוטומטית את הצעת החוק הזאת לביטול מס הבורסה, והנה שבועיים אחר כך הקואליציה מביאה את ההצעה הזאת ומבקשת את האמון של הכנסת בהצעה שלפני שבועיים אותה קבוצה ממש של חברי הכנסת של הקואליציה חשבה שהיא לא טובה. צריך הסבר לדבר הזה. מה הוא מתכוון לעשות? איזה מין שיטה זאת? איזה מין גמגומים?

זה מתאים בדיוק לממשלה שהעומד בראשה אומר פעם אחת: לא יהיה מס על הבורסה; ואחר כך אומר: כן יהיה מס; נוסע ליפן ואומר: אני כן אבטל; אחר כך חוזר ואומר: אני לא מבטל. אחר כך אומר: אולי כן נבטל; אחר כך אומר: אולי נבטל את הקיזוזים ואת ההפסדים. איש לא מבין מה הוא רוצה, ובסופו של דבר הוא מבטל.

חיים אורון (מרצ):

מודי, אתה בעד מס על הבורסה?

אליעזר זנדברג (צומת):

אני נגד, הצבעתי נגד, ואני אצביע גם עכשיו נגד.

לדעתי, לא היה לזה מקום. אני אומר שלשיטתכם, חבר הכנסת אורון, הגיוני היה להטיל מס בצורה של היטל על מכירות. זה דבר סביר, שאפשר לגבות אותו. אבל עשיתם איזה דבר חלמאי, שאף אחד לא מבין אותו, ואחר כך אתם עוד מסתבכים עם ההצהרות של עצמכם. בסופו של דבר, כשמישהו בא לפה ואומר: רבותי, בואו נבטל את המס, אתם מצביעים נגדו. עכשיו אתם באים ועושים אותו דבר. אני חושב שזה מלמד על דבר אחד בלבד, על כך שהממשלה הזאת פשוט לא יודעת מה קורה אתה. היא איבדה את היכולת לשלוט בצורה מאורגנת, מסודרת ומתוכננת, והיא פועלת בשליפות. ממשלה כזאת לא מתאימה. היא לא צריכה לנהל מדינה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זנדברג, כבודו.

אליעזר זנדברג (צומת):

לכן, אדוני, אני רוצה לסיים בהערה אחת, ואני מקווה ששר האוצר יתייחס גם אליה. אנשים סבלו מנזקים, מהפסדים כספיים כבדים כתוצאה מהמפולת בבורסה. אנשים קיבלו אשראי בסכומי ענק, ללא ביטחונות, ובניגוד לדוח ועדת-בייסקי. אני מבקש תשובה משר האוצר איך הוא הולך לפעול בעניין הזה; האם הוא הולך לטפל בבנקאים שנתנו את האשראי הזה לאנשים שהפסידו אותו בגלל מדיניות הממשלה?

היו"ר ש' וייס:

תודה.

חברי הכנסת, אני רוצה למסור הודעה קצרה. כל פעם באים אלי חברי כנסת שקראתי בשמם ויש להם כל מיני נימוקים למה הם לא היו כאן. אני מבקש שלא להמציא נימוקים, אלא להיות כאן. הנימוק הכי נפוץ הוא הנימוק הבא: היו הרבה לפני, לכן לא הייתי פה. מכיוון שכל אחד משתמש בנימוק הזה, לכן כל אלה שרשומים אינם כאן, ואני רוצה שיבינו את הטכניקה. אשר על כן, אני מבקש להיות כאן. המליאה נועדה, בין היתר, עד כמה שהדבר הוא מוזר, תמוה ומביך, לכך שחברי הכנסת ישבו בה. זה מוזר, אני יודע. זה בניגוד להרגל. כמו שדן תיכון יכול לשבת כאן מראשית הדיון ועד עכשיו, כך יכולים גם אחרים לשבת כאן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הנימוק שלך בנושא הזה הוא די צודק.

היו"ר ש' וייס:

אין מה לעשות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אבל לא זאת הבעיה. חבר הכנסת שלא מגיע ועבר תורו – אם הוא לא ישב כאן הוא צריך לסבול.

היו"ר ש' וייס:

יהיו לו עוד המון הזדמנויות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אבל זה ששר בממשלה, שר האוצר, לא משתתף בדיון כאן, דיון אחר דיון – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הירשזון, אני צריך לשמור גם על כבודו. הוא היה כאן במשך שעה ארוכה; לא שעה ארוכה, אבל הוא היה במשך זמן רב. פשוט יש עכשיו ישיבת ממשלה שהוא נמצא בה. אנחנו מנסים לגייס שר אחר. אנחנו מטפלים בזה. לעתים קורים דברים כאלה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אולי נעבור לשאלות? אולי נעבור לנושא אחר?

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש מידידי, סגן מזכיר הכנסת, בטובך, אם תוכל לבקש מהשר המתאם שישגרו לנו שר לכאן. בסדר.

חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת אלי דיין, סליחה; אלי דיין ואחר כך חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

כבר הגעתי.

היו"ר ש' וייס:

אתה כבר כאן, בסדר. חבר הכנסת אלי דיין, האם יש לך התנגדות להיות אחריו?

אלי דיין (העבודה):

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

שלוש דקות וזהו.

חיים אורון (מרצ):

פשוט כבר קראת בשמי.

אלי דיין (העבודה):

אני מעדיף ששר האוצר יבוא וישמע אותי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אל תחיה באשליות.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עושים מאמצים להביא את השר.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא אכחד, הצעת החוק הזאת היא כישלון לממשלה. הצעת החוק הזאת היא כישלון לאוצר. אבל אני מנסה להבין את כל השמחים לאידה של הממשלה. אני מבין את אלה שאומרים – חבר הכנסת זנדברג וחברי האופוזיציה: הממשלה לא מצליחה לעשות מעשה גם אם הוא נכון. זה לברכה. קיבלתי את הגישה הזאת. זה תפקידה של אופוזיציה. אבל ראה זה פלא, חבר הכנסת דיין, כמעט כל אחד, לא כל אחד, אומר שהחוק צודק, העיקרון של מיסוי ההון צודק. אבל זה לא כך.

דן תיכון (הליכוד):

העיקרון, לא החוק.

חיים אורון (מרצ):

העיקרון צודק. אבל, חבר הכנסת תיכון, זה לא כך. איך? – מס מחזור. אני זוכר מה היה סביב מס מחזור כשהטילו מס מחזור. איך? – אני רוצה לומר על אחריותי, ורק על אחריותי, שרוב אלה שמתחילים את נאומיהם ואומרים שהמס צודק אבל, מתכוונים שלא יהיה מס על הבורסה.

דן תיכון (הליכוד):

מנין אתה יודע?

חיים אורון (מרצ):

יש מבחן פשוט, חבר הכנסת תיכון. בוא ניקח יחד, אתה ואני, ונגיש לכנסת מס מיסוי בורסה. אני מתיישר אתך. אני חותם על הצעת החוק שאתה תנסח ונביא אותה בעוד 45 יום לכנסת. אני אומר פעם נוספת: אני אצטרף לכל הצעת חוק למיסוי הבורסה שאתה תביא, אם באופן אישי אם כנציג הליכוד אם כנציג האופוזיציה. אם חבר הכנסת איתן, שבא עכשיו למליאה והוא תומך בחוק הזה ביסודו, יצטרף אלינו – אביא פרטנר רביעי.

היו"ר ש' וייס:

אני מציע באופן נייטרלי שתיתנו לציבור קצת לנוח.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני חושב שלא מטילים מס על מתים. הרגתם את הבורסה. היא מתה. על מה תטיל מסים?

דן תיכון (הליכוד):

זה פרויקט של שר האוצר.

חיים אורון (מרצ):

סליחה, יושב-ראש הכנסת, אני אפילו אסכים – – –

היו"ר ש' וייס:

שבועיים מנוחה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

רצחו את הבורסה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני גם מוכן לקבל הצעת חוק שאומרת: תחולה – 30 יום לאחר כינונה של הממשלה הבאה. אף אחד לא יודע מי תהיה הממשלה הבאה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

יודעים, יודעים.

חיים אורון (מרצ):

אם כך, אתה בוודאי צריך לתמוך בחוק הזה.

קריאות:

— — —

חיים אורון (מרצ):

אחרי כינונה של הממשלה, לא הכנסת. אחר כינון הממשלה, החוק נכנס לתוקפו.

דן תיכון (הליכוד):

מאין אתה שואב את הרעיונות שלך היום?

חיים אורון (מרצ):

אני מציע הצעה שהיא — — —

דן תיכון (הליכוד):

תגיד, מתי אתה הופך להיות הנשיא של ההסתדרות?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת תיכון, אני אומנם לא רוצה לנצל את פרק הזמן של חילופי יושבי-ראש ולקחת זמן — — —

דן תיכון (הליכוד):

ניתן לך עוד דקה.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה להיות טיפה יותר רציני.

כמי שתמך בחקיקה הזאת לפני שנה ולפני שנתיים, והוויכוח על הצעה המסוימת הזאת הוא בעיני
ויכוח שולי – – –

דן תיכון (הליכוד):

האם לפני שהוא מסר הודעה על הטלת המס הוא התייעץ אתך?

חיים אורון (מרצ):

לא.

דן תיכון (הליכוד):

כן, כן.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, לא שמתי לב, סליחה. אני אומר את הדברים בטון פחות מתוח מזה שהיה פה
בלילה שבו חוקקנו את החוק. היה פה צירוף של לובי חזק מאוד, ולא צריך למצוא פה קבוצת
אינטרסנטים אישיים שהצליחה ליצור דעת קהל, שהצליחה ליצור לחץ במערכת, ששכנעה אנשים
שבכלל לא היו בבורסה שדופקים אותם. כשעכשיו שואלים: רגע, ומה אתה אומר בנושא נטל המס?
אומרים: גם שם צריך להוריד. ממה להוריד? יש הצעה – אחרי שיורידו מהקיבוצים. ממה להוריד

עוד? הרי צריך להוריד עוד מכמה דברים. לא, יש חלוקת עבודה בתוך הליכוד. קבוצת חברים מציעה להוסיף ולהוסיף ולהוסיף.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, זמנך תם כבר מזמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

האם אתה חושב שההחלטה האחרונה שעליה אנחנו דנים, בעניין ביטול המס – ותענה לי בכנות – עזרה למישהו במשהו?

חיים אורון (מרצ):

ההחלטה האחרונה לבטל את המס היתה בעיני שגויה.

מיכאל איתן (הליכוד):

נו, אז למה אתה מגן עליה?

חיים אורון (מרצ):

להיפך, אני לא מגן עליה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, זמנך תם לפני שלוש דקות.

חיים אורון (מרצ):

ההחלטה לבטל את המס היתה שגויה. אני יכול להבין את שר האוצר כאשר הוא איבד את כל הגיבוי של ממשלתו ושל ראש הממשלה, שבמצב הזה, לאור מה שנוצר, לא היתה לו ברירה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבקש לסיים.

חיים אורון (מרצ):

אני מסיים. אבל אני חושב, שמיסוי הבורסה כחלק ממיסוי ההון הוא צורך שלא ירד מסדר-יומה של הכנסת ומסדר-יומו של הציבור, משום שתחזור ותעלה השאלה הפשוטה, הפרימיטיבית כמעט, למה משקל שאני מרוויח בעבודה או בעסקים, אני משלם מס, ומשקל שאני מרוויח בבורסה אינני משלם מס. גם מי שאומר שהשקלים הללו כשרים באותה מידה – ואני לא דן עכשיו בכשרותם – לא אוכל לקבל את ההנחה שיש שקלים פטורים ויש שקלים חייבים. לכן עניין זה יחזור לדעת הקהל, לציבור וגם לכנסת.

דן תיכון (הליכוד):

אתה רוצה לומר שלא גמרנו עם זה?

חיים אורון (מרצ):

לא.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא נח.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. אני רוצה להודיע: רשימת הנואמים סגורה; לכל נואם שלוש דקות; נואם שלא יהיה נוכח במליאה ושמו ייקרא, לא יוכל לנאום. אני מזמינה את חבר הכנסת אלי דיין. אחריו – חבר הכנסת יהושע מצא; אחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, למה הסתער עליך עכשיו שר האוצר, אתה יכול להסביר לי? למה בנאומו הוא חיסל חשבונות אתך, אף שאתה היית בסדר?

אלי דיין (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, צר לי מאוד ששר האוצר לא נמצא כאן, כי רציתי להשיב לו כאשר הוא נמצא כאן. אני מקווה שהוא יקרא לפחות את הפרוטוקול. צר לי מאוד על ההתקפה האישית של שר האוצר. הוא ידע את עמדותי מראש, עוד לפני שעלה הנושא של יום חינוך ארוך. מעולם לא עירבתי נושא ענייני במאבק אישי, כי זו דרכי הפוליטית. אני נגד ההפרטה של כ"ל. זו היתה עמדותי מהכנסת הקודמת.

דן תיכון (הליכוד):

זו היתה גם עמדת שר האוצר.

אלי דיין (העבודה):

זו היתה גם עמדת שר האוצר. קראתי את נימוקיו, והם לא השתנו. הייתי בעד מיסוי הבורסה מטעמים של צדק, ונשארתי בעמדה הזו. לכן אני אומר לשר האוצר: הרי זה עניין של כבוד מינימלי. הרי אתה בא היום לכנסת ואומר, שהחוק צודק ואתה תומך בו, אבל פסיכולוגית ופוליטית אתה חייב לבטל את החוק. אסור לך להיות שר האוצר דקה אחת. מי יאמין לך עוד?

דן תיכון (הליכוד):

נכון.

אלי דיין (העבודה):

מי יאמין? הרי אף אחד במשק לא יאמין לשר האוצר. הוא לא יוכל למלא את תפקידו כשר האוצר. בכל מדינה דמוקרטית, הדבר הראשון שצריך שר האוצר לעשות בנסיבות אלה הוא להתפטר, במיוחד כאשר הוא בא היום לכנסת ואומר: רבותי, אני תומך בחוק, החוק צודק, ועוד אפעל כדי שיתקבל – זאת כאשר הוא מגיש לנו הצעה לביטול החוק. החוק הזה גרם בינתיים נזקים, למי? לקטנים ולחלשים. הוא גרם להם נזקים במיליונים, אך העשירים הגנו על עצמם והם יחזירו לעצמם את הפסדיהם.

הנורמה הציבורית מחייבת ששר האוצר יתפטר, ובכך יתרום לממשלה ולעם. הוא יקבע נורמה, גם כדי שאפשר יהיה לקבל החלטות כלכליות. אף אחד לא יאמין עוד לשר האוצר. לכן, אין זה חשבון אישי. אמרתי את זה מטעמים של טובת הממשלה וטובת העם, כדי שיבוא שר אוצר שעקרונותיו הם עקרונות ומלתו היא מלה.

רבותי, תבינו איזה נימוק הביא היום שר האוצר: מטעמים פסיכולוגיים ופוליטיים. הרי תמכנו בך, אדוני שר האוצר. למרות הטלפונים המאורגנים שהיו, בלילות שבהם ישבנו כאן, סירבתי באופן אישי להצטרף לכל עצומה ושינוי, ועמדתי לא השתנתה עד היום, אף שהיא אולי לא פופולרית. אני בעד מיסוי ההון. זו היתה עמדתי, ואני נשאר איתן בה. אני חושב שזו היתה החלטה נכונה, וזה לא מה שהביא לירידה בבורסה.

דוד מנע (הליכוד):

איפה שר האוצר?

אלי דיין (העבודה):

לא יודע.

דוד מנע (הליכוד):

איפה שר האוצר? הוא הביא הצעת חוק, והוא איננו פה. גברתי היושבת-ראש, צריך להפסיק את הדיון. הוא מתבייש להיות פה.

אלי דיין (העבודה):

עמדתי לא השתנתה, ואני ממשיך להתנגד להפרטה. עמדתי לא השתנתה גם בעניין הבורסה: אני בעד מיסוי ההון. ואני עדיין קורא לשר האוצר להתפטר. יהיה שר אוצר חדש, כדי שהמדיניות הכלכלית תהיה אמינה. בלי אמינות ויציבות, אי-אפשר לנהל מדיניות כלכלית. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי דיין. אני מזמינה את חבר הכנסת יהושע מצא – אינו נוכח. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה. אחריה – חברת הכנסת דליה איציק; אחריה – חבר הכנסת, סגן השר, וליד חאג' יחיא.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברות וחברי הכנסת, הצעת החוק המובאת היום לפנינו לא היתה צריכה לבוא. אני מצטערת שהיא באה, אבל אני מבינה את כל מה שעבר על שר האוצר ועל הממשלה שהביאה אותה.

חבר הכנסת דיין, טוב שלקחת על עצמך את האחריות והתפטרות מתפקידך, אף שהערכתי מאוד את אחריותך כאשר היית יושב-ראש הקואליציה. אתה נקטת צעד שהיה חסר תקדים; בעוד הממשלה שלנו קידמה את החינוך, ואתה ידעת זאת, הצבעת נגד הממשלה. לבוא היום ולהשיא עצות לשר האוצר, שהוא צריך להתפטר, בגלל חוק שהכנסת כולה – עם התנגדות האופוזיציה, שמצדה היא לגיטימית – אישרה? זה היה בקואליציה, זה היה בדיון. על מה הוא צריך להתפטר? על כך שהוא הפסיק לקבל גיבוי מהממשלה? שר האוצר עמד בנחישות ובאומץ הלב הציבורי הראוי, ואין לו בשל מה להתפטר, והלוואי שהכנסת תדחה היום את ביטול החוק שהיא עצמה קיבלה.

אלי דיין (העבודה):

ביפן הוא לא היה מתפטר אלא עושה חקיקה.

ענת מאור (מרצ):

החוק של היום לא היה צריך לבוא, שכן – – –

דוד מגן (הליכוד):

חברת הכנסת מאור, את חדשה בכנסת. אני כאחד הוותיקים יכול לומר לך: לא היה כדבר הזה ששר מביא הצעת חוק, נלחם למענה, נלחם כדי להעביר אותה, ולאחר מכן מגיע לכאן, וללא שמץ של בוש מביקש להחזיר את הגלגל אחורה.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת מגן, אני מסכימה אתך אלא – – –

רו כהן (מרצ):

סליחה, גברתי, מאחר שמדברים בשם הוותק, גם אני רוצה לומר משהו בשם הוותק.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא מאפשרת לכל אחד לדבר כאן.

רן כהן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה. יש כאן נואמת על הדוכן, זה בלתי אפשרי.

רן כהן (מרצ):

אני רוצה להעיר הערה נגדית: תפקידו של שר האוצר לייצג את הממשלה, גם כאשר זה בניגוד לדעתו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת כהן, אתה מופיע כאן ברשימת הנואמים.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת מגן, זו בדיוק תשובתי: אין לי שום טענה נגד האופוזיציה בנושא הזה, שכן התנגדתם לחוק מראש. יש לי טענה כבדת משקל אל הממשלה, ששינתה את עמדתה. לא על שר האוצר להסיק מסקנה. לכן אשמח מאוד אם תצטרף להתנגדות לביטול החוק.

אני רוצה לומר שהחוק הזה היה חוק צודק ונכון. היתה הערה צודקת שהעירו אותה במהלך הדיונים והיא התקבלה. העירו, שלא צריך להטיל את המס על הרווחים, בלי לקזז את ההפסדים. ההערה הזו התקבלה והתיקון הזה הוכנס לחוק.

ענתה הוויכוח הוא לא רק על נטל המס בבורסה, אלא על כל נטל חלוקת העווגה הלאומית: האם תהיה פה אליטה של בעלי הון, בעלי כוח ובעלי עוצמה, אשר ייהנו מן העווגה הלאומית? אף אחד לא אומר – שוויון מכני ושוויון אוטומטי, אבל האם השמים הם הגבול? האם דווקא האליטה היא שתיהנה מכך? האם יש רק להוריד את נטל המסים, ומה עם מדינת הרווחה המודרנית? על כך המחלוקת.

הממשלה הזו צריכה להיות נחושה בעמדתה. בנושא מס הבורסה, גם שרים מן הליכוד אמרו בעבר שהוא צודק, ושר האוצר לשעבר, מודעי, רצה להטיל אותו, אלא שלשום ממשלה לא היה אומץ להטילו.

לסיום, אני חושבת, שהצעת החוק שהגיעה היום, לא היתה צריכה לבוא. אותו דבר בנושא המדיני: עם כל הקשיים ועם כל המכשולים, וצריך להיות קשובים לציבור, וצריך לשנות עמדות ומהלכים תוך כדי התקדמות בתהליך השלום, אך בשום אופן אין לסטות מהכביש הראשי. אין לסטות ממדיניות תהליך השלום, שזאת הערובה היחידה לביטחון ולמניעת המלחמות, ואין לסטות מהטלת מיסוי צודק, שמשמעותו, כן, לקחת יותר מאלה שיש להם, תוך כדי תחרות, תוך כדי יוזמה חופשית. אבל בהחלט, יש לשמור על מדינת רווחה מודרנית, שמטילה את העומס בעיקר על בעלי ההון והאמצעים, ונותנת לאלה שלא צלחה דרכם, במיוחד לילדים, לעניים, למיעוטים ולנשים. כך מאזנים את ההנאה מהקופה הלאומית.

אני מצטערת על הצעת החוק. יש לי הערכה אל שר האוצר – – –

דן תיכון (הליכוד):

איך תצביעי?

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת תיכון, הפעם אני אצביע לפי המלצתך, אני אצביע נגד ביטול המס. אני מקווה מאוד שיהיו גם בין הליכוד, כאלה שתמכו בדעתו של יצחק מודעי לפני שנים מספר – – –

דן תיכון (הליכוד):

מי סיפר לך את ה"בלוף" הזה? אני רוצה לדעת.

ענת מאור (מרצ):

איזה "בלוף"? השר יצחק מודעי הציע את המס הזה, והממשלה לא רצתה לאשר לו.

דן תיכון (הליכוד):

מאין לקחת את השטות הזאת?

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת מאור, זה כבר זמן כפול.

ענת מאור (מרצ):

זאת לא שטות, ואתה יודע זאת.

דן תיכון (הליכוד):

להווי ידוע לך, שיצחק מודעי לא הציע למסות את הבורסה.

ענת מאור (מרצ):

תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמינה את חברת הכנסת דליה איציק – אינה נוכחת; חבר הכנסת סגן השר וליד חאג' יחיא – אינו נוכח. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי; אחריו – חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברות וחברי הכנסת, ידידי חבר הכנסת דן תיכון, אני רוצה לומר לך, שזה יום שחור, ואני לא מציע לאיש בבית הזה לרחוץ בניקיון כפיו.

דן תיכון (הליכוד):

למה? בשבילי זה יום שחור מהרבה בחינות, אבל לא מהבחינה הזאת.

רן כהן (מרצ):

מה אכפת לך שאני אשוחח אתך באדיבות ובענייניות?

דן תיכון (הליכוד):

אתה יכול לשוחח אתי, ומי כמוך יודע זאת.

רן כהן (מרצ):

אומר לך למה. זה יום שחור מסיבה מאוד פשוטה: משום שלדאבוני הרב הולכים לקבור את מיסוי הבורסה בכלל לשנים רבות. אגב, אם יש בעיה בעניין הזה, אני מסכים – בגלל טעויות הממשלה והאופן שבו נהגה הממשלה, והאופן שבו הכריז ראש הממשלה שהחוק לא יהיה כל זמן שהוא ראש ממשלה, ושינוי דעתו, ולאחר מכן האופן שבו נוהל. ברור לחלוטין: במקום שבו העדה אשמה, ראשי העדה אשמים יותר. על זה בכלל לא יכול להיות ויכוח.

אבל בואו, קודם כול, נראה על מה אנחנו מדברים. אנחנו מדברים על המשך העיוות – הנצחי – במדינת ישראל, שבו כאשר אדם עובד הוא נענש, ונענש באופן קשה וכבד. ככל שהוא עובד יותר ומשתכר יותר, העול של המיסוי עליו כבד יותר, קשה יותר. ואילו אדם שמרוויח רווחים בקלי קלות –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לופט געשעפטן.

רן כהן (מרצ):

– – במכירה, בקנייה, בטלפון, בעסקי אוויר או בעסקי אופציות או אינני יודע באילו עסקות, הוא פטור. כל זמן שהעיוות הזה נשאר על מקומו, אסור שיהיה שקט ואסור שמישהו יחגוג על המצב הזה, וזה מה שהולך לקרות היום.

בשווייץ, שאיננה סוציאליסטית, בסוף כל שנה כל אדם עושה את החשבון של כלל הכנסותיו מכל מקור – מהעבודה, מרווח, מקנייה וממכירה, מכל דבר אחר – ועל-פי מדרגות המס הוא משלם את המס המגיע ממנו. בכל המדינות הקפיטליסטיות משלמים מס בורסה. מדינת ישראל – מדינה לרווחים קלים ולשעשועים.

מדוע אני אומר שזה לא צריך להיות רק הבכי של שר האוצר, שאי-אפשר להאשים רק את שר האוצר – צריך להאשים גם אותו, בתור הממונה על התחום – משום שגם בבית הזה, גם מהאופוזיציה, נעשתה פעולה נחרצת של דה-לגיטימציה, של חוסר פרגון, של חוסר תמיכה, של ניסיון להכשיל את הממשלה, של ניסיון להכשיל את שר האוצר כאשר הוא התעקש על החקיקה הזאת. לא זו בלבד, אלא בבית הזה, ולא ממקום אחר, עזרו לאותם אנשים שהיו בעלי עניין והיו אינטרסנטים, ורצו למנוע את הרווחים שלהם ממיסוי, אבל עזרו גם לכל מיני אנשים בתקשורת, שטחיים ביותר, שבכל

הזדמנות ניסו לקשור בין המיסוי לבין הנפילה של הבורסה. הכול יודעים את האמת: הבורסה נפלה חודשים לפני שהשם של המס הזה עלה על הפרק.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רן כהן, זמנך תם.

רן כהן (מרצ):

אני מסיים. הבורסה ירדה פלאים בעשרות אחוזים, בלי שום קשר לחוק הזה. אבל ביום שבו היתה נפילה בבורסה ניסו בכל התרגילים האפשריים לקשור את זה עם המס, עם קשר ובלי קשר. אבל ביום שבו הבורסה עלתה והחוק ירד, אף אחד לא אמר שהנה היה שקר, היה עיוות והיתה הטעיה. למשל, ביום שבו החליטה הממשלה לאמץ את ההחלטה על ביטול מס הבורסה, באותו יום עלתה הבורסה ב-3%. מצאתם כתב ישר, הגון, נורמלי, דובר אמת – – –

דן תיכון (הליכוד):

בכמה היא עלתה?

רן כהן (מרצ):

ב-3%.

דן תיכון (הליכוד):

4.3%.

רן כהן (מרצ):

4.3%. אני זוכר 3%.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים.

רן כהן (מרצ):

אבל היא עלתה, זה מה שמעניין.

דן תיכון (הליכוד):

ודאי.

רן כהן (מרצ):

נמצא אדם ישר שבא ואמר: הנה לכם הוכחה שאין שום קשר בין מיסוי הבורסה לבין נפילת הבורסה? לא נמצא אחד כזה.

אני רוצה לסיים במשפט אחד של תקווה, גברתי, שבכל זאת יימצאו האמיצים עוד בממשלה הזאת, שיביאו לחוק אחר, אולי גם פשוט יותר וקל יותר, או למיסוי רווחים על-פי החוקים הקיימים. אפשר על-פי החוקים הקיימים למסות רווחים גם בבורסה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי. אחריו – חבר הכנסת שלמה בוחבוט; אחריו – חבר הכנסת יוסף עזרן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שלממשלה הזאת אפשר לקרוא ממשלת ההימורים. היא מהמרת לא רק בבורסה, היא מהמרת למעשה בכל תחום.

יכול להיות שאת מס הבורסה, נפילת הבורסה, עליית הבורסה, כל אחד מהאזרחים מרגיש בכיסו, בכספו. אבל יש הימורים מסוכנים לא פחות, שהממשלה הזאת מהמרת אותם – ההימור על ארץ-ישראל. מעניין, כשהאשימו בממשלה את שר האוצר על הבורסה ועל חוסר העקביות כאילו – ואגב, אני מאוד מעריך את שר האוצר, אני חושב שהוא שר אוצר טוב, אבל ממשלה משוגעת משגעת גם אנשים טובים – שר האוצר נתן עקיצה: ומה עם הסכם אוסלו? אתם לא הימרתם? גם זה היה הימור, גם זו היתה החלטה אומללה.

האופוזיציה כואבת את הנושא הזה והיא פשוט מחכה חודש, חודשיים, שבוע, אולי הלילה, אולי מחר תגידו: גם את ההסכם הזה אנחנו צריכים לבטל, כפי שביטלנו את מס הבורסה.

ההימור על הביטחון הוא גדול, מסוכן, עצוב, אומלל. היום קיבלנו תזכורת נוספת, כשעוד אזרח ישראלי, נהג מונית, נדקר. אנו שומעים יום-יום תזכורות, והממשלה הזאת אינה מבינה שהגיע הזמן לא להמר בנושא הביטחון.

אני חושב שבורסה, כלכלה, ביטחון ומדיניות, כל הנושאים האלו קובעים את מצב הרוח הלאומי, וגם הבורסה מושפעת. הבורסה מושפעת אולי מדברים קטנים. בכלל, ידוע אצלנו מהמדרש, שכשהקדוש-ברוך-הוא רוצה לבחון הנהגה, הוא אינו בוחן אותה בדברים הגדולים. הוא בוחן אותה בדברים הקטנים לפעמים, בחיי היום-יום.

רבותי, הממשלה הזאת גם רוצה לפתוח בתי-קזינו. השבוע היתה הגרלה גדולה של ה"לוטומניה". אנחנו עם של מהמרים, עם שהממשלה שלו אולי רוצה לעודד הימורים.

אני רוצה לומר, שבטרגדיה הזאת של הבורסה האשימו את האדם הלא-נכון, האשימו את שר האוצר. שר האוצר רצה לקבוע מיסוי, ואני חושב ששיגעו אותו, לא נתנו לו לעבוד, לא נתנו לו להחליט. שיגעו את התושבים, ואני חושב שפשעו כלפי עשרות אלפי אזרחים. אנשים חרב עליהם עולמם, אנשים התאבדו, אנשים איבדו את חסכוניהם, כאלה שהשקיעו בתמימות בקרנות הגמל.

ההרגשה במדינה היא, שאין מלך, אין ממשלה, אין כיוון, אין יציבות בחיים. אם רוצים בורסה טובה, בורסה יציבה, כלכלה בריאה, מאזן תשלומים סביר והגיוני, לא כמו שהתבשרנו השבוע, צריך רוגע, צריך ממשלה, צריך שלטון, צריך חדות של החלטות, צריך לקבוע נורמות של ממשל תקין, שלצערנו אין לנו היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי.

אני מזמינה את חבר הכנסת שלמה בוחבוט. אחריו – חבר הכנסת יוסף עזרן, ואחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

שלמה בוחבוט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הבורסה נפלה מהבל פיהם של אישי ציבור ושל אנשי הכלכלה, ולא בגלל מס הבורסה. כאן עולים בזה אחר זה ומספרים לעם, כאילו על העם הזה אפשר לעבוד בעיניים. באיזו דרך עקלקלה, באיזו דרך הוביל הימין מסע שטנה לא הגון, לא ישר, תקף את הממשלה על ההחלטה להטיל מס על הבורסה, והיום באים ומדברים אחרת.

אני נמנית עם אלה שהתנגדו להטלת מס על הבורסה, כי ידעתי היטב שהבורסה הזאת התמוטטה ותתמוטט לא בגלל מס זה או אחר אלא בגלל הבנקים. הבנקים גרמו לניפוח. כפי שהתמוטטו הבנקים בשנות ה-80, גרמו הבנקים להתמוטטות הבורסה בדרך שבה נתנו הלוואות גדולות לאנשים שלא היתה להם יכולת להחזיר אותן. לצערי הרב, לאחרונה אנחנו שומעים שאנשים מתאבדים לאחר שלקחו הלוואות על מנת להמר בבורסה. את זה צריך לומר לכל העם הזה, כי בסופו של דבר הבורסה הזאת, מכלי שהיה אמור לפתח, לגרום השקעות במשק, לפתח תעשייה, הפכה להיות, לצערי, כמו קזינו. המס הזה, אם היה ואם לא היה – שום דבר לא היה משתנה.

אבל אני רוצה לברך את הממשלה הזאת, שהיה לה אומץ מספיק לבוא לכאן ולומר: טעיתי. גדולה של מנהיג, של הנהגה, כשהם באים ואומרים: טעינו, ביטלנו.

אני רוצה לסיים את דברי. חבל שידידי חבר הכנסת רון נחמן יצא. הוא אמר דברים קשים נגד הממשלה, כאילו הממשלה הזאת לא עשתה דבר. והרי המספרים מדברים בעד עצמם; איזה תקציב אדיר ניתן לחינוך. מ-1992 עד 1995 גדל התקציב מ-6.2 מיליארדי שקלים ל-13.5 מיליארד שקלים. היה גידול בהשקעות במרכזים טכנולוגיים, דברים שלא היו קיימים בממשלה הקודמת. 166 מיליון שקלים לשיפור מראה בתי-הספר ב-1991-1992; 15 שנה לא היתה אגורה שחוקה. ידידי חבר הכנסת רון נחמן, אם אתה שומע אותי ברמקול בחדר, אנחנו בכינו, אנחנו השבתנו את כל הרשויות המקומיות, הפגנו בגלל גירעונות ברשויות המקומיות. שר האוצר הזה, שצמח וגדל בעיר פיתוח, נתן 2.5 מיליארדי שקלים לכיסוי גירעונות, לגידול בסיס התקציב. למה לא יכולים להגיד את הדברים האלה?

בסופו של דבר, מה הוא תקציב, האם הוא נשאר בספר? התקציב נותן שירותים גם לאותם נערים שיושבים כאן ביציע, לכל אדם במדינה הזאת, ואנחנו מרגישים את זה בתשתיות. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שלמה בוחבוט.

אני מזמינה את חבר הכנסת יוסף עזרן. אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון.

יוסף עזרן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני סבור שלממשלה הזאת יש הומור מוזר, משונה, כמעט ציני. שר האוצר הנכבד, שאין לי הזכות שיהיה כאן לשמוע אותי, אולי בחדרו הוא שומע, שהתפתל כאן על הדוכן הזה: כן, אני צודק, אבל אין לי ברירה, אני לא כל כך אשם, הממשלה אשמה – לא יכלו לשלוח מישהו אחר שיתפתל פחות. דווקא את מי שנלחם בעד המס על הבורסה, דווקא אותו צריך לשלוח כדי לענות אותו עוד יותר, כאילו לא התעללו בו די. זה ממש הומור ציני, הייתי אומר כמעט מקאברי.

אבל בסופו של דבר, רבותי, אדוני שר האוצר, הסברת כל כך יפה את הקשיים שלך ולמה אמרת ככה ולמה חזרת לומר ככה, ולמה עשית ככה וחשבת אחרת, האם לא היה הרבה יותר פשוט להיות לא רק צודק אלא גם חכם? וכי די בכך שתהיה צודק בפוליטיקה הישראלית? קודם כול צריך להיות חכם, ואחר כך – צודק.

מה יושיעונו כעת כל הדיבורים ההגיוניים והחצי-רציונליים שלך, כאשר יש בעיה של אנשים מסכנים שעומדים כעת על עברי פי פחת? הם חסכו, השלו אותם, חסכו כדי לחתן בת, כדי לשפץ את הדירה, להיטיב תנאי דיור, להכין עבור חינוך גבוה לילדים, תשלום לפנימייה. אני אומר לכם את הדברים האלה כי בתוך עמי אני יושב ואני קשוב למה שאומרים האנשים המסכנים האלה.

אדוני שר האוצר, אחרי שאילצו אותך, אנסו אותך לבוא הנה להתפתל ולהיות צודק אבל לא חכם, כי לא צפית מה יעשו לך, אני מבקש שלפחות תהיה כעת איש ישר ונאמן כלפי עצמך – נקים ועדה שתבדוק את הרווחים של הבנקים במס האומלל הזה שהיה ולא היה, ואת כל הרווחים האלה, כמעט כולם, להוציא כמובן את ההוצאות שהיו להם, לחלק בין הנפגעים והקורבנות של הבורסה; לא לטייקונים שהרוויחו מיליונים, אני מדבר על החוסכים של 100,000 שקלים, 150,000 שקלים ואולי גם פחות, 10,000 שקלים. את אלה, אדוני, אתה חייב לפצות על-ידי שני דברים. אני מקווה שחבר הכנסת מיכאל איתן יעזור לי בעצה איך ללמוד את הבעיה הזאת. את הרווחים של הבנקים צריך לחלק. הבנקים פיתו ונתנו הלוואות מאוד מאוד קוסמות ואטרקטיביות לאנשים שלא היתה להם שום אפשרות להחזיר, וכך נפלו והפילו אותם. אני רוצה שאת הרווחים האלה הבנקים יחלקו לכל הנפגעים.

דן תיכון (הליכוד):

אילו רווחים?

יוסף עזרן (ש"ס):

הרווחים שהיו לבנקים מהלוואות שנתנו.

דן תיכון (הליכוד):

היו להם רק הפסדים.

יוסף עזרן (ש"ס):

לא. לבנקים היו רווחים.

דן תיכון (הליכוד):

אתה יודע אילו הפרשות הם יצטרכו לעשות בגין אותן הלוואות?

יוסף עזרן (ש"ס):

דיברתי על הלוואות מ-100,000 שקלים ומטה. לא לטייקונים המיליונרים, לעניים שחסכו כמה גרושים.

שנית, על שר האוצר לפצות גם במיסוי. אני מדבר בכל הרצינות. אני מתכוון להגיש עם כמה חברי כנסת הצעת חוק לפצות את המסכנים האלה ששיחקו בהם כמו ביו-יו.

אני שואל שאלה אחת, אולי אני טועה, אבל אני חושב שהיא נכונה; בכל זאת היה לי קצת ניסיון במשרד האוצר כסגן שר האוצר כמה שנים. תארו לעצמכם שמדברים על פיחות שישה-שמונה חודשים מראש, כן, לא, שוקלים ונותנים, מה היה קורה? אסון, טרגדיה. באים בוקר אחד, אחרי שבחדשות, ב"מבט", מצהירים שלא יהיה פיחות, וזה המרשם הבדוק שלמחרת ב-06:00, בעיקר במוצאי-שבת, יש פיחות. הטלת מס על הבורסה צריכה להיות פרוגטיבה, אולי של שר האוצר, לא של הכנסת ולא של כל העולם, ובוודאי לא של הטייקונים שהרוויחו מיליונים.

כלכלן דגול, איש חכם, אדם ישר והגון שמתמצא בתחום הזה אמר לי: אתם יודעים למה ביטלו את המס על הבורסה? לא מפני שאי-אפשר להכניס ממנו משהו, אלא אי-אפשר לשלם הפסדים. אני לא יודע איך אפשר לגבות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה בכלל לא יודע מה הממשלה מתכננת עכשיו.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני אשמע אותך, אבל תשמע גם מה שאני אומר. אתם יודעים למה ביטלו את המס על הבורסה?

דן תיכון (הליכוד):

למה?

יוסף עזרן (ש"ס):

אני אגיד לך. אלה שהיתה להם השפעה על הביטול, לא רצו שיחטטו להם בחשבונות שלהם וברווחים. זו האמת. לא ה-10% השוליים. הכסף האפור והשחור רוצה שקט. הוא לא רוצה דיווחים. היו משלמים בשקט 30%, רק אל תתערב להם בעניינים. תבדוק את זה ותמצא שהטייקונים, בעלי האינטרסים – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא מתאים לך. הוא היה משלם 20% ולא היה מקזז. לא היה מדווח.

יוסף עזרן (ש"ס):

הם לא רוצים. לא 10% ולא 20%.

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא היה מדווח.

יוסף עזרן (ש"ס):

לא היה מדווח? אתה בטוח? איך ידעו שיש לו 20% ולא 40%? הרי אלה דברים פשוטים. אדוני שר האוצר, אני מבקש מאדוני שיעשה את כל המאמצים לשלב את הכלים של האוצר על-ידי הקלה במיסוי, ואת הרווחים של הבנקים, כדי לפצות את המסכנים הקטנים. הבנקים הרוויחו על חשבון אלה שנפלו. התרעתי מעל הדוכן הזה. אני מוחה על כך ששלחו אותך כדי להסביר כמה היית צודק אבל כמה הם לא היו חכמים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף עזרן.

אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – חבר הכנסת דן תיכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר האוצר, את הפרק הזה צריך להכניס לספרי ההיסטוריה כדי לנסות לבחון את התופעה המוזרה הזאת, איך קורה שאנשים רציניים – ואני מעריך אותך כאדם רציני ואחראי – באים הנה הלך וחזור ומקבלים על עצמם את הקרקס הזה. זה לא עסק פרטי שלהם והם מקבלים על עצמם לנהל כאן קרקס. אני אומר את זה מתוך מחשבה שהדברים חמורים יותר מכך.

איך קורה שממשלה – וזה היה אופייני לא רק לממשלה הזאת; אצלכם זה מגיע לשיאים שלא היו מעולם – קבוצה של אנשים רציניים, כשהיא מתיישבת ביחד, הם הופכים פתאום – – – אני לא יודע מה להגיד. במפלגת העבודה חברים שלך אמרו שזה היה כמו בג'ונגל, קניבליזם פוליטי הם קראו לזה.

אני שואל עוד שאלה פשוטה: כמה זמן אתם תמשיכו לתת גיבוי לאדם שהוא פשוט שלומיאל, הוא לא יודע מה נעשה אתו? ראש הממשלה שאתם הולכים אחריו, באיזה מקום – אני לא יודע איך אתם לא רואים מה קורה – אחראי לכל המהלך הזה שגרם לך להיות מושפל עד עפר, שבגד בך בצורה הקשה ביותר. ואני יודע שאתה חייב לו היום הרבה מאוד, כי הוא פתאום נעמד לימינך, כשכל מיני אנשים חשבו שהגיעה שעתך הפוליטית – אבל הוא גרם לנזק הזה. הוא גרם את הנזק הזה לא לך. אם הייתי יודע שהוא גורם לך את הנזק כי יש לו איזה חשבון אתך – אני מבין. אבל הוא עשה את הנזק הזה לעצמו, בצורה שבה הוא השפיל אותך וכפה עליך לבטל את המס על הבורסה.

אני שואל אותך, אדוני שר האוצר, תתעלם רגע ממערכת היחסים בינך לבין ראש הממשלה, תסתכל על זה מהצד: איך אדם שצריך להוביל ממשלה מודיע את מה שהוא מודיע בצורה שהוא מודיע? הוא לא יכול היה לומר לך בארבע עיניים, לסגור עניין כזה? הוא צריך היה לפרסם את זה בכל הארץ בצורה שבה זה נעשה? הוא חסר אחריות.

אבל תראה, הוא לא עשה את זה רק לך. הוא עשה אותו דבר לחבר הכנסת חיים רמון בחוק ביטוח הבריאות. הוא לא עקבי. פעם אחת הוא אמר לחיים רמון: קדימה, לך עם חוק ביטוח הבריאות; אחר כך הוא נתן לו להיות שר הבריאות; אחר כך הוא העביר את החוק בממשלה, וכשזה הגיע לרגע מסוים, אמר לו: אדוני, נגמר.

כמה דברים כאלה צריכים לקרות עד שהממשלה תבין, שיש בה כמה פגמים, אבל הפגם העיקרי בה הוא זה שעומד בראשה.

לא יכול להיות ששתי הדוגמאות שהבאתי בתחומים אזרחיים אינן דוגמאות שחיות אתנו יום יום גם בתחומים המדיניים-הביטחוניים.

לגופו של עניין, אדוני השר, אני חושב שיש מקום להטיל מס על הבורסה. אני חושב – אדוני השר, אני מדבר אליך; אתה מגיע לכאן מעט מאוד – תאמין לי, בכנסת אתה מקבל יחס יותר טוב מאשר בממשלה.

שר האוצר א' שוחט:

לא פה ולא שם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להגיד לך את הדבר הבא, את ה"אני מאמין" שלי: צריך להטיל מס על הבורסה, אבל הטלת המס צריכה להיות לפי צדק חברתי. יום אחד יצטרכו אולי לחזור למחשבה הזאת, בתנאי – כך אני רואה את זה – שיחילו, כמו שקיים בארצות-הברית, חובת דיווח כללית והכללת כל העניין של המסחר בבורסה בהכנסות האדם, ללא שום מסלולים מיוחדים. ואז, כשתהיה חובת דיווח כללית, גם הדבר הזה ישתלב בה ואפשר יהיה לעשות צדק. ביסודו של הרעיון יש צדק. לא ייתכן שאדם ישלם מס על עבודתו, עבודה קשה לפעמים תמורת סכומים נמוכים, ואחר ייהנה מרווחים ספקולטיביים, שהם לא שליליים, אבל לפחות יטילו עליהם מס בצורה שווה.

אתה כבר לא תעשה את זה; אולי במהפכה אחרת שהליכוד יעשה אותה יביאו את הדבר הזה.

שר האוצר א' שוחט:

הליכוד הצהיר במפורש – –

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא דיבר על מס מחזור.

שר האוצר א' שוחט:

– – שלא צריך מס על הבורסה. דעתך היא אחרת.

מיכאל איתן (הליכוד):

הליכוד הודיע שברגע שהוא יעלה לשלטון הוא יבטל את המס על הבורסה. אתם לא רציתם לתת לו את התענוג הזה, מיהרתם, כי אתם יודעים שיכול להיות שאו-טו-טו יכול להיות שזה יגיע, ומיהרתם לבטל. ביטלתם. הרי כל העניין הזה לא שינה כהוא-זה. תראו מה קורה היום בבורסה. זה יכול לעלות, יכול לרדת, ההבדלים הם בשוליים שבשוליים. יש השפעות כלכליות אחרות.

אדוני שר האוצר, אנחנו צריכים מהפכה כוללת במיסוי בישראל. יכול להיות שבמסגרת מהפכה כוללת אפשר יהיה להביא גם לעשיית צדק בעניין הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן.

אני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון, אחרון הדוברים.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק המוגשת לנו היא תיקון מס' 101 לפקודת מס הכנסה המבטל את תיקון מס' 100. כששר האוצר הגיש והציג את הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 100) אמרתי שהצעת התיקון הזה, בעלת המספר 100, לא תחיה 100 ימים. כנראה הגזמתי. היא לא חיתה יותר מ-30 ימים.

מה אמר לנו שר האוצר בתום הדיון, משאישרה הכנסת את תיקון מס' 100 לפקודת מס הכנסה, אותו חוק שמטיל מס על הבורסה? – "אבל אני רוצה להגיד לכם, רבותי חברי הכנסת, שזה מס צודק, מס נכון, זה מס שיכבד את מדינת ישראל, זה מס שמכניס אותנו למשפחת העמים, זה מס שקיים כמעט בכל ארצות המערב המפותחות". מי אמר את זה? אמר את זה שר האוצר. והוא חזר ואמר את הדברים הללו היום בדברי הפתיחה שלו, כשהציג את הצעת החוק לביטול המס על הבורסה. אם הוא חושב שהמס הזה מכניס אותנו למשפחת העמים, הוא צריך לעמוד על כך שהמס הזה לא יעבור מן העולם. אני אומר שהמס הזה לא צודק, המס הזה לא חכם, והעיתוי שבו הוא הוטל הוא עיתוי אומלל.

רבותי, שר האוצר אומר שהירידות בבורסה לא הושפעו מההחלטה על הטלת המס. זה נכון. רבותי, כבר אמרתי שהמס הזה לא חכם, המס הזה לא צודק, אבל אם שר האוצר חושב, ואם הוא, כפי שאמרנו כאן מרבית חברי הכנסת, כל כך מוצלח, נשאלת השאלה, מדוע הם יצביעו כדי לבטלו? אם הוא מס צודק ומס חכם, הרי שהוא מס טוב. ואם הוא מס טוב, אסור שיעבור מספר החוקים של מדינת ישראל.

אני רוצה להלין כאן על הנוהל שעל-פיו עובדת הממשלה ומקבלת החלטות בתחום הכלכלי.

אני רוצה לחזור במלים מספר על מה שליווה אותנו בעת שהוטל המס. בחודש יוני או יולי מסר ראש הממשלה הצהרה, שבתקופת כהונתו לא יוטל מס על הבורסה. הוא הוסיף ואמר מה שמעטים יודעים, שכל מי שיציע לו להטיל את המס הזה יועף, יטוס מן הלשכה שלו. אנשים הסתמכו על ההצהרות הללו, זה היה עבורם בבחינת גילוי נאות, והם קנו ונכנסו לבורסה. ההצהרה הזאת העלתה את הבורסה, ובצדק. משפל של שער 147 חזרה הבורסה לשער של 190. משהוטל המס ירדה הבורסה משער של 190 לשער של 154.

יש שני שלבים שמאפיינים את ירידת הבורסה. השלב הראשון נבע מכשל ניהולי, מאשראי, מקופות גמל, מהרצת מניות. השלב השני מקורו בהחלט בהחלטה על הטלת המס, ואי-אפשר לבוא ולומר שירידת השערים בבורסה לא הושפעה מן ההחלטה על הטלת המס.

היו כאן גם מה שנקרא לחצים של הציבור ולחצים שהפעילו אינטרסנטים על חברי כנסת בעת הדיון בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אני חוזר ואומר, הכול היה סיפור בדים. איש לא ארגן את מסע הטלפונים של הציבור. הציבור חשב וידע שהמס הזה תחילתו כישלון וסופו כישלון. המס הזה הוא אות קין בספר החוקים שלנו, וטוב שיעבור מן העולם. חבל שאין בושה. חבל שלא מסמיקים כאן מבושה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אדוני שר האוצר, נא לסכם את הדיון בקריאה זו.

אדוני סגן המזכיר, אני מבקש לצלצל.

שר האוצר א' שוחט:

כבר צלצלו.

היו"ר ש' וייס:

עוד הפעם.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כפי שאמרתי בתחילת הדיון, אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהעבירה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית בוועדת הכספים.

מאוד שמחתי לשמוע מחבר הכנסת מיכאל איתן, שהוא חושב שמס מהסוג הזה צריך להיות בספר החוקים שלנו. הוא רק שכח שמנהיג מפלגתו אמר שלא יהיה מס כזה בספר החוקים שלנו.

אני חוזר ואומר שאינני חוזר בי מהעניין העקרוני. אני חוזר ואומר מה שהסברתי בתחילת דברי, שחשבתי, אני חושב ואחשוב, שבכל מדינה מתקנת גם רווחי הון צריכים להיות ממוסים.

אבל, כפי שאמרתי, נוצר מצב שבו נוצר קשר פוליטי, פסיכולוגי וכלכלי בין הטלת המס לבין מה שמתרחש בשוק ההון. לכן, כאשר היה ברור לי שהתהליך הוא תהליך ארוזי בדעת הקהל, תהליך ארוזי בין חברי גם בממשלה וגם בכנסת, חשבתי שמן הנכון, לאור העובדה שהדברים חשופים, לאור

העובדה שנוצרו קשרים בלתי נכונים, לבוא לממשלה ולהציע לה לבטל את המס הזה. אני עומד עכשיו על דוכן הכנסת ופונה אל חברי הכנסת לבטלו.

לא שיניתי את דעתי העקרונית. לא חזרתי בי מהדעה שצריך להיות מס. אבל בחיים הפוליטיים יש רגעים שבהם צריך לקבל הכרעות בניגוד למה שאתה חושב, בגלל תנאים שנוצרו. צדקתי כאשר הבאתי את ההצעה להטלת המס, ונדמה לי שאני יכול להגיד שבנסיבות שנוצרו צדקתי שאני מביא הצעה לביטולו.

אני מקווה, כנראה זה לא יקרה בזמן הקרוב, שתהיה ממשלה שיהיה לה רוב כזה בכנסת, שהיא תוכל להכריע בעניין, שגם רווחי ההון ימוסו כפי שצריך להיות.

אני חוזר ופונה לכנסת לאשר את הצעת החוק ולהעבירה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית בוועדת הכספים. תודה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מודה לשר האוצר ולכל המשתתפים בדיון. אנחנו עוברים להצבעה. איש איש ישב במקומו.

אנחנו מצביעים על הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 101), התשנ"ה-1995, בקריאה ראשונה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 40

נגד – 7

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 101), התשנ"ה-1995, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

40 תומכים, שבעה מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע שהצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 101), התשנ"ה-1995, אושרה בקריאה ראשונה ותעבור לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אני מקווה שהוא נמצא. חבר הכנסת ויינשטיין, היכון. חבר הכנסת ויינשטיין יציג שאלתא בעל-פה מס' 433 לשר המשטרה בנושא: מהמרים שהפסידו סכומים בקזינו "לה בוהם". רק רגע, חבר הכנסת ויינשטיין, נאפשר לך לעשות את זה בשקט. רק שנייה. אני מבקש לפנות את האולם – מי שלא מתעניין בשאלתא. בבקשה.

מהמרים שהפסידו סכומים בקזינו "לה בוהם"

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מבקש לשאול את שר המשטרה, מר משה שחל. בעיתונות נמסר שבפשיטה על קזינו במועדון לילה "לה בוהם" בתל-אביב נתפסו על-ידי המשטרה רשימות של עשרות מהמרים והסכומים שהפסידו.

רצוני לשאול:

מה הם הפרטים, ככל הידוע, על הסכומים שכל אחד מן המהמרים הפסיד ועל מקורות הפרנסה של המהמרים?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת ויינשטיין. אדוני שר המשטרה, בבקשה.

חברי הכנסת, לא להפריע.

שר המשטרה מ' שחל:

איפה חבר הכנסת אריאל ויינשטיין? אני מחפש לי מקום.

קריאות:

דן תיכון (הליכוד):

הוא עבר לשולחן הממשלה.

שר המשטרה מ' שחל:

אתה יודע מה? אם אתה תבטיח לו שבבחירות הבאות יהיה גם במקום הזה, הוא יסכים.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין תשובה קצרה, אולי הקצרה בתולדות השאלות בעל-פה, והיא כזאת: במהלך פעולת המשטרה במקום עוכבו ונרשמו מהמרים. לא ניתן למסור פרטים מעבר לכך.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינשטיין, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני השר, לא ביקשתי, אם אדוני השר מוכן לשמוע – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני שומע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא ביקשתי שמות, לא ביקשתי מידע, חשבתי שאתה, בתשובתך כשר המשטרה, שחשוב לך מה קורה במדינה, תאמר לנו מה הסכומים שנתפסו אצל כל אחד, ונדע כיצד להיאבק בתופעה של קזינו בלתי חוקי. אם היית מגלה לנו מה שידוע, שאנשים שם הפסידו עשרות אלפי שקלים, שזאת התמכרות, היינו יכולים להיאבק בכך.

הכנסת רשאית לקבל משר בממשלה את המידע שיעזור לה להערכת מצב, כדי להיאבק בתופעות של בתי-קזינו בלתי חוקיים. אם שר המשטרה, עם כל הכבוד, איננו פועל באמצעות המשטרה כדי לחסל את הנגע הזה של קיומם של בתי-קזינו בלתי חוקיים במקומות ידועים, ששמותיהם מופיעים בעיתונים, שכתובותיהם מופיעות ואין עליהם פשיטות, לפחות תן לנו את האפשרות להיאבק וסייע לנו.

עם כל הכבוד, תשובתך היא תשובה שלא הייתי מצפה לה משר בכיר כמוך, שר שאני יודע שאכפת לו, ועקרונית הוא נגד קזינו.

לכן, אני מבקש לדעת, מדוע לא סיפקת לי את האינפורמציה הזאת?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת ויינשטיין. אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, נדמה לי שקודם כול השר יכול להשיב דברים, 1. שידועים לו; 2. שמוסרים לו; 3. שאינם פוגעים בחקירה.

אני רק יכול להרגיע את חבר הכנסת אריאל ויינשטיין לגבי הנושא ששמו בתי-הקזינו הבלתי חוקיים, בתי-ההימורים שרוצים להקימם על-פי החוק – בשני המקרים אני מתנגד; אני מתנגד בצד העקרוני. בעיני, שניהם בוודאי לא צריכים להתקיים.

הבלתי חוקיים – כפי שאתה שם לב, יש פעולה נמרצת יותר באשר להם, על אף סדרי העדיפויות הלא-קלים של המשטרה, לטפל בנגע הזה, לפשוט על בתי-הימורים לא חוקיים, להעמיד את מפעיליהם לדין. ובעמדה העקרונית, בקשר להקמת קזינו חוקי, יש אומנם חברים שחלקם מצדדים, ואני מבין שהנושא איננו נושא פוליטי או מפלגתי, הוא נושא עקרוני. אני אישית הודעתי ואני מודיע שאתנגד, במסגרת הלגיטימית שבה אני פועל, להקמת בתי-קזינו בשטח מדינת ישראל.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

למה?

שר המשטרה מ' שחל:

אינני יודע. אינני יכול – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אין שאלה על שאלה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, מה אני יכול להגיד לך? אני פשוט לא יכול למסור פרטים נוספים.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

כבוד שר המשטרה יעלה לדוכן וישיב על שאלות רגילות.

אשפוז בכפייה

חברת הכנסת י' דיין שאלה את שר המשטרה ביום ג' בשבט התשנ"ה (4 בינואר 1995):

עודד יערי, שנעצר לחקירה בגין הפרת הסדר והסגת גבול, טוען כי במהלך הבאתו מול שופטת המעצרים נעשה ניסיון לאשפזו בבית-חולים לחולי נפש בטענות שווא ובניגוד לרצונו. אף שהשופטת התעלמה מהבקשה, באת-כוח המשטרה חזרה על בקשתה ונדחתה בשנית.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. על סמך מה הוגשה הבקשה, כאשר לא נערכה בדיקה פסיכיאטרית ולמר יערי אין רקע פסיכיאטרי?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. החשוד, שעניינו עלה בשאילתא דנן, היה עצור בשנת 1992 בגין הפרות סדר חוזרות ונשנות באכסניה בתל-אביב.

בעת מעצרו הובא החשוד לבית-המשפט, ובמסגרת הבקשה למעצר ביקשה המשטרה לשלוח אותו להסתכלות, וזאת כתוצאה מהתרשמות המשטרה שאין החשוד מבין את משמעות העבירה ואינו מתכוון לחדול מהתנהגות זו.

בית-המשפט לא נעתר לבקשה ושחרר את החשוד בתנאים מגבילים.

יצוין כי כיום מתנהל המשפט בעניין זה.

זיוף תעודות זהות ישראליות ברמאללה

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר המשטרה ביום ג' בשבט התשנ"ה (4 בינואר 1995):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום 1 בדצמבר 1994 פורסמה הידיעה על "בית-חרושת" לזיופן של תעודות זהות ישראליות הפועל ברמאללה ומספק לערביי השטחים תמורת תשלום תעודות ההופכות אותם לערביי הארץ.

ברצוני לשאול:

1. האם למשטרה ידוע על כך?

2. כיצד תפעל המשטרה למיגור תופעה זו, שהשלכותיה עלולות להיות סיכון וניצול על-ידי גורמים עוינים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מבירור שנערך עם מחוז ש"י – שומרון ויהודה – במשטרה עולה, כי לא מוכר נושא כזה באזור רמאללה.

2. במשטרת לוד התנהלה חקירה בעניין חשיפת שלושה אנשים בעלי תעודות זהות מזויפות.

יצוין כי לא מדובר כלל בבית-חרושת לזיופים.

פעולות המשטרה כלפי משמרות הצניעות

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר המשטרה ביום י' בשבט התשנ"ה (11 בינואר 1995):

השבוע אירע בשכונת מאה-שערים מקרה תקיפה נוסף שבו מעורבת משמרת צניעות. בתקרית נחבל צעיר חרדי באורח קשה לאחר שהוכה במוטות ברזל, משום שלא נהג על-פי הנורמות של תוקפיו.

ברצוני לשאול:

1. האם המקרה ידוע למשטרה?

2. האם המשטרה מקיימת מעקב אחר סוג זה של התארגנות ואחר היקפו?

3. אם כן – האם המשטרה פועלת כנגדו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על אירוע זה, המצוין בשאלתא דנן, לא הוגשה כל תלונה למשטרה.

2. המשטרה מקיימת מעקב אחר קבוצה זו, שהיא קטנה בהיקפה.

3. התשובה חיובית.

שימוש בצמח הדטורה כתחליף סם ממכר

חבר הכנסת ע' עלי שאל את שר המשטרה ביום י"ז בשבט התשנ"ה (18 בינואר 1995):

צמח הדטורה ממשפחת הסולניים גדל בשדות הכותנה כצמח בר.

בעיתון "כל העמק והגליל" התפרסם, כי חברי קיבוצים ומתנדבים המגיעים לקיבוצים משתמשים בצמח זה כבתחליף לסם ממכר, שכן התופעות הנגרמות למשתמשים בו זהות לתופעות הנגרמות מלקיחת הסם LSD.

רצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?

2. האם יש בדעתך לעשות למניעת השימוש בצמח זה כתחליף לסם?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הדטורה היא צמח רעיל הגורם לתופעות שונות, בהן: עוויתות, הזיות, איבוד התמצאות, ובמקרים קשים גם יכול לגרום לחוסר הכרה ולמוות.

לצמח יש גם שימושים רפואיים שונים.

הצמח והחומרים הפעילים שבו אינם כלולים בפקודת הסמים בארץ ובעולם, אך משטרת ישראל עוקבת אחר תופעת השימוש לרעה בצמח.

ייתכן שבעתיד יהיה מקום להכלילו בפקודת הסמים.

פריצות לדירות באזור מרחב השפלה

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר המשטרה ביום י"ז בשבט התשנ"ה (18 בינואר 1995):

בעקבות פרסומים כי מדי עשר שעות נפרצת דירה באזור רחובות, ראשון-לציון, באר-יעקב ושאר היישובים באזור, רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים, וכיצד משטרת ישראל נלחמת בגלי הפריצות המאפיינים שכונות מסוימות באזור זה?

2. האם המשטרה מספקת מידע לאזרחים על הדרכים למנוע פריצות?

3. האם יש די כוח אדם ותחנות משטרה באזור זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. להלן אציין את הנתונים הסטטיסטיים לגבי פרקי הזמן הממוצעים לביצוע התפרצויות ביישובים המצוינים בשאלתא, בשנת 1993 לעומת שנת 1994:

ראשון-לציון: שנת 1993 – כל 9.66 שעות, שנת 1994 – כל 10.17 שעות; רחובות: שנת 1993 – כל 10.96 שעות, שנת 1994 – כל 18.09 שעות; רמלה: שנת 1993 – כל 21.84 שעות, שנת 1994 – כל 25.68 שעות.

מנתונים אלה עולה, כי בשנת 1994 היתה ירידה במספר ההתפרצויות בערי מרחב השפלה לעומת שנת 1993.

מרחב השפלה מבצע ניתוחי פשיעה, ובמקומות מועדים לפורענות מבצע סיורים מוגברים ופעילויות נוספות.

2. התשובה חיובית.

3. מאחר שהמשטרה באזור מתמודדת באופן מתמיד עם הצורך לתת מענה על בעיות ביטחון שוטף, המשאבים המשטרתיים המוקדשים לבעיות פשיעה מוגבלים.

מניעת נסיעתו של אוטובוס בגין הפגנה

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר המשטרה ביום י"ז בשבט התשנ"ה (18 בינואר 1995):

ביום שישי, כ"ז בטבת התשנ"ה (30 בדצמבר 1994) סמוך לשעה 14:00 נמנעה יציאתו של אוטובוס "אגד" מירושלים לבאר-שבע דרך חברון על-ידי המשטרה, עקב הפגנה בגבעת-התמר, ונאמר לנהג לחזור על עקבותיו. עקב כך לא יכלו נוסעי האוטובוס להגיע לבתיהם.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא ניתן לאוטובוס לעבור?

2. מדוע לא נפתח הציר לתנועה?

3. מה ייעשה בעתיד במקרים דומים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. משטרת ישראל לא עסקה בחסימת הציר אלא להיפך, אפשרה לתנועה מצפון ומדרום להמשיך ולזרום למרות הכול.

יצוין כי באותה עת היו מקרים מספר של יידויי אבנים על הציר לעבר רכבים ישראליים, ולפיכך ייתכן שהציר נסגר לתקופה קצרה על-ידי מפקדי צה"ל בשטח.

תביעות לסיום חקירות משטרתיות

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שר המשטרה ביום י"ז בשבט התשנ"ה (18 בינואר 1995):

אישים פוליטיים, אגודת העיתונאים ואחרים תובעים סיום מהיר של חקירת האזנות הסתר. אתה הצהרת, שאם החקירה לא תסתיים במהרה, תראה בכך מחדל.

בפרשת דרעי, כשתבענו סיום החקירה שנמשכת כחמש שנים, טענה המשטרה, טענת אתה וכך העיתונות – שזו התערבות פסולה בחקירה.

רצוני לשאול:

1. מה הוא ההבדל בין שני המקרים?

2. מדוע בפרשת דרעי לא תבעת סיום מהיר של החקירה?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת גמליאל:

1-2. אינני נוהג להתערב בחקירות המשטרה.

יש להתייחס לכל חקירה לגופה.

דווח לי כי החקירה בפרשת האזנות הסתר מתנהלת כסדרה ובקצב הראוי.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גמליאל, בבקשה.

אריה גמליאל (ש"ס):

אדוני השר, סבורני שהעניין הזה של האזנות הסתר רחב הרבה יותר ממה שהמשטרה חוקרת. אומנם תובעים סיום מהיר, אבל אני חושב שלא רק ב"מעריב" צריכים לחקור אלא גם ב"ידיעות אחרונות"; יש שם האזנות סתר לא פחות מאשר ב"מעריב".

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת אריה גמליאל, אם יש לך מידע – – –

פיני בדש (צומת):

הוא אומר שהוא יודע – שיגיד למשטרה.

שר המשטרה מ' שחל:

אם יש לך מידע כלשהו, אנא, תפנה לתחנת המשטרה הקרובה או למטה הארצי או ליחידה לחקירות פליליות, היחידה הארצית לחקירות פליליות, ותמסור להם כל מידע שיש לך.

טיפול רבנות המשטרה בחללי פיגועים

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שר המשטרה ביום י"ז בשבט התשנ"ה (18 בינואר 1995):

לפי פרסום בעיתון "משפחה", הרצ"ב, פעילות רבני המשטרה בעניין זיהוי חללים וטיפול בגופותיהם בעת פיגועים נעשית לפי ההלכה, ויש בית-דין בראשות הרב קולין, אולם כל זה "אינו מעוגן בנייר עבודה או פקודה" אלא מכוח "צו מצפון".

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. האם תיכלל מדיניות זו בנהלים ובפקודות?

3. האם יוספו לרבנות המשטרה תקנים לעניין זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. פעילות המשטרה התבססה בעיקרה על מיומנות האנשים והסיוע שניתן הן מצד הרבנות המשטרית והן מצד הגורמים המתנדבים החרדיים והאחרים.

בימים אלה מבוצעת במשטרה עבודת מטה מקיפה, ובמהלכה נבחן כל נושא זיהוי קורבנות אסון על היבטיו השונים, לרבות מיסוד הסיוע והייעוץ של רבנות המשטרה.

תלונות כנגד שוטרים בקריית-ארבע

חבר הכנסת מ' מאיה שאל את שר המשטרה ביום י"ז בשבט התשנ"ה (18 בינואר 1995):

"אמהות ילדי חברון" התלוננו נגד שוטרים בקריית-ארבע. תלונותיהן נבדקו בבירור אצל השוטרים בלבד, וגרסתם נתקבלה, בעוד המתלוננות טוענות להיפך ולדבריהן "תחנת משטרה זו צברה מספר לא קטן של תלונות". רצ"ב חילופי המכתבים.

רצוני לשאול:

1. האם בירור עמדת השוטרים וקבלת גרסתם הם בגדר בדיקה מספקת?

2. מדוע לא יועברו התלונות למח"ש – מחלקה לחקירת שוטרים?

3. מה היא עמדת המשטרה בנושא?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כל התלונות לגבי שימוש בכוח נמצאות בחקירת המחלקה לחקירת שוטרים במשרד המשפטים.

עמדת המשטרה תתגבש רק לאחר שיתקבלו ממצאי החקירה.

היו"ר א' סלמוביץ:

השר שחל ישיב על שאילתא שהוגשה לראש הממשלה, שמספרה 4223, של חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

שיחות עם ה"חמאס"

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את ראש הממשלה ביום י"ח בטבת התשנ"ה (21 בדצמבר 1994):

את הססמה "שלום עושים עם אויבים" קבעה ממשלתך.

ברצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות הממשלה לגבי שיחות עם ה"חמאס", ומדוע?

2. האם ניסו גופים ממלכתיים כלשהם להגיע לשיחות עם ה"חמאס", ומה עלה בגורלן?

3. כיצד יפעל משרדך למניעת פיגועי ה"חמאס" בשנים הקרובות?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת רון נחמן בשמו של ראש הממשלה.

1. לא יקוים מגע עם ה"חמאס". הכתובת להידברות עם הפלשתינים היא הרשות הפלשתינית בלבד. ה"חמאס" הוא ארגון טרור רצחני שפועל לרצח ישראלים באשר הם ישראלים, ומטרתו להפסיק את תהליך השלום.

קריאה:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, לא, תיכף.

שר המשטרה מ' שחל:

2. התשובה שלילית.

3. המלחמה בטרור של ה"חמאס", "הג'יהאד האסלאמי" וארגוני הסירוב היא היום בעדיפות עליונה בפעולות זרועות הביטחון.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רון נחמן. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, אנשי ה"פתח", אנשי ג'יבריל, יוצאים מיריחו לשטח יהודה ושומרון ומחסלים משתפי פעולה. נאמר שאלה אנשי "חמאס". אנחנו יודעים שאלה אנשי "פתח" שבורחים בחזרה לשטח עיר המקלט ביריחו. יש בלבול גדול בשאלה מיהו איש "פתח" ומיהו איש "חמאס". אני רוצה לשמוע מכבוד השר, כיצד מדינת ישראל מאפשרת לג'יבריל רג'וב ולאנשיו להגיע לטול-כרם, להגיע לג'נין, להצביע על האנשים ולהביא לחיסולם תחת כיסוי "חמאס" או "פתח"?

שר המשטרה מ' שחל:

ידידי חבר הכנסת רון נחמן, יש כתובת שהייתי מבקש שהוא יפנה אליה, והיא משטרת ישראל באריאל. אם יש לו מידע יותר ספציפי, אני משוכנע שיתייחסו לנושא הזה.

לג'יבריל רג'וב יש באופן אישי תעודה של אח"מ המאפשרת לו לנוע ביהודה ובשומרון. מאחר שאנחנו מחפשים אותו לתשאול בנושא מסוים, אם הוא בירושלים אנחנו רוצים שהוא יגיע לתחנת משטרה כדי לענות על כמה שאלות.

אנשיו של ג'יבריל רג'וב לא יכולים לפעול בשטח מדינת ישראל, ואם הם פועלים, או יפעלו – – –

רון נחמן (הליכוד):

פעלו, בטול-כרם.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מדבר כרגע על השטח הריבוני של מדינת ישראל. במה שנוגע למשטרת ישראל, תשעה מהם עומדים לדין והם במעצר עד תום ההליכים. אם יהיו מקרים כאלה בעתיד, אני מבטיחך שהם יועמדו לדין.

היו"ר א' סלמוביץ:

כעת ישיב כבוד השר שחל על שאילתא שהוגשה לשר לענייני דתות, שמספרה 4205, של חבר הכנסת פני בדש. בבקשה.

פני בדש (צומת):

סירוב הרבנות להשיא אזרח

חבר הכנסת פ' בדש שאל את השר לענייני דתות ביום י"ח בטבת התשנ"ה (21 בדצמבר 1994):

ב"ידיעות אחרונות" (7 בדצמבר 1994) פורסמה כתבה, ולפיה מסרבת הרבנות בבאר-שבע לחתן את מר שמחה פרלמוטר, אביו של החייל ארי פרלמוטר, זיכרונו לברכה, שנהרג בפיגוע החבלני בחדרה – ונקבר בטקס דתי רגיל – משום שהוא ישועי.

ברצוני לשאול:

1. מדוע זכה ארי, זיכרונו לברכה, להיקבר כיהודי לכל דבר בטקס צבאי דתי, ואילו אביו אינו יכול להתחתן כדת משה וישראל?

2. מה ייעשה בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בדש, למדתי מניסיוני – גם אתה תלמד זאת – שאין דבר קבוע יותר מדבר זמני. גם אני רוצה להתפטר מהתפקיד הזה, אבל מה לעשות.

אני מתכבד להשיב על השאילתא בעניין נישואין בטקס דתי.

בעיני הרבנות אין מר שמחה פרלמוטר נחשב כיהודי. על כן, בהתחשב בהוראת סעיף 2 לחוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג–1953, אין הרבנות יכולה להשיא אותו.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בדש. בבקשה.

פיני בדש (צומת):

אדוני השר, אתה עונה כרגע בשם שר הדתות. אני מניח שעם המינויים החדשים לא תקבל את התיק הזה, אני מקווה שבשל הכישורים שלך תקבל את משרד הפנים. כרגע אתה עדיין על תקן של משיב בשם שר הדתות.

קודם כול, בנו של מר פרלמוטר, ארי, זכרו לברכה, שנהרג, נקבר בטקס צבאי ודתי מלא. בכל הנושאים של קבורה, נישואין, גירושין, יש הליכים ותקנים לא ברורים; כל רב עושה כטוב בעיניו, ואני אומר דברים קשים – לפעמים גם הכסף מדבר בתחום הזה, אנחנו קוראים את זה בעיתונות. לא מזמן נתפס רב שקיבל כסף ולא ביצע את מה שהבטיח, ולכן התלוננו עליו. קראתי את זה בעיתונות לפני שבועיים.

האם יש בדעת המשרד לעשות סדר כלשהו, לקבוע נהלים והנחיות ברורים בעניין, כדי שלא יהיה מצב של איפה ואיפה? לא יכול להיות שאדם שבנו נהרג ונקבר בטקס יהודי דתי לא יכול לקיים טקס נישואין מפני שהוא לא יהודי.

שר המשטרה מ' שחל:

אין לי מה להוסיף על התשובה בעניין הספציפי. אני רק יכול לומר, שגדולתה של תורת ישראל שאין היא קפואה על-פי תקדימים וכל רב מפרש את התורה על-פי ה"שולחן ערוך" לפי מצפנו והבנתו.

פיני בדש (צומת):

אצל רב אחד הוא גוי, אצל הרב השני הוא יהודי.

שר המשטרה מ' שחל:

עניין מיהו יהודי מוגדר בחוק הישראלי. יהודי הוא מי שנולד לאם יהודייה ואיננו בן דת אחרת. זה נקבע על-ידי פסקי-דין רבים ועל-ידי חקיקה של הכנסת. זה היה אחד הנושאים שהסעירו את הכנסת במשך שנים רבות, ועכשיו, תודה לאל, הנושא הזה רגוע.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר שחל.

אני מזמינה כעת את כבוד השר לאיכות הסביבה אל הדוכן להשיב על שאלות רגילות.

דליפת אמוניה ממתקני קירור

חבר הכנסת ח' דיין שאל את השר לאיכות הסביבה ביום כ"ד בשבט התשנ"ה (25 בינואר 1995):

הובא לידיעתי, כי במרכזים מסחריים קיימת דליפת אמוניה ממתקני הקירור.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים הנ"ל נכונים?

2. כיצד פועל משרדך על מנת לפקח על מתקני קירור, ובמיוחד במרכזים מסחריים פרטיים?

תשובת השר לאיכות הסביבה י' שריד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אמוניה נמצאת בשימוש במתקני קירור גדולים, כגון אלה במפעלי קרח וגלידות. במתקני קירור במרכזים מסחריים לא נעשה שימוש באמוניה כי הם קטנים מדי.

2. המשרד לאיכות הסביבה מפקח על חומרים מסוכנים, בכללם אמוניה, באמצעות היתר רעלים הניתן בכפוף למילוי דרישות אחזקה ושימוש בחומר. אשר לאמוניה, האכיפה אינה מסובכת, שכן החומר מסופק על-ידי גורם אחד המקפיד שלא לספקו למי שאין בידו היתר רעלים.

רעש מטוסים באזור רחובות

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את השר לאיכות הסביבה ביום א' באדר א' התשנ"ה (1 בפברואר 1995):

תושבי ערים הסמוכות לבסיסי חיל האוויר סובלים מהפרעות קשות הנגרמות כתוצאה מרעש מטוסים. בין השאר הגיעו אלי תלונות מתושבי העיר רחובות. הבעיה חמורה בעיקר בנקודות יציאה מהבסיסים, שבהן עוברים המטוסים בגובה נמוך לאחר ההמראה.

ברצוני לשאול:

1. האם קיימת מערכת למדידת עוצמת הרעש הנגרם מהמטוסים?

2. האם קיימת תוכנית להקטנת המטרד לתושבי אותן ערים?

תשובת השר לאיכות הסביבה י' שריד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מערכת למדידת רעש מטוסים אינה קיימת באזור רחובות או סביב שדות התעופה בארץ, למעט נמל התעופה בן-גוריון.

2. בשנה שעברה החל משרד החינוך, בעצה אחת עם המשרד לאיכות הסביבה, באיטום אקוסטי של כיתות לימוד בקריית-עקרון בעלות 1.1 מיליון שקל ובמזכרת-בתיא בעלות של 800,000 שקל.

בשל הצלחת המבצע הוחלט להמשיך השנה לאטום כיתות לימוד נוספות ולהרחיב את המבצע לאזורים הסובלים מרעש מנתב"ג בשיעור כולל של 11.2 מיליון שקל: במזכרת-בתיא – 850,000 שקל; בקריית-עקרון – 73,000 שקל; ברחובות – 1.5 מיליון שקל; בגדרה – מיליון שקל; באור-יהודה – 3.3 מיליון שקל; בחולון – 3 מיליון שקל; בגן-יבנה – 800,000 שקל.

צפוי כי בשנה הבאה יגדל התקציב לאיטום אקוסטי של מוסדות חינוך ויכלול אזורים נוספים סביב שדות תעופה.

שבילים מיוחדים לנסיעת טרקטורונים

חבר הכנסת א' גולדשמידט שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

לאחרונה הפכה הנסיעה בטרקטורונים פופולרית ומבוקשת ביותר. אולם הטבע ושדות חקלאיים נפגעים מכך שאין שבילים מסומנים באופן מיוחד לנסיעה בטרקטורונים.

ברצוני לשאול:

1. האם אין מקום לשקול הגבלת שבילים מיוחדים לנסיעה בטרקטורונים וסימונם?

2. מה היא עמדת משרדך בעניין, ומה ייעשה?

תשובת השר לאיכות הסביבה י' שריד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הטרקטורון הופך מכת מדינה וכלי המשחית את הנופים הפתוחים. לאחרונה הופקה מפה ראשונה, מתוך שש מפות הנמצאות בהכנה, של שמורות הטבע באזור אילת, ובה מסומנים תוואים המיועדים לרכב בעל עבירות גבוהה, לרבות טרקטורונים.

2. בדעתי לקדם חוק שעיקרו ניתוב הטרקטורונים לדרכים ולאתרים מגודרים ונקיטת סנקציות קשות כנגד חריגות מהם. עם זאת תורחב פעילות ההסברה בקרב ציבור המשתמשים, לרבות מפה ארצית של דרכים מותרות לנסיעת טרקטורונים וסימון בשטח. יצוין כי פעולות הסברה ואכיפה כבר מתבצעות עכשיו בתחומי שמורות טבע וגנים לאומיים ברחבי הארץ. דפי הסבר ובהם הנחיות וכללים לנהיגה נכונה בשטחים פתוחים מופקים בימים אלה על-ידי המשרד לאיכות הסביבה. דפי מידע אלה יופצו בקרב נהגי הטרקטורונים.

הקמת קריית ממשלה במתחם מקווה-ישראל

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

"הארץ" מיום 3 בינואר 1995 מדווח, כי קריית הממשלה החדשה תקום באזור שיועד להיות "ריאה ירוקה" לדרום תל-אביב, באזור בית-הספר מקווה-ישראל, וזאת משום שזה פתרון כלכלי לבעיית הדיור של משרדי הממשלה.

ברצוני לשאול:

1. האם למשרדך לא היה מה לומר בשום שלב משלבי הכנת התוכנית הנ"ל, ומדוע לא?

2. מה היא עמדת משרדך בנושא?

תשובת השר לאיכות הסביבה י' שריד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התוכנית להקמת קריית ממשלה באדמות מקווה-ישראל הוצגה בפני כדבר מוגמר ובלי שניתנה בידי אנשי התכנון במשרד איכות הסביבה אפשרות לומר את דברם.

2. עמדתי ועמדת משרדי היא, כי אין לאפשר כל פגיעה באדמות מקווה-ישראל ובקרקעות שבינן לבין חיריה, ויש לשומרן כשטח פתוח בגוש-דן. על כן, לא אתן לבנות את קריית הממשלה באדמות מקווה-ישראל.

מיקום קריית ממשלה ב"איילון", בפתח תל-אביב, הוא מיקום נכון, אולם יש לעשות זאת מעליו עצמו תוך ניצול "זכויות אוויר", כלומר, לקרות את האיילון ולבנות על גבי הקירו. קרקעות מקווה-ישראל תישמרנה כפי שנקבע בחוק בית-הספר החקלאי מקווה ישראל, התשל"ו-1976.

דליפת גז רעיל ממפעל בנוף-ים

חבר הכנסת א' אסעד שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

ב-25 בינואר 1995 פורסמה ידיעה על דליפת גז רעיל ממפעל תעשייתי בנוף-ים, אשר ממוקם בתוך ריכוז אוכלוסייה אזרחית.

לפני כחודש היה אירוע דומה שעליו לא דווח. ב-1993 החליטה הממשלה להעביר מפעל זה לדרום הארץ; המפעל טרם הועבר.

ברצוני לשאול:

1. האם כל התקלות מדווחות?
2. האם ידוע על אזרחים שנפגעו?
3. מה היא עלות ההעברה?
4. אילו אמצעים יינקטו בינתיים?

תשובת השר לאיכות הסביבה י' שריד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנוהל שלפיו מפעלים מדווחים למשרד לאיכות הסביבה על תקלות שהתרחשו אצלם הכה שורש, וברוב המקרים מגיעים הדיווחים בתוך זמן קצר. המקרה שאתה מציין התרחש ביום 24 בינואר 1995, ובו השתחרר ענן צהוב שכלל כנראה תחמוצות חנקן. אנשי המשרד לאיכות הסביבה הגיעו למפעל בתוך דקות מהתחלת האירוע.
2. לא ידוע על אזרחים שנפגעו מהאירוע. במהלך התקלה התלוננו כמה אזרחים שהיו סמוך למפעל על צריבות בעיניים.
3. עלות העברת המפעל מוערכת במיליוני שקלים רבים.
4. בינתיים הופסקו זמנית תהליכי הייצור במתקן שבו התרחשה התקלה לצורך בדיקה יסודית ומקיפה של הנהלים והתהליכים. המתקן נמכר לחברה פרטית ופעילותו תופסק עד סוף שנת 1995 – כמו המפעל כולו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר לאיכות הסביבה.

הצעה לסדר-היום מדיניות שירות בתי-הסוהר לגבי זכויותיהם של אסירים בבתי-הכלא

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום – הצעות לסדר-היום. אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 6100, בנושא: מדיניות שירות בתי-הסוהר לגבי זכויותיהם של אסירים בבתי-הכלא, של חבר הכנסת אריה גמליאל. בבקשה. זו הצעה רגילה – עשר דקות.

אריה גמליאל (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בשבוע שעבר, או לפני שבועיים, הודלף לעיתונות מכתבה של פרקליטת המדינה דורית בייניש, שבו היא מותחת ביקורת על תנאי מעצרו המיוחדים של יאיר לוי. המכתב שוגר לשר המשטרה מר משה שחל.

כפי שפורסם בעיתונות, היא טוענת במכתבה כי לוי נהנה מתנאים מועדפים בכל הקשור לחופשות ולביקורים. לדבריה, החל לוי לרצות תקופת שיקום אף שלא ברור כלל אם הוא עומד באמות-המידה של אסיר הזכאי לשיקום. עוד טוענת בייניש, כי במקום לצאת לעבוד במפעל הוא יוצא ללימודים בישיבה. בייניש מציינת, כי לישיבת בית-המשפט העליון שדנה בערעורו הגיע לוי באחרונה ברכב פרטי ובחליפה במקום במדי אסיר.

רצוני לשאול כמה שאלות: מי שם את בייניש למבקר השב"ס? האם היא קיבלה מינוי מגורם כלשהו, או שבכל מה שנוגע לאנשי ש"ס היא לוקחת לעצמה סמכויות בלתי מוגבלות להתערב בכל דבר ועניין?

יש אנשים ששמו לעצמם למטרה להתנכל לאנשי ש"ס, וזה הפך אצלם מחלה, מחלת נקמנות. לדעתי, אם יש אנשים בעמדות כוח שלטוניות שחולים במחלה הזאת, זו שחיתות שלטונית, כי השיקולים של כל מי שמחזיק בעמדות כוח שלטוניות חייבים להיות נטולי רגשות נקמנות. אם שיקולים כאלה מובאים בחשבון, זהו הרס השלטון והרס הדמוקרטיה.

מעורבותה האישית של פרקליטת המדינה בעניינם של אנשי ש"ס היא לא רק בעניינו של מר לוי אלא גם בעניינו של עוזרי, הרב אליהו צוברי. היא התערבה באופן אישי לפסול אותו אף שאין זה מתפקידה. היא לקחה לעצמה סמכות, שלחה לנו חוות דעת קיצונית ולא סבירה, כפי שמסרו לי בחוות דעת בכתב משפטים בכירים כמו ד"ר חיים משגב ועוד. אין זאת אלא שיש לה מניעים פסולים של נקמנות המסתתרים מאחורי פעילותה האגרסיבית בעניינם של אנשי ש"ס.

כמו-כן רצוני לשאול: מי הדליף את המכתב – האם לשכת שר המשטרה או נציבות השב"ס? או שמא הודלף המכתב בכוונה תחילה על-ידי הפרקליטות מתוך מגמות ידועות להכפיש את אנשינו?

לי כשלעצמי ברור, שהמכתב לא הודלף מלשכת שר המשטרה ולא מהנציבות, אלא הודלף על-ידי הפרקליטות. זאת מכיוון שיש לנו ניסיון עשיר מאוד בהדלפות מכוונות ומגמתיות על מנת להכפיש אותנו. כנראה יש להם מדיניות מעניינת: הכה את היהודים והצל את רוסיה. כל זה מדיף ריח רע של רדיפה עדתית, כי אין שום הסבר אחר לרדיפה חסרת המעצורים הזאת.

נמסר לי כי במכתבה היא מלינה על כך שהוא הגיע לבית-המשפט בחליפה כהה ובעניבה אדומה. עובדתית, זה שקר. הוא לא ענב עניבה אדומה אלא עניבה כהה עם פסים צהובים. מאוד מעניין אותי איזה צבע של עניבה היא רוצה שהוא יענוב. רבותי, זה אסון גדול שהוא עונב עניבה אדומה. אולי היא רוצה שנלך עם טלאי צהוב ואז תנוח עליה דעתה?

לפי דעתי, תפקיד הפרקליטות נסתיים ברגע שהאיש נכנס לכלא. ולא צריך להתעניין בצבע העניבה ולהמשיך לרדוף אסיר גם אחרי שנכנס לכלא.

לגופו של עניין, בשיחות שהיו לי עם מר לוי הוא התלונן על אפליה לרעה. אדרבה, הוא יוצא לשיקום יותר מאוחר מכל אסיר אחר, אחרי שמונה חודשים. וכל זה לפני פסק בית-המשפט העליון. ומאחר שהמכתב יצא לאחר פסק-הדין של בית-המשפט העליון, שקיצר את מאסרו, יוצא שהאיחור בשיקום הוא כפול, ובמיוחד שהפרקליטות חתמה אתו על עסקת טיעון של 40 חודש. אם כן, לפי דעת הפרקליטות, הוא היה צריך לצאת לשיקום הרבה קודם לכן. אם כן, המכתב הזה מדיף ריח רע של מאיסות ונבזות.

עוד היא מלינה על כך שהוא לומד בישיבה במקום לעבוד. ידוע לי כי בהנחיות השב"ס לגבי שיקום נאמר: עבודה או לימודים. יש אסירים שלומדים באוניברסיטה ויש כאלה שלומדים בישיבות. מה רע בזה שלומדים תורה בישיבות? האם היא רוצה להביע את השקפותיה האישיות לגבי לימוד תורה בישיבות? אך מה אפשר לעשות, השיקום הטוב ביותר, שהוכיח את עצמו, כידוע, הוא לימוד תורה בישיבות. ולגבי מר לוי, הלוואי שהיה כדבריה, שהיה לומד תורה כל היום. חבל מאוד שהשב"ס התאים לו תוכנית שיקום של חצי יום לימודים וחצי יום עבודה.

בשיחות שהיו לי עם מר לוי, הוא התלונן על אפליה לרעה. כי כל מי שפנו אליו פחד מאימת המתנכלים למיניהם, שמא יתפרסם הדבר, ואז ייפגעו מעמדו או תפקידו.

לסיום, אני מברך על תגובת השב"ס על מכתבה של בייניש. אני מברך על כך שהגיבו בתקיפות ובלי מגומגום ודחו את כל דבריה מכול וכול.

כמו-כן, אני רוצה לציין לשבח את שר המשטרה ואת נציב השב"ס, מר אריה ביבי, על מדיניות השיקום הנכונה שהם מנהיגים ועל הרחבת היריעה ושימת הדגש בשיקומו של האסיר, כדי שלא יחזור אל הכלא. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גמליאל. אני מזמינה את כבוד שר המשטרה להתייחס להצעה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בשירות בתי-הסוהר לא קיימת אפליה בין אסירים, ואין שירות בתי-הסוהר מעניק לאסירים תנאים השונים מאלה המוענקים לאסירים מאותה קטגוריה.

בשירות בתי-הסוהר קיימות אוכלוסיות שונות של אסירים, כמו אסירים פליליים שפוטים, עצורים עד תום ההליכים, אסירים ביטחוניים שפוטים ועצורים ביטחוניים, אסירים בני נוער, אסירות, אסירים אזרחיים בגין חובות ותשלום מזונות, ועוד. בכל קבוצה כזאת קיימות תת-קבוצות שזכויותיהן נגזרות ממקום כליאתן, מהיבטים אישיים, סוציאליים, התנהגותיים, רפואיים, תקופת מאסר, הקטגוריה שלה סווגו וכדומה.

יצוין כי הנושא של זכויות האסירים מעוגן בפקודות ובנהלים של שירות בתי-הסוהר. שלילת זכויות אינה יכולה להיות שרירותית, ועליה להיות מותאמת לכללים.

קיימת ביקורת שיפוטית שוטפת בנושא במסגרת עתירות אסירים המוגשות לבית-המשפט המחוזי.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לקבוע, שאין לי ספק שהמכתב של פרקליטת המדינה לא הודלף על-ידי לשכת שר המשטרה. אני גם משוכנע שהוא לא הודלף על-ידי נציב שירות בתי-הסוהר. אני חייב לומר שגם אני קראתי אותו בעיתון עוד בטרם קיבלתי.

ביקשתי מנציב שירות בתי-הסוהר להשיב על הטענות אחת לאחת. ואכן, תשובה מפורטת הועברה לפרקליטת המדינה. על-פי התשובה קובע נציב שירות בתי-הסוהר, על-ידי היועץ המשפטי שלו, כי האסיר לוי לא קיבל שום הטבה שאיננה במסגרת הזכויות המגיעות לאסיר כמוהו, שמרצה את עונשו בבתי-הסוהר.

יתר על כן, קיימת הקפדה, אולי בגלל הרגישות הציבורית, שכל דבר ייבדק על-פי הנהלים של שירות בתי-הסוהר, כדי שלא ילעיזו או יגידו שניתנה איזו הטבה בגלל האופי של האסיר שבו מדובר, שהוא דמות ציבורית, בין שזה אסיר זה, ובין שאלה אסירים אחרים שאולי רקעם הציבורי הביא אותם לכך שהם יהיו מפורסמים. ההוראה הזאת וההקפדה על קיומה הן חלק מרכזי מהדרישות שאני דורש משירות בתי-הסוהר. התשובה ניתנה כאמור מייד לאחר שהמכתב התקבל.

גברתי היושבת-ראש, אין לי התנגדות שההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת גמליאל תועבר לוועדת הפנים של הכנסת, שם בוודאי ניתן יהיה להזמין גם את נציב שירות בתי-הסוהר ולשמוע את דעתו, ואולי יהיו גם גורמים אחרים שירצו להופיע שם. הוועדה ויושב-ראש הוועדה יחליטו על כך.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה. חבר הכנסת בא-גד מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, כשמדובר על יחס לעצירים, אני רוצה לשאול. בשבוע שעבר חיתן אדם את בתו. האדם יושב עצור בכלא תל-מונד. התחננו שישחררו אותו לחתונת בתו. האדם עצור, אשמתו עוד לא הוכחה, המשפט לא נגמר.

המקרים האלה חוזרים. יש עציר שנולד לו בן. מסרבים לשחרר אותו לראות את אשתו ולהשתתף בברית-המילה. יש מקרה של חתונת זהב להורים, 50 שנה. יש מקרה של חגיגת בר-מצווה לאח. אני מדבר על אנשים שעדיין עצורים.

אני שואל: למה שירות בתי-הסוהר לא מתחשב? כמה פעמים בחיים אדם מחתן בת? כמה פעמים עושים חתונת זהב? אולי השר יוכל להסביר למה הנוקשות הזאת כלפי עניינים הומניטריים, שהם מעבר לכל ויכוח? אדם צריך למלא את חובתו גם כשהוא בבית-הסוהר.

אודה לשר אם יסביר או ישנה הוראות, או יציע שנעלה הצעת חוק לתיקון המצב.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד. כן, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש להשיב בכמה מלים. אין בין הדברים של חבר הכנסת בא-גד לבין ההצעה לסדר-היום שום קשר.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני השר, עם כל הכבוד, אין נוהל כזה.

שר המשטרה מ' שחל:

ידידי חבר הכנסת דן תיכון, יש בתקנון סעיף המאפשר לשר – – –

דן תיכון (הליכוד):

כן, אבל מעולם לא ראיתי ששר ניצל את ההליך הזה של הצעה לסדר-היום – – –

שר המשטרה מ' שחל:

מה זאת אומרת? התקנון קובע. חבר הכנסת דן תיכון, סימן שאתה לא נמצא זמן מספיק בכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, תרשה לי, מאחר שההערה היא פרוצדורלית, אני רוצה להפנות את חבר הכנסת תיכון לסעיף 97 לתקנון: "שר שהביע דעת הממשלה על הצעה לסדר-היום, וכל שר הנוגע בדבר, רשאי בכל שלב משלבי הדיון על-פי פרק זה ליטול את רשות הדיבור כדי להעמיד עובדות שהוזכרו בדיון על תיקון". הדיון עוד לא הסתיים. אנחנו עוד לא עברנו להצבעה.

דן תיכון (הליכוד):

אין לזה סוף. יש שימוש לא הוגן בעניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה לעשות? זה מעוגן בתקנון. אנחנו עובדים לפי תקנון.

דן תיכון (הליכוד):

עם כל הכבוד, מעולם לא היה דבר כזה, לפחות לא במשך 14 שנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תמיד יש פעם ראשונה, חבר הכנסת תיכון.

שר המשטרה מ' שחל:

היה גם היה. חבר הכנסת דן תיכון, אני אדאג לכך שאנחנו נוציא מ"דברי הכנסת" כמה פעמים כאלה היו. היו עשרות מקרים.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה בהתאם לתקנון.

שר המשטרה מ' שחל:

בוודאי.

דן תיכון (הליכוד):

לא בשנים האחרונות.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי, בכל הענווה והצניעות, אני לעולם לא אעשה דבר שנוגד את התקנון. על כך אין בכלל ויכוח.

אני רוצה להתייחס לדבריו של חבר הכנסת בא-גד, כדי שלא יישארו בחלל האוויר בלי מענה. אין אפשרות לבוא לכאן ולומר דברים כלליים בלי לציין במי מדובר. אני ציינתי שיש קטגוריות, יש סיבות. אין שום מקרה שיש לו היבט אנושי, ששירות בתי-הסוהר והשר, שהוא בעל הסמכות לאפשר חופשות, לא דנים בו לגופו.

חבר הכנסת בא-גד עצמו יודע על כמה פניות שלו היתה היענות, אפילו שהדבר היה כרוך בקשיים לא מעטים, לרבות מקרים שבהם היה צריך לקחת את האסיר עם משמורת מיוחדת בגלל סכנות מסוימות, שמא הוא יברח, שמא תהיה תקשורת שאיננה במקומה, ועשינו זאת בהתחשב במצב האנושי. לכן, להעלות כאן טענה במסגרת כוללת, הדבר הזה איננו הוגן ואיננו נכון. אני דוחה את זה.

אדרבה, תן לי רשימה שמית של מקרים שאתה מדבר עליהם, ואתייחס אליהם אחד לאחד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני אעביר רשימה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה.

חבר הכנסת גמליאל, האם אתה מסכים להצעת השר להעביר את הדיון בנושא לוועדת הפנים?

אריה גמליאל (ש"ס):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה. נא להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

וכעת הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו על שולחן הכנסת –

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 39) (הקצאת רשיונות להפעלת מונית), התשנ"ה-1995; והצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 24) (מוסדות הלשכה והקדמת מועד הבחירות), התשנ"ה-1995, לרבות תיקון עקיף – חוק-יסוד: השפיטה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן מזכיר הכנסת.

הצעה לסדר-היום

הפחתת המס המקביל

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום מס' 6038, בנושא: הפחתת המס המקביל – של חבר הכנסת עמיר פרץ. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

איזה שר משיב לך?

עמיר פרץ (העבודה):

תיכף נשאל את כבוד היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

שר האוצר.

עמיר פרץ (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני עומד על זכותי לתבוע שיהיה שר אחד, גם אם אינו השר הנוגע בדבר, שייצג את הממשלה, שאולי יעביר את הדברים לשר האוצר, כי קשה לי להעריך שהשר יקרא את הפרוטוקול. לכן אני מאוד מבקש שיגיע שר האוצר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו מטפלים בזה, חבר הכנסת פרץ.

עמיר פרץ (העבודה):

קודם כול אני רוצה שוב להביע מחאה, מכיוון שמדובר פה בעניין מאוד מאוד חשוב ומשמעותי. הייתי רוצה שהשר ישמע גם את הביקורת וגם את התשבחות שאנחנו רוצים לתת לו היום – –

דן תיכון (הליכוד):

על מה?

עמיר פרץ (העבודה):

– – ולצערי הוא איננו.

אני אמצא, חכה.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר, שלפני כשלושה חודשים פנתה הממשלה להסתדרות וביקשה: בואו נגיע להסדר שיביא את כל הגורמים המרכזיים במשק – הממשלה, המעסיקים, ההסתדרות – וננסה לבנות איזו הסכמה. מי שרצה קרא לזה "עסקת חבילה", מי שרצה קרא לזה "אמנה", מי שרצה קרא לזה "הסדרים", אבל רצו שהמשק יפעל מתוך הבנה, מתוך תיאום, לטובת כל הצדדים. היתה באמת תקופה של בהלה: האינפלציה גאתה, השיעורים של האינפלציה החודשית, של 1.3%, 1.4%, בהחלט הדאיגו את כל הגורמים במשק. בוודאי העובדים בישראל היו מאוד מודאגים מהאינפלציה, כי אין אויב יותר מסוכן לשכרו של העובד בישראל מן האינפלציה, ובוודאי בשיטה הקיימת היום, שבה תוספת התשלום עבור שחיקה בשכרו של העובד לא מצליחה להדביק אלא משאירה פחות מ-50% מערך האינפלציה מעת לעת, אחת לשישה חודשים.

אגיד לך את האמת, גברתי היושבת-ראש, אני שוקל לוותר על הנאום, כי אני מאוד חושש מה יענה לי השר. אני יכול להיות מנומס דקה, שתיים, שלוש – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

יכול להיות שהוא מקשיב לנאום שלך בחדרו. הרי אתה יודע – – –

עמיר פרץ (העבודה):

זה לא מקובל, גברתי, עם כל הכבוד. אני מאוד מבקש מגברתי שתשקול להכריז על הפסקה עד שהשר יגיע.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת עמיר פרץ, אנחנו שלחנו לקרוא לשר. אתה יודע שלפי התקנון אין שום חובה שהשר ישב כאן. אנחנו מחכים שהוא יגיע.

עמיר פרץ (העבודה):

הייתי עד לכמה מקרים שבהם היושב-ראש, בשביל להגן על כבוד הכנסת, הכריז על הפסקה עד שמצאו את השר. נכון שאין חובה בתקנון, אבל מכיוון שקראו לו, מאוד מנומס שאנחנו אומרים: ייתכן שהשר עסוק, ולכן מתחילים בלעדיו דקה, שתיים, ותוך כדי הנאום השר מגיע.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אני עושה בינתיים? הדיון צריך להימשך. יש לנו סדר-יום.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מסביר לך, גברתי: אם אחרי כמה דקות – – –

גדעון שגיא (העבודה):

חבר הכנסת פרץ, אתה פוגע בנוכחים.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מאוד מצטער, אני פוגע בעובדים ובכל האנשים שמצפים שהשר ישיב אחרי שהוא שמע. התפקיד שלי לא לשמור, לא על יוקרתו של השר ולא על יוקרת הנוכחים. התפקיד שלנו פה – לעשות עבודה פרלמנטרית מול הציבור.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני עדיין מקווה שהוא יגיע.

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא מעלה הצעות לסדר-היום רק בשביל להעלות אותן, אני רוצה שהשר ישיב לי על מה שאני מעלה ואומר. לכן אני מבקש, שגבירתי תשקול להפסיק את הדיון – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יודע, חבר הכנסת פרץ, שלא רק שהוא לא חייב להימצא כאן על-פי התקנון, הוא גם לא חייב להשיב לך אם הוא לא רוצה.

עמיר פרץ (העבודה):

שלא ישיב.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה אומר לי שאתה רוצה שהוא יהיה פה ואתה רוצה שהוא ישיב לך, ולכן אני אומרת לך: הוא לא חייב להיות פה והוא גם לא חייב להשיב לך אם הוא לא רוצה. אני עובדת על-פי התקנון, ואין לי שום דרך. אני מבינה את הבקשה שלך ואני מבינה את הרגישות, ועם כל ההבנה אני חייבת לעבוד על-פי התקנון.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה שתדעי, גברתי, שהיו ישיבות שיושבי-ראש שניהלו אותן, גם לאות מחאה, נעלו את הישיבה

— —

היו"ר א' סלמוביץ:

אז הם נהגו שלא על-פי התקנון.

עמיר פרץ (העבודה):

— — כדי להגן על כבודה של הכנסת. הם נעלו את הישיבה לכמה דקות — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני חייבת לומר לך שהם נהגו שלא על-פי התקנון.

עמיר פרץ (העבודה):

זו סמכותה של גברתי היושבת-ראש. את מוסמכת להחליט על כך, זה לא קשור לתקנון.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל אני עובדת לפי התקנון.

עמיר פרץ (העבודה):

את יכולה לקבל כל החלטה שאת רוצה, ואני פונה אלייך, לאור תקדימים שהיו כאן, לקבל החלטה כזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו מקווים שבתוך דקה, שתיים, יגיע מישהו.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה להמשיך ולומר: שר האוצר הציע לנו עסקת חבילה. עסקת החבילה היתה צריכה להיות מבוססת על כמה פרמטרים, מה בעצם צריך לתרום כל צד כדי להפחית את עלויות השכר, כדי לגרום לכך שתהליך הצמיחה לא ייעצר, כדי שתהליך האינפלציה יואט, והציעו הצעה. היינו לפני כניסתו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי לתוקף; הכול היו מבוהלים, מה יקרה עם התלויים; לא ידעו איך באמת ישפיע חוק ביטוח בריאות ממלכתי על הנטו של השכיר הבודד, והממשלה אמרה: בואו נפחית 2% ממס הבריאות; אתם תוותרו על 2% מהאינפלציה, ואז ייווצר מצב שמצד אחד הממשלה מוותרת רק על 2% מכספה שלה – כי היא תצטרך לשלם את הכסף שהיא מורידה ממס הבריאות – והמעסיקים ירוויחו הפחתת עלויות של קרוב ל-4%, וזה בוודאי יתרום תרומה חשובה מאוד ליכולתם של המעסיקים להמשיך להתמודד מול הקשיים הגדולים שבהם הם נמצאים.

שר האוצר הניח, שבעסקה כזאת התביעה של המעסיקים לעשות פיחות פשוט תיעלם, כי הרי ממה חושש שר האוצר, ואולי בצדק מבחינתו? – מפיחות. והוא עושה כל מאמץ, כיוון שזה לא בידו, להוכיח כל הזמן לנגיד הבנק, שהוא עושה פעולות אחרות שמורידות את ההצדקה לפיחות.

אנחנו אמרנו, כמובן, שבשום פנים ואופן לא נלך לשום הסכם שיש בו חילופין של 2% תמורת 2%, מכיוון שאיננו מוכנים לשחק עם הברוטו של העובד ולקבל תמורת זה כסף בנטו, שהולך ונשחק מחודש לחודש. בסופו של דבר הגשנו רשימה של דרישות שהיו צריכות להיות הדרישות שתשלמנה את התביעות שלנו למען השכירים. הודענו, שרק אם תתקבלנה התביעות האלה, נסכים לאותה עסקת חבילה.

אנשי האוצר יצאו מכליהם. הם כינו אותנו סחטנים וחסרי אחריות. מה כבר לא נאמר על כך שהעזנו לתבוע תביעות שהן סבירות מאוד, רצויות מאוד ובסופו של דבר הסתבר שגם המשק מסוגל לעמוד בהן?

עובדה היא שכל התביעות שלנו נתמלאו, אלא שבינתיים החליט האוצר שהוא משנה את כיוון העסקה שלו והולך לעסקה אחרת.

מה מציע עכשיו האוצר? האוצר רוצה להפחית את המס המקביל למעסיקים. חבר הכנסת שגיא, אף שאתה מתמחה בנושא אסביר לך ביתר פירוט במה מדובר; אתה בוודאי מבין, אבל הציבור בוודאי רוצה להבין יותר. תשלומי הבריאות שלנו מתבצעים משני מסים: ממס אחד שמשולם על-ידי השכיר, ובמקביל לכך, כמעט בסכום דומה, המעסיק משלם תמורה נוספת. המצב היום הוא שהשכיר בישראל משלם 4.8% משכרו לביטוח הלאומי והמעסיק משלם על כל שכיר עוד 4.95%.

לאחר שהעסקה הזאת של הפחתת מס הבריאות נפלה, בא האוצר ומציע להוריד את המס המקביל. כלומר, שר האוצר מציע לתת תמורה.

גברתי, מה את מציעה שנעשה בדיוק?

היו"ר א' סלמוביץ:

אם אין שר, שני חברי הכנסת יכולים להציע הצעות אחרות.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה שהכנסת תחליט, ואני רוצה שתהיה על כך הצבעה, להורות לשר האוצר; ואני יודע שזה לא בסמכותנו, אבל לפחות כאות מחאה על ההתנהגות הזאת. ראשית, נודע לי שעושים עסקה שעוקפת את הכנסת. נודע לי מהביטוח הלאומי שהולכים לקבל הסכמה מהאוצר ומהמוסד לביטוח לאומי על הורדת 2% מס מקביל, בלי להביא זאת לכנסת לשלוש קריאות.

חבר הכנסת תיכון, הזהרתי על כך לפני חודש. בדקתי עם הביטוח הלאומי, והסתבר לי שיש כוונה לעשות עסקה כזאת מאחורי גבה של הכנסת.

דן תיכון (הליכוד):

היא כבר נעשתה.

עמיר פרץ (העבודה):

והיא כבר נעשתה, כפי הנראה. עוד לא בדקנו מה התבצע בביטוח הלאומי ומה שילמו בתמורה. אני חושב, שאם נעשתה עסקה כזאת, צריך לבדוק אם היא עומדת במבחן החוק. עם כל הכבוד, תשלומי המס המקביל הם חוק במדינת ישראל, ואין לאוצר שום סמכות לעשות עסקה מאחורי גבה של הכנסת, מאחורי גבו של הציבור, בהודעה חד-צדדית. אני לא יודע אם זה נמצא בתקציב המדינה, כי זה צריך להופיע גם בסעיף תקציבי של העברת קרוב ל-2 מיליארדי שקל בשנה מתקציב האוצר לשיפוי סעיף הבריאות בביטוח הלאומי, כי אחרת לא יהיה כסף לבריאות ומישהו ינסה להאשים את חוק ביטוח בריאות.

דן תיכון (הליכוד):

את זה הם עשו בתקציב הקיצוצים.

עמיר פרץ (העבודה):

הם לא עשו. הם לא קיצצו 2 מיליארדים. הם קיצצו 700 מיליון, עם כל הכבוד.

דן תיכון (הליכוד):

לפחות הם כתבו שהם עושים זאת.

עמיר פרץ (העבודה):

לא, הם לא קיצצו 2 מיליארדים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פרץ, אתה יכול לבקש על-פי התקנון רק דיון במליאה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

תיכף, חבר הכנסת תיכון. הרי אתה ביקשת הצעה אחרת.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מבקש לקיים דיון במליאה. אנסח את דברי כפי שאני רוצה.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, אתה יכול לבקש דיון במליאה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מבקש לקיים דיון במליאה, כיוון שלפי דעתי הכנסת צריכה להחליט להורות לשר האוצר לבטל את העסקה שהוא עשה עם הביטוח הלאומי ולהביא זאת לדיון בכנסת. זה דיון מאוד מהותי. זו לא הפחתה של מס הכנסה, זו לא הפחתה של עלויות עבודה רגילות, זו הפחתה בביטוח בריאות, מכיוון שהפעם הכנסת היתה מחליטה לחלק אותם 2%, לתת 1% למעסיקים ו-1% לשכירים. אין שום סיבה שבעולם שמכספי המס של השכירים ייקחו קרוב ל-2 מיליארדי שקל וישפו את המעסיקים בלבד. גם המעסיקים לא רואים בזה תשובה לפיחות שהם דורשים. גם הם לא מסתפקים ב-2%. הם אומרים: 2%, או. קיי, אבל אף אחד לא קונה אותנו ב-2%. אבל האחוז הזה, ההפחתה במס הבריאות, היה פותר הרבה מאוד עיוותים שנוצרו במבנה השכר בגלל המסים החדשים שהיו בינואר. נכון שהנטו של רוב השכירים לא קטן. אבל אוכלוסייה מאוד גדולה מקרב השכירים הנטו שלה נפגע, כי היא נשאה על גבה את רוב הנטל, והכנסת עשתה זאת במודע.

לכן, ראשית אני חושב שצריך להוקיע את התופעה הזאת שהסכמים נעשים – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה בדיוק העלתה הבדיקה לגבי המשכורות?

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל הזמן כבר תם, ואני מבקשת לסיים.

עמיר פרץ (העבודה):

לצערי הרב, גזרה שלמה של שכירים, שהם שכירים מהעשירון השישי והשביעי ומעלה, שנושאים על גבם את רוב הנטל, שילמו את מלוא המחיר. יש החלוקה של אותם 2% שהממשלה מתנדבת לתת. אם לממשלה יש 2 מיליארדי שקל עודפים, אני מבקש שמיליארד אחד ישפה את העלויות של המעסיקים ומיליארד אחד ישפה את העלויות של השכירים.

לכן, אני מאוד מבקש לקיים דיון במליאה. כמובן, צריך להודיע לשר האוצר שהוא עושה מעשה בלתי חוקי, לדעתי. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת דוד מנע מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. דקה, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, נדהמתי לשמוע שיושב-ראש ההסתדרות אומר שההסתדרות תדאג לכך שלא תשולם תוספת יוקר לעובדים שאינם משלמים דמי ארגון. אני רוצה לומר כאן לך, יושב-ראש ההסתדרות, הברפלד לעניים, תוספת היוקר אינה נחלתה של משפחת רמון ואפילו לא של ההסתדרות, אלא זו תוספת שכר המשולמת לכל העובדים במדינה ומפצה אותם על ההתייקריות במשק. אתם אינכם חיים חדשים, אלא חיים יותר גרועים. אתם בולשביקים חדשים, כשהידיים הן ידי רמון והקול הוא קולם של הברפלד וירוחם משל. אין לכם רשות לפגוע בתוספת היוקר המשולמת לכל השכירים. כל איום שלכם ייתקל בהתנגדות חזקה של הציבור, שנקעה נפשו גם מההסתדרות הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מנע.

חבר הכנסת דן תיכון מבקש להעביר את הנושא לוועדה. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת עמיר פרץ, הנושא שלך נדון, לפי בקשתי, לפני כשלושה שבועות בוועדת הכספים, ואז נאמר לנו שהאוצר לא חייב לפנות בחקיקה ראשית כדי להוריד את המס המקביל מ-4.95% ל-3%. אכן זה עבר בוועדת הכספים ולא בחקיקה ראשית בשלוש קריאות. אבל הטענה המגוחכת ביותר בנושא הזה היא הטענה, שההורדה של ה-1.95% באה כתחליף לפיחות.

אני מזהיר כאן את שר האוצר. הנושא המונטרי, קרי הפיחות, בושש להגיע. בסופו של דבר אנחנו "נאכל את העניין הזה בגדול". זרמי מטבע-חוץ יגיעו לארץ, יצאו מן הארץ ויזעזעו את הציבות של שער החליפין בישראל.

אני חוזר ומזהיר, בלי לפרט יותר מדי. העניין הזה מטופל שלא כהלכה. דחיית הטיפול הדחוף בעניין הזה – זו בורות, זה חוסר הבנה. אנחנו צריכים ללמוד ממה שקרה במקסיקו. גם שם החזיקו את שער החליפין במשך תקופה ארוכה, מנעו פיחות בשער המטבע שלהם, ובסופו של דבר נאלצה ממשלת מקסיקו להיכנע לספקולציה הבין-לאומית ופחתה את שער המטבע בכ-30%; והסיפור שם רק מתחיל ולא נגמר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת תיכון. חבר הכנסת פרץ, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לדיון בוועדה?

עמיר פרץ (העבודה):

גברתי, אני מבקש שהשר יענה לי.

היו"ר א' סלמוביץ:

השר לא רוצה לענות לך.

שר האוצר א' שוחט:

אענה – – –

עמיר פרץ (העבודה):

אני מבקש שהוא יענה לי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא יכולה להכריח אותו.

דן תיכון (הליכוד):

יש לו זכות לפי סעיף 97.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון, הצענו לו לפי סעיף 97, והוא אמר שהוא לא רוצה. נו, מה לעשות?

שר האוצר א' שוחט:

אמרתי שאענה כאשר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, אני יכולה לאפשר לך לענות לפי סעיף 97, אם אתה רוצה.

שמואל אביטל (העבודה):

אולי אתן את הזמן שלי לעמיר פרץ, כדי שהוא יחזור על נאומו?

היו"ר א' סלמוביץ:

אין דבר כזה.

דן תיכון (הליכוד):

אין לך זמן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מבקש הצעה אחרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

כבר היו שתי הצעות אחרות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

איך יודעים מה השר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

השר לא יכול להציע. הוא רק מגיב. הוא לא מציע. הוא לא משיב, הוא בסך הכול מגיב.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, לא שמעתי את דבריו של חבר הכנסת עמיר פרץ, אבל אני חושב שבתוך שיווי המשקל השברירי שאנו נמצאים בו, בין שער המטבע, רווחיות היצוא והרצון שלנו שהיצוא יימשך, הדרך שבה בחרנו היא דרך נכונה. בחרנו להוריד את עלויות המעסיקים דרך הורדת שיעור הביטוח הלאומי המוטל באמצעות המס המקביל, מ-4.95% ל-3%, והממשלה כממשלה תעביר למערכת הבריאות אותם סכומים אשר לא ייגבו כתוצאה משינוי השיעור הזה. השינוי נטו, משמעותו בתקציב המדינה כ-800 מיליון שקל, שאותם נצטרך להעביר.

ברצוני להזכיר לידידי, חבר הכנסת עמיר פרץ, כי חבריו בהנהגת ההסתדרות – או חלק מהם – דיברו אתנו מלכתחילה על עסקה מסוג אחר. דיברו אתנו על אי-תשלום תוספת היוקר כהקלה על המעביד, וכנגד זה הורדה במס הבריאות לעובד, כך שהעובד לא היה יוצא נפגע. הדבר לא נסתייע בשל הרבה מאוד סיבות, חלקן טכניות, חלקן אידיאולוגיות, ולא אכנס כרגע לעניין.

אבל, עם זאת אני חושב, שאם אנו רוצים לשמור על שיווי המשקל במשק הישראלי, ולשמר את רווחיות היצוא, שהיא חיונית וקריטית למשק הישראלי, המדיניות שלנו כממשלה היא לעשות ככל אשר ביכולתנו כדי להתמודד עם בעיות הרווחיות שאכן קיימות ביצוא. האמן לי, רווחיות היצוא אינה בעיה של היצואנים, היא בעיה של כל העובדים במשק הישראלי, של כל אלה אשר רוצים להיקלט במקומות העבודה, של כל אלה המצטרפים לשוק העבודה וצריכים למצוא תעסוקה.

לפיכך חשבתי, והצעתי זאת לממשלה במסגרת צעדים מספר שנקטנו, שדרך זו בנסיבות שנוצרו היא הדרך הנכונה. היא חשובה כדי להגדיל את הרווחיות. משמעות הגדלת הרווחיות היא הגדלת היצוא. משמעות הגדלת היצוא היא הגדלת מספר מקומות העבודה במשק הישראלי. לפיכך קיבלה הממשלה החלטה על כך, ואני רואה בה החלטה נכונה.

אני מבין שאני מנוע מלהתייחס לשאלה, מה יעשה עם ההצעה לסדר-היום, ולכן אני מסיים בזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון. איחרת את המועד, אדוני. תודה רבה לכבוד שר האוצר. חבר הכנסת פרץ, האם אתה מסכים להעברת הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה?

עמיר פרץ (העבודה):

אף אחד לא הציע הצעה כזו.

היו"ר א' סלמוביץ:

היתה הצעה כזו, של חבר הכנסת תיכון.

עמיר פרץ (העבודה):

לא. אני רוצה דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, נעבור להצבעה. בעד או נגד דיון בנושא במליאה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

הצעה לסדר-היום

העובדות שהתבררו לגבי תלושי המשכורת של חודש ינואר

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 6088, בנושא: העובדות שהתבררו לגבי תלושי המשכורת של חודש ינואר – של חבר הכנסת חיים אורון. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ובכל זאת, מי מוכן היום לאכול את הלוקש של הלוקש? כמה נאומים שמענו כאן בשבועות האחרונים, במיוחד מחברי הכנסת דן תיכון ואריאל ויינשטיין, על הקטסטרופה המשולבת – הטיל הדו-שלבי שעומד לנחות על הציבור הישראלי: חוק הבורסה והלוקש. תמיד היו אומרים: בעצם זה טוב, כי זה יחזיר את הליכוד לשלטון.

דן תיכון (הליכוד):

תעסוק בלוקש.

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה לעסוק בחוק הבורסה, כבר דיברנו עליו קודם, אבל הפעם נעסוק בלוקש.

רון נחמן (הליכוד):

תעסוק בחברת "הפניקס" וב"תכם".

חיים אורון (מרצ):

ולגבי הלוקש התברר, שחבר הכנסת דן תיכון וחבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אשר עמדו ודיברו, חזרו ודיברו עשרות פעמים – טעו. כל הנתונים מראים שציבור השכירים קיבל במשכורת חודש ינואר נטו גבוה יותר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה אמר כרגע חבר הכנסת פרץ?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אם הסיוע היחיד שיש לך והנתון האחרון שנשאר לך במסע השקרים שהפצת, הוא חבר הכנסת עמיר פרץ, כנראה אתה שוגה יחד אתו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הוא הרי חבר שלך.

חיים אורון (מרצ):

אתה יודע מה – – –

דן תיכון (הליכוד):

מדוע אתה מטעה את כולם?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת דן תיכון, אני מחזיק פה שתי סדרות של נתונים: האחת – ניתוח משכורות של למעלה מ-30,000 עובדי מדינה. הוא מראה שרוב רובם, 90% ויותר – בין שמדובר בכל העובדים, בין שמדובר רק בגברים, בין שמדובר רק בנשים, בין שמדובר בנשים נשואות, באקדמאים, ברופאים, באחיות, אגף המכס, מס הכנסה וכו' וכו' – יש אצלם עלייה משמעותית, לפעמים משמעותית מאוד, בנטו של השכר.

דיבר בשידור רדיו מנהל חברת שירות בנושא השכר ליותר מ-300,000 שכירים – כולם שמעו אותו – והוא חזר ואמר: על-פי הנתונים שלי, 90% מהשכירים מקבלים נטו גבוה יותר. ואתם חזרתם ואמרתם זאת; לא רק אתם, אלא גם חלק לא קטן מהעיתונאים. מה היה ה"עליהם" הזה על הנטל? על מה הגנתם? על תשלום מעוות של דמי בריאות? על כך ששכיר עם 2,000 שקל שילם מעל 8%, ושכיר עם 6,000-7,000 שקל שילם 4%? על זה חזרתם והגנתם? את זה אמרתם שאתם רוצים?

תודו, עכשיו זה כבר לא ויכוח. אם יש לכם נתונים אחרים, תבואו לכנסת ותגידו: יש נתונים אחרים. אבל אין נתונים אחרים. לזכותם של חלק מהעיתונאים ייאמר, כי הם חזרו בהם ואמרו: התברר שהנתונים שהאוצר הוציא אותם היו נתונים נכונים. הם לא הוצאו בחודש האחרון. הנתונים האלה היו בפני הוועדה המשותפת לוועדת הכספים ולוועדת העבודה והרווחה במהלך כל חקיקת החוק.

מה יקרה כאשר יופעל החוק? נכון, היה פה צירוף של כמה וכמה מסים יחד, אשר יצרו מידה רבה של אי-בהירות בציבור. נכון. אבל מי שבאופן כן היה מוכן לנתח את הרפורמות הללו כולן, גם את זאת של מס הכנסה בנפרד, בעיקר את זאת של מערכת הבריאות בנפרד ואת הרחבת בסיס המס של הביטוח הלאומי, חייב לומר שזו היתה אחת ממהפכות המיסוי היותר מתקדמות, היותר פרוגרסיביות שהיו במדינת ישראל בשנים האחרונות. היא בסך הכול חילקה נכון יותר את ההכנסה של השכירים בין העשירונים השונים.

יכול להיות שיש מי שמהלך כזה הוא לצנינים בעיניו – שיקום ויאמר. אבל יש פה בעיה חמורה יותר. משום שתחת המסווה של הוויכוח על נטל המס – ואני אגיד משהו על נטל המס – מסתתר ויכוח יותר עמוק: איך מקיימים את מדיניות הרווחה, אילו חלקים בציבור נושאים בה ובאיזה אופן. אי-אפשר לומר: גם לא מס על ההון, גם לא מס על הבורסה, גם הקטנת נטל המס וגם אספקת שירותי רווחה ברמה שכולנו נוכל להיות בה. כי אם רוצים לגשר על הסתירה הזאת באופן אמין, צריכים להודות שצריך משאבים כדי לקיים את הפעילות הזאת.

יש בעיה עם מדרגות המס. צריך היה לעשות שני מהלכים נוספים: קודם כול – לרווח אותן עוד יותר, שלא יגיעו ברמת שכר לא-גבוהה יחסית לסף המס. אבל מי שמוכן בכנות לדבר על ריווח מדרגות המס צריך להגיד שיש להוסיף מדרגה אחת או שתיים למעלה, שר האוצר. אחרת אי-אפשר לרווח. כי אם רק תרווח ולא תוסיף מדרגה, גם יחסרו מקורות וגם יהיה חוסר פרוגרסיביות. זה מאוד פופולרי לבוא ולומר שצריך להוריד מסים, בכל המקומות: דנים על ביטוח לאומי – בביטוח לאומי; דנים בחוק בריאות – בחוק בריאות. אבל מי שיש לו אחריות מינימלית למערכת כולה? כאשר הייתם בשלטון נהגתם בצורה כזאת?

עשרות פעמים חזרתי, ואני אחזור על כך פעמים אין-סוף. הדיבור על העובדה שבמדינת ישראל יש נטל מס יוצא דופן הוא לא נכון. כאשר רושמים אותו כאחוז מהתל"ג – הוא לא נכון. אנחנו נמצאים באזור הממוצע. אצלנו השנה זה 40% ומשהו, בגרמניה – 40.3%, בצרפת – 40.2%, בבלגיה – 44.8%, ובדנמרק – 48.5%. אלו מדינות שכל כך לא נאה להיות בחברתן? שם התל"ג לנפש לפעמים כפול משלנו. כשמדברים על חלק מהתל"ג, מדובר על תל"ג הרבה יותר גבוה לנפש.

אני אומר: היה פה מסע מכון, שחלקו היה במטרה לתקוף את שר האוצר, חלקו היה במטרה לתקוף את הממשלה. אבל החמור ביותר, שהתברר היום, לא כעבור שלוש שנים אלא כעבור שבוע, שהוא היה שקרי, אבל ידעו קודם שהוא היה שקרי. כי הנתונים הללו התבררו קודם. נאמר גם קודם.

דן תיכון (הליכוד):

אתה מאשים אותנו בשקר?

חיים אורון (מרצ):

לא, לא.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה שתאמר שאנחנו שיקרנו ביודעין או בלא יודעין.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת דן תיכון, אני אומר בדיוק מה שאני מתכוון. לא פעם ראשונה.

דן תיכון (הליכוד):

אתה משחק במלים.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר במדויק.

דן תיכון (הליכוד):

אני עומד להשיב לך מייד.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר שהיה מסע שקרי. באיזה מובן הוא היה מסע שקרי – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא נכון.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

חיים אורון (מרצ):

זכותי. רגע. אולי אני טועה ויגידו שהנתונים שאני אומר אינם נכונים. אני אומר שהיה מסע שקרי, משום שהנתונים שנמסרו וחזרו ונמסרו כאילו כולם "יאכלו את הלוקש בגדול" – כמה פעמים אמרו את זה – הוכחו – – –

דן תיכון (הליכוד):

זה נכון. אמרנו וזה נכון.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

יש שחיקה בתוספת היוקר.

חיים אורון (מרצ):

מה יש? שחיקה בתוספת היוקר?

דן תיכון (הליכוד):

עמדנו ואנחנו עדיין עומדים מאחורי הדברים האלה.

חיים אורון (מרצ):

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אני מציע שאת שאלת השחיקה בתוספת היוקר תבררו קודם עם חבר הכנסת דן תיכון. אם העמדה של הליכוד היא שיש שחיקה בתוספת היוקר, והוא יתמוך בעמדה שלנו – ואני לא בטוח שהליכוד כסיעה יתמוך בזה – שתוספת היוקר מעל רמה מסוימת תהיה מלאה, לא יהיה בינינו ויכוח. השנה היתה עלייה משמעותית בשכר המגזר הציבורי.

דן תיכון (הליכוד):

נכון.

חיים אורון (מרצ):

והיתה עלייה, לטעמי קטנה מדי, אבל היתה עלייה גם בשכר במגזר העסקי. הוויכוח על שחיקה הוא לא הוויכוח כאן. חברת הכנסת בלומנטל, הוויכוח היה על שאלה פשוטה: האם לאור צירוף הרפורמות של מס הכנסה ומס בריאות בעיקר, הנטו של השכיר יקטן או יגדל? הנטו של רוב רובם של השכירים, ובעיקר בדרגות הנמוכות, גדל.

משפט אחרון לחבר הכנסת מנע, שלא נמצא פה, בנושא דמי החבר ומס טיפול ארגוני.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים, כי זמנך הסתיים.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע שכאשר הטיעונים חלשים – עולים באוקטבות: "בולשביקים". קודם כול, יש לי בקשה אחת, בעיקר מחברי הליכוד: אני רוצה פתק ממך שהוא הכי אחראי בליכוד לכסף, שלא תיגעו בכסף בולשביקי. תודיעו לציבור שמי שנוגע בכסף בולשביקי הוא כבולשביק.

דן תיכון (הליכוד):

מה זה כסף בולשביקי?

חיים אורון (מרצ):

מה שאמר חבר הכנסת מנע. אותו דבר, כמה מחבריך לסיעה עומדים מאוד מאוד, ממש כל בוקר, לקבל מהכסף הבולשביקי.

רון נחמן (הליכוד):

על מה אתה מדבר?

חיים אורון (מרצ):

על כספי ההסתדרות שמגיעים גם לליכוד, והוגדרו פה ככסף בולשביקי, ומשום מה ראש הסיעה שלכם בהסתדרות, ולא רק הוא, גם ראש המפלגה שלכם, חבר הכנסת נתניהו, ושמות נוספים אני לא אזכיר, עומדים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה יכול להזכיר את שמי.

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה. – – – עומדים, ולפי דעתי בזכות, והם יודעים – – – אבל אחת מהשתיים: חשבתי שהם עומדים על זכותם לקבל את חלקם במס חבר. אם זה קשר בולשביקי, בבקשה. אני הייתי מנסה לא לגעת בכסף בולשביקי.

דן תיכון (הליכוד):

את זה נשמור לפעם אחרת.

חיים אורון (מרצ):

את זה נשמור לפעם אחרת. אבל אני מציע שנדבר זה עם זה, אני לא רוצה להגיד עוד הפעם – אמת. אנחנו אומרים לציבור דבר פשוט: מי שהוא במסגרת הציבור המאורגן ורוצה לקבל את הגנת ההסתדרות במערכות שבהן היא מגינה, יהיה שותף לנשיאה בנטל קיום המערכת הזאת. התנגדנו בעבר, ועל זה הלכנו לבחירות, להצמדת דמי החבר לדמי הביטוח.

לימור לבנת (הליכוד):

אין הגבלה לדובר הזה?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן. אני מבקשת כבר חמש פעמים.

חיים אורון (מרצ):

אבל אמרנו: אין חובה לתשלום דמי החבר, שהשכירים ישלמו אותם אם הם רוצים להיות מאורגנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אורון. אני מזמינה את כבוד שר האוצר להתייחס להצעה.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הלוקש שלא היה והלוקש שחברי הכנסת וחלק מהעיתונות ניסו להאכיל בו את עם ישראל – זאת הכותרת שיצאה לדרך ב-2 או ב-1 בחודש פברואר, עם חלוקת התלושים.

נעשתה רפורמה גדולה מאוד בארבעה מרכיבים במס. אודה על האמת, רצינו לבדוק את עצמנו. ידענו בכל מרכיב כיצד זה ישפיע, ואכן עשינו בדיקה של 47,000 עובדי מדינה חודש לפני פרסום הלוקש – התלוש, המשכורת – וקיבלנו תמונה, שבערך 90% מהעובדים בשירות המדינה יקבלו ב-1 בפברואר תוספת בנטו, וזאת לפני תשלום תוספת היוקר הצפויה בגין משכורת חודש פברואר ואילך.

קצת חששנו. לא ידענו האם מרכיבי השכר בכלל המשק הם דומים, ולכן הודעתי פה, מעל דוכן הכנסת, על תוצאות הבדיקה. הייתי זהיר ואמרתי: אני מניח ש-85% יקבלו יותר. אני רוצה שתדעו, רבותי חברי הכנסת, ש-90% מהשכירים הם מיליון ו-800,000 מועסקים, ו-10% מהשכירים הם 200,000 בעלי השכר היותר גבוה.

ביום שבו חולקו התלושים נכנסתי לבניין הזה, ניגשו אלי שלושה או ארבעה מסדרני הבית, הם לא מרוויחים 15,000 שקל לחודש, הם בוודאי מרוויחים כ-5,000 או 6,000, והם אמרו לי: שר האוצר ידידנו, קיבלנו בנטו יותר בצורה משמעותית במשכורת חודש ינואר.

אחרי-הצהריים פורסמה הודעה מטעם אותה חברה שמכינה משכורות, שחבר הכנסת אורון הזכירה. הם מכינים 300,000-350,000 משכורות למגזר העסקי והציבורי. הופיע מנהל החברה, או אחד מעובדיה הבכירים ואמר לתקשורת: שר האוצר צדק, למעלה מ-90% מקבלים תוספת שכר.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, אפשר לשאול אותך שאלה?

שר האוצר א' שוחט:

תן לי לגמור, אחרי כן תשאל.

בעניין עובדי המדינה, רבותי חברי הכנסת, ההנחה שלנו היתה מוטית כלפי מטה – כ-94% מהעובדים קיבלו תוספת שכר. המרכיב של מס הבראות, השינויים בביטוח הלאומי, ההקלות במס הכנסה, למעשה גרמו לכך ש-1.8 מיליון שכירים במדינת ישראל, בתשעת העשירונים, מהראשון עד התשיעי, התשיעי בכלל זה, קיבלו שכר גבוה יותר נטו. נכון, יש קבוצת אוכלוסייה ברמת שכר מעל 15,000 שקל לחודש, ובמקרים מסוימים זה יכול היה לקרות גם ברמת שכר יותר נמוכה, אם ההשתתפויות היו הרבה יותר גדולות מהממוצע.

בסך הכול, עם ישראל קיבל רפורמה צודקת, רפורמה שנתנה יותר הכנסות לאותן אוכלוסיות שקשה להיטיב את מצבן. אבל בעיתונות ובחלק מאמצעי התקשורת היה build up בכוננות לקראת התלוש.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ולכן כינסתם את הממשלה שבוע-שבועיים לפני הלוקש ושיניתם. הטענות היו נכונות, עובדה ששיניתם.

שר האוצר א' שוחט:

הטענות לא היו נכונות. הטענות מעולם לא היו נכונות. כשבאתי והודעתי לכנסת אחרי קבלת ההחלטה על תוספת נקודת זיכוי לאשה עובדת, נאמר לי על-ידכם ועל-ידך, חבר הכנסת ויינשטיין, שעם ישראל צריך לחכות ולראות איזו קטסטרופה תיפול על השכירים. אילו היה לכם שמץ של כבוד –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

שר האוצר א' שוחט:

אילו היה לך שמץ של כבוד, היית קם ואומר: טעיתי והטעיתי. לא שיקרתי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בגלל הלחץ שלנו כינסתם את הממשלה.

שר האוצר א' שוחט:

לא. הרי אתה יודע שאתה אומר דברים לא נכונים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

שר האוצר א' שוחט:

אתה יודע שאינך אומר את האמת. אני הייתי מציע לך, בהזדמנות חגיגית להתייצב פה ולהגיד – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

שר האוצר א' שוחט:

להגיד: טעיתי והטעיתי את כל עם ישראל. זה מה שאתה צריך להגיד.

אני שמח שהדברים יצאו כפי שיצאו. אני חושב שזה כבוד לממשלה הזאת.

אדוני חבר הכנסת אורון, האם אתה מסתפק בדברי תשובתי?

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, את השאלה הזאת אני שואל. תן לי את התפקיד שלי. אדוני השר, אני מכבד אותך.

לחבר הכנסת רון נחמן יש שאלה. אדוני השר, אתה מסכים?

שר האוצר א' שוחט:

כן.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, מהמקום.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, היה מעניין מאוד לו הגשת לנו שתי טבלאות: אחת שכוללת את מדרגות המס וריווח מדרגות המס, כפי שתוכנן והוגש לוועדת הכספים לפני הרבה חודשים, ומה היה קורה לפי התמונה הזאת בלי מס בריאות.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת רון נחמן, אמרתי אז ואני אומר גם עכשיו, הדבר הזה כלל גם שינויים במדרגות המס, רפורמה במס הכנסה, תוספת נקודת זיכוי לאשה עובדת, מס בריאות וביטוח לאומי. לא הסתרתי, אמרתי שכל המרכיבים יהיו בפנים.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה.

אני מבין שהמציע מסתפק בדברי השר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו לא מסתפקים.

היו"ר ס' טריף:

זה סיפור אחר. אתה רשאי שלא להסתפק, אתה רשאי למחות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא מסתפקים בתלוש ולא מסתפקים בהודעה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת ויינשטיין, אני לא שאלתי אותך ולכן אני לא מחכה לתשובתך.

הודעה אישית של חבר הכנסת ד' תיכון

היו"ר ס' טריף:

אני מאפשר לחבר הכנסת דן תיכון, שהרגיש עצמו מותקף במידה מסוימת, למסור הודעה אישית מאוד מאוד מאופקת. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני בהחלט נפגעת אישית.

חיים אורון (מרצ):

אני מבקש – – –

היו"ר ס' טריף:

הוא כבר מבקש את סליחתך.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר. הסיפור הוא סיפורו של הקוזק הנגזל. כתוצאה מהרפורמה שאמורה היתה הממשלה להפעיל ב-1 בינואר 1995, אמורים היינו לקבל "בוחטה" של כסף. אבל, רבותי, קרה לממשלה משהו. השכר שאמור היה להיות משולם ב-1 בפברואר 1995, כנראה עשוי היה לרדת ריאלית לפחות לגבי 40% ממשלמי המס במדינת ישראל. לא אני אומר זאת, חבר הכנסת אורון, אמר זאת יורם גבאי בעדותו בוועדת הכספים ב-15 בינואר 1995.

בשל הקרב על הלוקש שניהלה סיעת הליכוד, החליטה הממשלה בצעד דרמטי, שריתק את כל תושבי מדינת ישראל, שהרי הובטחה לנו מדיניות כלכלית חדשה, ובמקום המדיניות הכלכלית החדשה, כשההר הוליד עכבר – –

היו"ר ס' טריף:

אדוני, אני מבקש שתהיה צמוד להודעה.

דן תיכון (הליכוד):

– – העניקה הממשלה את ההטבות הבאות בקרב על הלוקש: 1. היא נותנת נקודת זיכוי לאשה עובדת ו/או אשה עוזרת בשווי 121 שקלים כפול 12.

חיים אורון (מרצ):

– – – בנובמבר

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה מבלבל את המוח.

היו"ר ס' טריף:

סליחה. זאת הודעה אישית, הוא יסיים לקרוא וזהו. אם הוא חורג, אעצור אותו. אני קראתי את ההודעה.

דן תיכון (הליכוד):

2. היא החליטה לגלם את תוספת המס שנגבית בשל העלאת התשלומים לביטוח הלאומי במרכיבים נוספים כגון קצובת נסיעות, דמי הבראה וביגוד.

חבר הכנסת אורון, הרי אילו לא ניהלנו את הקרב על הלוקש, השכר היה יורד לגבי 40%. איך אתה לא מתבייש לבוא לכאן ולומר שלא היו דברים מעולם?

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת אורון, אל תגיב. תודה רבה. אנחנו ממשיכים בסדר-היום.

הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים על-ידי בעליהן

היו"ר ס' טריף:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים על-ידי בעליהן, הצעה של חברת הכנסת לימור לבנת. אני מזמין את חברת הכנסת לימור לבנת. מייד אחרי דבריה יפתח דיון על הנושא.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בחודש ינואר 1994, לפני קצת למעלה משנה, ב-15 בינואר, נרצחה טליה מנטש, זיכרונה לברכה, בידי בעלה. טליה מנטש מוורד-יריחו היתה בת 36. היא אוימה על-ידי בעלה. לא רק שהיא אוימה אלא היא גם הודיעה על כך למשטרה; היה סכסוך ממושך בין בני הזוג. משטרת ישראל חיפשה את בעלה של טליה מנטש, ולא הצליחה לאתר אותו. המשטרה אבטחה את טליה מנטש, זיכרונה לברכה, עם ילדיה כאשר נסעו לבית הוריה, אבל בשלב כלשהו הסירה את האבטחה. ובאותו שלב בא בעלה שלמה, ירה בה, רצח אותה. ואחר כך קבע דוח הבדיקה המשטרתית, ששני שוטרי הסיור שהותירו את טליה מנטש ללא ליווי טעו בכך שלא דיווחו לממונים עליהם על כל נסיבות המקרה.

אדוני היושב-ראש, שנת 1995, ממש שנה לאחר מכן, נפתחה בכך שב-3 בינואר נרצחה ז'קלין אסרף על-ידי בעלה. ז'קלין אסרף, זיכרונה לברכה, בת 30, מקריית-שמונה, נרצחה על-ידי בעלה לאחר שקודם לכן ישב שנתיים בכלא משום שדקר את ז'קלין. לאחר שהשתחרר מהכלא הוא המשיך לאיים עליה. היא התלוננה. הוצא צו הרחקה נגד גבי אסרף, אבל למרות צו ההרחקה הוא ירה באשתו ורצח אותה. לז'קלין אסרף ולגבי יש שני ילדים, בני שש ושמונה.

חברי הכנסת, שני עניינים משותפים לשני מקרי הרצח האלה, שביניהם היו עוד 15 מקרי רצח של נשים בידי בני זוגן. מה שמשותף הוא, שבשני המקרים האלה הכול היה כאילו ידוע מראש. היה תסריט של רצח ידוע מראש; המערכות כולן ידעו, מערכת הרווחה, השכנים, המשפחה, המשטרה, המערכת המשפטית – כולם ידעו, ולמרות זה לא הצליחו למנוע אותו רצח נורא של אשה בידי בן זוגה.

אדוני היושב-ראש, זה אומר, שאף שלכאורה המערכות מתפקדות, לכאורה כל מערכת עושה את המוטל עליה, בכל זאת משהו עדיין לא פועל כשורה. אולי זה במערכות עצמן, אולי זה בתיאום ביניהן. אני רוצה להזכיר, אנחנו מדברים כאן על מערכות שונות – על מערכת הרווחה, על המשפחה, על הסביבה, אנחנו מדברים על מערכת החינוך, על המשטרה, על הפרקליטות, על מערכת המשפט,

מדברים על הרשות המקומית, על החקיקה, על רישוי נשק. למעשה אנחנו מדברים על כל הגורמים שצריכים להיות מתואמים ביניהם לאורך כל הזמן, שצריכים לוודא עם ארגוני המתנדבים למיניהם שנעשה הכול במתואם, במתוכנן, בשיתוף פעולה בין כל הגורמים כדי שמעשים כאלה לא יישנו.

חברי הכנסת, ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת הנושא של רצח נשים בידי בני זוג נחוצה גם כדי לבחון מה עוד ניתן לעשות, איך עוד ניתן לייעל, לשפר, אילו משאבים עוד ניתן להקצות, אילו תיאומים עוד ניתן לעשות. אבל ועדת חקירה כזאת דרושה לא רק לצורך המלצות ומסקנות, אלא גם כדי לאותת לציבור כולו, שהכנסת, הבית הזה, מקיר אל קיר, רואה בחומרה גדולה ביותר, רואה כלא-לגיטימית את הקלות הבלתי נסבלת הזאת שבה יש אנשים שחושבים שחיייה של בת זוגם הם רכושם והם יכולים לעשות בהם ככל שיחפצו.

אדוני היושב-ראש, הצעתי זאת להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית איננה הצעה פוליטית. היא לא נועדה לנגח שום משרד ממשלתי, לא נועדה לנגח שום ממשלה. האסונות האלה התרחשו בימי הממשלות כולן, וזו חובת כולנו, מכל קצות הבית, להירתם יחד כדי לנסות ולקדם, כדי לנסות ולהתיר, כדי להניף דגל אדום גדול אחד כזה שיעורר את הציבור כולו.

אנחנו רוצים להזיז את העניין הזה וצריך ליצור איזו דרמה, וזאת הדרמה שאנחנו מציעים כאן.

הצטערתי על ששרת העבודה והרווחה התנגדה להצעה לפני חודש, כשהעליתי אותה פה. למרות הכול הצעה זו עברה. שמחתי מאוד לשמוע היום בצהריים ברדיו, ששרת העבודה והרווחה, השרה אורה נמיר, הודיעה שתצביע היום במליאת הכנסת בעד הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית כזאת.

על כן, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נדמה לי שזו חובתנו, ללא שום הבדל של מפלגה, ללא שום הבדל של השקפה פוליטית. אני חושבת, שדווקא היכולת הזאת שלנו לשתף פעולה מקיר אל קיר, לעבוד בתיאום, בשיתוף, באכפתיות, היא זו שתשדר את המסר הכל-כך חשוב הזה, שאנחנו כחברה לא מוכנים עוד לסבול רצח של נשים בידי בני זוג.

הזכרתי כאן את טליה מנטש, זיכרונה לברכה. אני רוצה להזכיר, שבחודש מרס 1994 נרצחה שרה גרניט, בת 51, מחולון, על-ידי בעלה; בחודש אפריל 1994 נרצחה עודה אבו-נבות, זיכרונה לברכה, בידי בעלה; בחודש יולי 1994 נרצחה אשגאן סמארה סולטאן בידי בעלה; בחודש יולי 1994 נרצחה איכלס באסם בידי אחיה; בחודש אוגוסט 1994 נרצחה סנדרה אוחנה, בת 28, בידי בעלה; באוגוסט 1994 נרצחה מזל זאנה, בת 25, ממרכז-ספיר בערבה על-ידי בעלה; בחודש אוקטובר 1994 נרצחה אילנה סרי מירושלים בידי גרושה; באוקטובר 1994 נרצחה כוכבה פטל מירושלים, גם היא בידי בעלה; בחודש אוקטובר נרצחה מונירה לוי מהוד-השרון בידי בעלה; בחודש נובמבר 1994 נרצחה סופיה אבליים בידי בעלה; בחודש דצמבר 1994 נרצחה ייבנווה ווסה טיאספי על-ידי חברה לחיים; בדצמבר 1994 נרצחה מלי דילרד בידי בעלה. השנה, שנת 1995, רק התחילה, וז'קלין אסרף נרצחה בידי בעלה בקריית-שמונה, וחזנה איסמעאיל סלימאן נרצחה גם היא בידי בעלה בחודש ינואר השנה.

זיכרון לברכה, כל אותן נשים שאולי, אולי יכולנו יחד למנוע משהו מהטרגדיה הזאת.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מבקשת מהכנסת היום לאשר הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית, ואני מבינה, שעל-פי הפרוצדורה הנהוגה אביא בסוף הדיון את הצעת הסיכום ואת ההצעה להרכב הוועדה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחברת הכנסת לימור לבנת. חברי הכנסת הנכבדים, אנחנו נתחיל בדיון. רשימת הדוברים סגורה. שלוש דקות לכל דובר. מי שלא ימצא כשאקרא את שמו יאבד את תורו, כמוכן. נקפיד על לוח הזמנים ונתחיל בדיון החשוב הזה.

אני מזמין את ראשון הדוברים, שאיננו כאן, חבר הכנסת חגי מירום. אני מזמין את חבר הכנסת יוסף בא-גד, וגם הוא איננו. אני מזמין את חברת הכנסת דליה איציק.

יוסף בא-גד (מולדת):

סליחה, אני נמצא.

היו"ר ס' טריף:

אני ממש מצטער. הפעם ממש טעיתי, חבר הכנסת בא-גד. לא שיערתי שאתה עוד בבית, אבל משום-מה טעיתי.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני תמיד נמצא.

היו"ר ס' טריף:

אני מזמין את חבר הכנסת בא-גד. האמת היא שאני חשבתי, שאחרי חברת הכנסת לבנת, תבוא חברת הכנסת דליה איציק, מטבע הדברים. אבל ודאי שנשמח לשמוע את אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מוכרח בתחילת דברי לשלוח שוב תנחומים למשפחת נהג המונית שנרצח היום במעלה-אדומים. הודיעו בחדשות ששמו רפי כהן. הקדוש-ברוך-הוא ישלח

תנחומים למשפחה האבלה. אני אומר לממשלת ישראל: זה הקורבן ה-127 של השלום המדומה, מאז הסכם אוסלו. אנא, הממשלה, לטובת כולנו – התעוררי.

ועוד דבר לפני שאני עובר לנושא. בגן הוורדים מול משרד ראש הממשלה יושב שובת רעב, הרב מנחם פליקס, שבתו עפרה פליקס נרצחה בכביש בית-אל. אני חושב שכולנו צריכים להזדהות עם הרב מנחם פליקס באבלו הכבד ועם רצונו לשים סוף לרציחות ולדם שנשפך.

עכשיו – לנושא. אני משבח את חברת הכנסת לימור לבנת שהעלתה הצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים על-ידי בעליהן. הרשימה שהיא קראה בפנינו חייבת לזעזע את כולנו. לא חשוב מה אופי היחסים בבית בין בעל לאשתו, לא ייתכן שישתמשו באלימות או במכות, בוודאי לא ברצח, השם ישמור.

עברתי על כל מקורותינו ולא הצלחתי למצוא מקום אחד שמסופר בו שבעל הכה את אשתו. בתלמוד, במדרשים – לא היתה תופעה כזאת בעם ישראל. להיפך. כתוב בספר בן-סירא: אשה טובה – מתנה טובה, בחיק יראי אלוקים תינתן; אשה רעה – צרעת לבעלה; אשה יפה – אשרי בעלה, מספר ימיו כפליים. אבל לא כתוב שכלפי אשה רעה יש מקום למכות. אמר רב חלבו: לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין הברכה מצויה בבית אלא בשביל אשתו.

לכן, צריך להקים ועדת חקירה, שהוועדה תבדוק לא רק את הרציחות, אלא איך מחזירים את עם ישראל ואת העם היושב כאן להבנה מה הוא כבוד האדם ומה הוא כבוד האשה. אם יחזרו לתורה ולמוסר, לא יהיו עוד דברים כאלה.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת לימור לבנת רשמה לפניה את דברייך. עכשיו נשמע את דבריה של חברת הכנסת דליה איציק. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני, כמו חברת הכנסת לימור לבנת, חשבת גם כן בזמני, שוועדת חקירה היתה יכולה אולי לשים סוף סוף את האצבע על אותו מקום ועל אותן תשובות שהיינו רוצים לקבל על השאלה, מדוע נרצחות נשים בחברה בכלל וגם בישראל. וגם אם בחברות אחרות נרצחות נשים, ויש חברות כאלה, גם אם יש חברות שבהן פרופורציונלית נרצחות נשים יותר מאשר בישראל, אותי זה לא מעניין. בשבילי כל אשה היא עולם ומלואו.

ככל שאני לומדת את הסוגיה הזאת, ככל שאני לומדת את הבעיה, אדוני היושב-ראש, ברור לי לגמרי שוועדת חקירה כזו אולי תיתן לכל מיני אנשים שרוצים לנגח עוד איזה כלים לשם כך. ועדה כזו רק תעורר מחלוקות שלא ממין העניין.

ואני רוצה לומר עוד, אדוני היושב-ראש: הממשלה לא זוכה הרבה פעמים למחמאות בבית הזה. אני רוצה לומר, שעדיין לא היתה ממשלה בישראל ולא היה שר משפטים במדינת ישראל שקידם באופן משמעותי ומהותי כל כך את החקיקה לטובת הנשים במדינת ישראל, ולא היתה שרת עבודה ורווחה שעשתה כל כך הרבה בסוגיה הזאת. יותר מזה, לא היתה שרה שהקימה כל כך הרבה מקלטים לנשים.

אני גם גאה לומר, שחברותי חברות הכנסת, רובן עשו הרבה כדי לקדם את נושא הנשים ולמנוע את רציחתן. זה לא נושא של "זבנג וגמרנו", זה לא נושא של דיבורים וזה לא נושא של שאלות. זה נושא של תשובות, זה נושא שצריך לתת עליו תשובות מהותיות. על כן, אין שום טעם בוועדה הזאת, היא מיותרת. ועדה כזאת רק תגרום להרבה מאוד אנשים, גם בבית הזה, להסיט את התעניינותם ולהשקיט את מצפונם. הם יחשבו שהם עשו משהו בעניין הזה.

לכן, דווקא כשיש עשייה גדולה מאוד ודווקא כשיש תחושה שכולנו מלוכדים, אסור בשום אופן להקים את הוועדה. היא מיותרת. היא לא נכונה. אני מקווה שהממשלה תדחה את ההצעה הזאת. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך מאוד.

חבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת שאול יהלום. בבקשה, חברת הכנסת נעמי חזן. אחריה – חבר הכנסת דוד מנע.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבחינת כל ההיבטים של נושא האלימות במשפחה בכלל ואלימות כלפי נשים בפרט – – –

דן תיכון (הליכוד):

את בעד או נגד?

נעמי חזן (מרצ):

אתה תשמע את הנאום שלי.

דן תיכון (הליכוד):

אני סקרן. אני לא יכול להמתין עד סוף דברייך.

נעמי חזן (מרצ):

מצוין. תן לי להתבטא ואתה תשמע את תשובתי בצורה ברורה, שאיננה משתמעת לשתי פנים.

דן תיכון (הליכוד):

אין לי סבלנות. אני סקרן.

נעמי חזן (מרצ):

תשמע, חבר הכנסת תיכון.

חברת הכנסת לימור לבנת מבקשת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית שתבחן את כל ההיבטים של תופעת האלימות במשפחה בכלל ואלימות כלפי נשים בפרט.

לפי דעתי, היו כמה הצעות מוסדיות חשובות ביותר, בכלל זה הצעה להקמת רשות נשים, שהיא עדיין על הפרק, והצעה להקמת רשות לטיפול באלימות כלפי נשים. מסיבות שאין ברורות לי, הרשות לטיפול ולמעקב בנושא מעמד האשה לא הוקמה, והיתה דחייה של הרעיון להקמת רשות לטיפול באלימות כלפי נשים. בנסיבות הללו – אני מדגישה – בנסיבות הללו ומשום חומרת התופעה של אלימות כלפי נשים אני מוצאת לנכון לתמוך בהצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת. חבר הכנסת תיכון, אני מוצאת לנכון לתמוך בהצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת להקמת ועדת חקירה.

דן תיכון (הליכוד):

אני אומר לך למה שאלתי. אני רואה שמגייסים את חברי הכנסת של מפלגת העבודה כדי שיצביעו נגד. לא הבנתי, האם גם בנושא הזה זה אופוזיציה וקואליציה?

קריאות:

— — —

נעמי חזן (מרצ):

אני לתומי חשבת, חבר הכנסת תיכון, שהבעיה של אלימות כלפי נשים היא בעיה של החברה הישראלית והיא חוצה קווים פוליטיים. כנראה לא שמעת את תשובתי בעניין הזה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון הושפע מהדיון הקודם בנושא הכלכלי.

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת תיכון, חבל שלא שמעת את דבריה של חברת הכנסת – – –

רון נחמן (הליכוד):

חברת הכנסת דליה איציק חושבת אחרת.

נעמי חזן (מרצ):

אני לא חברת הכנסת דליה איציק, אני חברת הכנסת נעמי חזן; ואינני משתייכת למפלגתה של חברת הכנסת דליה איציק, אני חברת כנסת של מרצ.

רון נחמן (הליכוד):

אני מחזק את דברייך.

נעמי חזן (מרצ):

תודה.

מדאיג אותי שהתמיכה באה מהכיוון הזה, אף-על-פי שאני יודעת שעמדתה של חברת הכנסת יעל דיין היא כעמדתי בעניין הזה.

התופעה של אלימות כלפי נשים היא תופעה כללית, היא בעיה חברתית, ובהעדר מכניזם וכלים אחרים יש לתמוך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך. חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף לתנחומים למשפחתו של נהג המונית שנרצח היום במעלה-אדומים. רצח זה מצטרף לאותה סדרה של מעשי רצח שעושים אנשים שהממשלה הזו מתיימרת להגיע אתם לשלום.

אני רוצה גם להזדהות עם מנחם פליקס השוכת רעב מול משרד ראש הממשלה כמחאה על אותם מעשי רצח. אנחנו כולנו, רוב חברי הכנסת, לבנו עם המשפחות הללו.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, התופעה של אלימות במשפחה גברה מאוד בשנה האחרונה. אני מדבר על אלימות שמתגלית לאחרונה, מעשי רצח של הורים וילדים, התעללויות, רצח נשים בידי בעליהן, דברים שלא הכרנו בחברה הישראלית.

מה קרה לנו כאן? מה קרה לחברה הישראלית, שנשים נרצחות או מתעללים בילדים? מה קרה לנו? אנחנו חברה יהודית, כל הערכים של אהבת האדם ואהבת החברה היו נר לרגלינו כל השנים, ואנחנו ביקשנו תמיד להיות אור לגויים. מה קרה שלאחרונה גברה תופעה זו בכל רחבי הארץ, כאשר סכסוכים משפחתיים מסתיימים במעשי רצח, בנשק חם או בנשק קר?

אין אדם יכול לקחת נשמה או לרצוח אדם, ותהיה האלימות גבוהה ככל שתהיה, אם זה במשפחה או בכל מקום אחר, על אחת כמה וכמה בתוך המשפחה. לא ייתכן שאשה תירצח בידי בעלה בעקבות אותה אלימות במשפחה.

לדעתי ולהערכתי, רשויות החוק במדינת ישראל חייבות להגביר את האכיפה. אני יודע, שבצד האלימות כלפי נשים, שזה רוב המקרים, יש גם חלק יחסי של אלימות, 10%, כלפי גברים – – –

היו"ר ס' טריף:

נא לסכם.

דוד מנע (הליכוד):

אני רוצה לסכם ולומר, שללא אמצעי מניעה וללא אמצעי אכיפה, התופעה הזאת תלך ותגבר. השכן, המשפחה, כל אדם שיודע על דברים מהסוג הזה, המובילים למעשי אלימות קיצוניים, חייב להתריע על כך, וההרתעה חייבת להיות כזאת שאדם יחשוב פעם שנייה לפני שהוא לוקח נפשו של אדם. כל דבר חשוב, אבל לא עד כדי רצח. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברת הכנסת לימור לבנת, אני רוצה לברך אותך על כך שאת מעלה, היום, את הצעתך. אני חושב, שמה שעשית היום, בהעלאת הנושא לסדר-היום הציבורי, יש לו חשיבות ממדרגה ראשונה, ואני רוצה לברך אותך כחברת הליכוד. חברת הכנסת לבנת, כחברת הליכוד אני רוצה לברך אותך על היוזמה הזאת, ואני אומר, כרגע, את הדברים מהצד השני של המתרס, בתפקידי לא רק כחבר כנסת אלא כראש רשות מקומית.

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת רון נחמן, רק הערה. זה ממש לא עניין מפלגתי, ואני רוצה שזה יהיה ברור.

רון נחמן (הליכוד):

בכוונה הדגשתי את העניין, משום שחברת הכנסת נעמי חזן אמרה דברים כדרבונות, ואני רוצה לחזק אותה בדבריה. אני בטוח שחברת הכנסת יעל דיין תסכים גם עם מה שאני אומר. צר לי שאנשים מהמפלגה הזאת, מפלגת העבודה, מנסים ללכת, היום, על הצבעה שעומדת בסתירה לאמות מידה ציבוריות ממדרגה ראשונה. אני חושב שאלה דברים לא מוסריים. כאשר כולנו מזדעזעים אחרי רצח של אשה זאת או אחרת, הכול מביעים כאן את תדהמתם, הזדעזעותם, ומה קורה אחר כך? – מגייסים כאן, במליאה, אותו רוב הדרוש כדי להוריד את הצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת. מדוע? מה ההיגיון בכך?

שלמה בוחבוט (העבודה):

מדוע כן?

רון נחמן (הליכוד):

אין בזה שום היגיון, ואני קורא לך, חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אתה ראש רשות, אתה יודע, אליך, אלי, אלינו, באים ומתנקזים כל אותם מקרים קשים – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

— — —

רון נחמן (הליכוד):

אתה יודע שיש חוסר תיאום בין כל הזרועות בטיפול באותן נשים המאוימות על-ידי הבעלים שלהן. גברים חוזרים עם נשק מהצבא, חוזרים עם רובים, מאיימים על נשים, אין דין ואין דין. פונים למשטרה והמשטרה רושמת, כי אין כוח אדם, אין שוטרים. השוטרים רוצים לעזור. קצין המשטרה רוצה לעזור, אבל הילדים בבית פוחדים פחד מוות – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

חבר הכנסת רון נחמן – – –

רון נחמן (הליכוד):

כן, אדוני.

שלמה בוחבוט (העבודה):

שר המשטרה לא נמצא, לכן אני מבקש לא – – –

רון נחמן (הליכוד):

אין ממשלה בישראל. בימים ההם אין מלך בישראל, אין ממשלה בישראל, על זה אמר כבר ערפאת: ראחאת פלסטין.

שלמה בוחבוט (העבודה):

ברגע זה הממשלה – – –

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני קורא לכנסת כאן, היום, לאשר את ההצעה שהובאה על-ידי חברת הכנסת לימור לבנת. הגיע הזמן שנעשה את כל מה שצריך כדי לתאם בין כל הגורמים העוסקים – –

היו"ר ס' טריף:

תודה.

רון נחמן (הליכוד):

– – במניעת אלימות כלפי נשים, כלפי בני משפחה – –

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

– – כלפי ילדים וכלפי כל אזרח במדינת ישראל.

אני קורא לחברת הכנסת דליה איציק, אנא צרפי את קולך לכך.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט. חבר הכנסת פיני בדש, בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שלמה בוחבוט, זה לא נושא הדיון.

פיני בדש (צומת):

חבר הכנסת בוחבוט, חשוב התוכן.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך, שלוש דקות, תשתדל לנצל אותן לעניין.

פיני בדש (צומת):

מה זה יעזור להיות עם חליפה ועניבה ולא — — —

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, בבקשה, לא להפריע לחבר הכנסת בדש. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

— — — והוא טוען שזאת התעללות כלפי חבר הכנסת — — —

היו"ר ס' טריף:

בבקשה.

פיני בדש (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נושא הדיון היום הוא נושא חשוב מאוד. אני לא יודע אם צריך להקים ועדת חקירה לעניין הזה, אבל אין ספק שהנושא הזה של נשים מוכות, של רצח נשים, של פגיעה בחיי בני משפחה, הכאת נשים, ולא רק נשים, גם ילדים, צריך לעלות לדיון יסודי.

אני חושב, שאחד הדברים המרכזיים שצריך לתת עליהם את הדעת בנושא הזה הוא התייחסותה של המשטרה אליו. הרבה מאוד רציחות של נשים על-ידי בעליהן יכלו להימנע אילו ביצעה המשטרה מעצר מונע ואילו התייחסה לתלונות בצורה רצינית יותר.

הרבה מאוד נשים מוכות אינן מעזות כלל להגיש תלונה למשטרה, מחשש שהיומנאי בתחנה ישכנע אותן שלצורך חיי המשפחה לא תגשנה תלונה וישלח אותן הביתה. כשהן מגיעות הביתה המצב קשה שבעתיים, כי הבעלים, בגלל עצם הליכתן למשטרה, מכים אותן ופוגעים בהן קשה יותר. לכן, חבר הכנסת דיין, התופעה של הנשים המוכות היא הרבה הרבה יותר חמורה ממה שאנחנו קוראים ורואים, שכן הרבה מאוד נשים מוכות לא מתלוננות.

לאחרונה גדל מאוד מספר הרציחות, ואני חוזר לנושא המרכזי – מעבר להסברה, מעבר לזה שצריך לטפל באנשים המוכים גם בתחום הפסיכולוגי וההסברתי, אני חושב שהתייחסות המשטרה לתלונות צריכה להיות רצינית, וההתייחסות בחקיקה, בבתי-המשפט, צריכה להיות הרבה יותר רצינית והרבה יותר מחמירה ממה שקיים היום.

בכל מקרה, אני חושב שהמצבים האחרונים צריכים לעורר את העניין הזה.

אמרתי שאני לא יודע אם צריך להקים דווקא ועדת חקירה לצורך העניין הזה, אין פה נושא של ועדת חקירה, אבל אני חושב שצריך להקים ועדה מיוחדת שתבדוק את הנושא ביסודיות, שתסיק מסקנות, שתיתן הנחיות למערכות, הן לפסיכולוגים, הן לעובדים הסוציאליים, הן למערכת השיפוטית והן למערכת המשטרתית, הנחיות ברורות במצבים שונים.

אני לא חושב שצריך לתת לגיטימציה למצבים שקורים, ואני חוזר ואומר שהנושא הזה לא די שהוא עולה בכנסת; הוא צריך לעבור תחקיר יסודי על-ידי ועדה, ושוב אני אומר, לא דווקא ועדת חקירה, על-ידי ועדה –

היו"ר ס' טריף:

תודה.

פיני בדש (צומת):

– – שלא תסיק מסקנות חפוזות, אלא תבדוק מאות מקרים, בצורה יסודית.

יש פה – – –

היו"ר ס' טריף:

לא, לא – – –

פיני בדש (צומת):

משפט אחד.

היו"ר ס' טריף:

משפט אחד, בבקשה.

פיני בדש (צומת):

משפט אחד. חבר הכנסת האשם מחאמיד, משפט אחד. הוועדה הזאת, שתקום, צריכה לבדוק את נושא האלימות בקרב הבדואים, כי האלימות שם – – –

היו"ר ס' טריף:

יש להם גם נשים, אני מבין.

פיני בדש (צומת):

– – – האלימות שם קשה מאוד כיוון – – –

היו"ר ס' טריף:

הבדואים לא חיים בלי נשים.

פיני בדש (צומת):

— — — שהבעלים מחזיקים יותר מאשה אחת — — —

היו"ר ס' טריף:

תודה.

פיני בדש (צומת):

— — — האלימות שם קשה, ושם לא מתלוננים בכלל.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה.

פיני בדש (צומת):

שם צריך לבדוק את הנושא בצורה יסודית.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חבר הכנסת פיני בדש. חבר הכנסת יורם לס, חבר הכנסת עוזי לנדאו, חבר הכנסת יגאל ביבי, חבר הכנסת רפי אלול, חבר הכנסת יוסף ונונו, חבר הכנסת חיים דיין. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רק רוצה להביא לידיעת הבית הזה שנושא האלימות במשפחה אינו נושא חדש. זה נושא שעולה ועלה כאן, מעל במת הכנסת, לא אחת. העובדה היא שהמספרים לא עלו. החידוש שיש כאן, וזה חידוש טוב, הוא בכך שהנושא עלה על סדר-היום הציבורי.

אם בעבר היינו רואים ידיעה על רצח של אשה על-ידי בעלה בעמודים האחרונים, בלי שהיתה התייחסות רצינית כלשהי או נכונות מצד המערכת להילחם בתופעה הזאת, אלא קיבלו זאת כתופעת טבע שנשים נרצחות על-ידי בעליהן – טוב, קרה, אין מה לעשות וזהו – הרי היום יש שינוי משמעותי בחברה הישראלית, הרבה בזכותה של הכנסת, ששבה והעלתה את הנושא על סדר-היום הציבורי.

היה גם דוח-אדן, דוח של מבקר המשטרה שבדק את הנושא לפני ולפנים והגיש את ההמלצות שלו, ובחלקן מיושמות על-ידי המשטרה ובחלקן אינן מיושמות על-ידה.

חברתי חברת הכנסת אסתר סלמוביץ ואני הנחנו על שולחנה של הכנסת הצעת חוק שבאה בעקבות דוח-אדן. ההצעה מדברת על הקמת רשות ממלכתית למניעת אלימות במשפחה. ראינו שהמשטרה לבדה לא תוכל לטפל בתופעה הזאת, שצריכה לטפל בכך מערכת משולבת של משרד החינוך, משרד העבודה והרווחה, משרד המשטרה ומשרד הבריאות. אנחנו מוצאים שוב ושוב, כי כאשר אשה נרצחת, או קודם, כאשר היא מאוימת, אין תיאום והחלפת מידע בין הרשויות, וזאת אחת הבעיות המרכזיות.

דבר נוסף שהשתנה זה עתה הוא, שסוף סוף, ב-1 בינואר, הכניסה המשטרה במחשב שלה, כאחד הסעיפים הנרשמים לגבי תלונה, את הזיקה שבין התוקף לנתקף. משמע, עד היום לא היו לנו נתונים לגבי התלונות – אפילו אלה הנמצאות היום במשטרה – משום שבמקרי תקיפה לא היה הבדל בין תקיפה של שני שכנים שרבו זה עם זה לבין בעל שתקף את אשתו. היום יש התקדמות ושינוי בכך שבמחשב המשטרה יופיע סעיף נפרד שידבר על הזיקה שבין התוקף לנתקף. כך נוכל לעקוב אחרי בעלים אלימים, ולא כפי שקרה בעבר, שכאשר הוגשה תלונה נגד בעל במשטרת באר-שבע לא הגיעה הידיעה על כך לדימונה; משטרת דימונה לא ידעה על כך, ואותו בעל רצח את אשתו בערבה. יש בכך משום התקדמות, אבל הדרך עדיין ארוכה מאוד.

אנחנו צריכים לשקוד על כך שנושא האלימות במשפחה לא ירד מעל סדר-יומנו עד שנצליח לשרש את התופעה המבישה הזאת, להוקיע את הגברים המכים ולבער את התופעה מקרבנו. אפשר להגיע לכך. לכן אתמוך בהקמתה של ועדה פרלמנטרית שתטפל בתופעה המבישה, בתופעה הרעה בחברה הישראלית. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת סילבן שלום. חבר הכנסת חיים רמון. חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, הנושא של אלימות כלפי נשים הוא נושא חשוב ומרכזי בחברה שלנו. אני רוצה לציין, שלא היתה בישראל ממשלה שעשתה בעניין זה כמו שעושה הממשלה הזאת, ולא היתה כנסת כמו הכנסת הזאת שנתנה לכך גיבוי – הוועדה למעמד האשה שבה והפעילות של כל חברות וחברי הכנסת בנושא.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל ריכזה את ועדת המשנה בנושא הזה לאורך שנתיים, ונעשתה עבודה רצינית. עורכת-הדין קרפ המליצה המלצות שעמדו כהמלצות מגירה, כאבן שאין לה הפוכין, אבל במהלך השנתיים, שלוש השנים האחרונות גברו המודעות והטיפול בנושא.

ביום הבין-לאומי נגד אלימות כלפי נשים הצענו, חברת הכנסת דליה איציק ואני, להקים ועדת חקירה ממלכתית. השיבו לנו השרים, ובצדק, כי אין צורך בוועדת החקירה, שכן אנחנו פעילים בנושא. שר המשפטים כינס את ועדת השרים לענייני חקיקה. לפני שבועיים אימצה הכנסת הצעת חוק של חברות הכנסת דיין, איציק ושלי, שהכינה השדולה, שצריכה לקדם את הנושא, ויש חוקים נוספים בדרך.

שרת העבודה והרווחה הקציבה סכומים למקלטים נוספים וכמעט הכפילה את מספר המקלטים. זו הפעם הראשונה ששר הבינוי והשיכון והממשלה מועידים תקציב לדירות לנשים לאחר שהן עוזבות את המקלט.

לכן על הכנסת לתת את המשך המטרייה הציבורית, לאפשר את המשך המאבק, לתבוע מן המשטרה להמשיך בדרכה, ולתת את מלוא הגיבוי לממשלה, שנוקטת אמצעים חריפים ורציניים לקידום הנושא. זו המלצתי לכנסת.

אני רוצה לברך שנית את שר המשפטים, השר ליבאי, על פעילותו הרבה בנושא, את שרת העבודה והרווחה ואת שר הבינוי והשיכון. המטרייה הציבורית והעבודה האדירה והחשובה שעושים ארגוני הנשים ואלה הממונים על המקלטים הן הדרך לטיפול בנושא. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, אתן מזמני לחבר הכנסת אלול, ואני מקווה שעד שהוא יעלה לדוכן הוא ישתכנע ממה שאני עומד לומר.

אני תומך בהקמת ועדת החקירה, כפי שמוצע. אני רוצה לברך את חברת הכנסת לבנת על היוזמה ועל העלאת הרעיון. אני מקווה שבסופו של הדיון היום אכן תחליט הכנסת על הקמת ועדת החקירה. אני רואה בוועדת חקירה כזו כלי חשוב לקדם ולבחון את הזוויות, המישורים והנושאים השונים שנוגעים לבעיה הכאובה. אני מאמין שאין להירתע מפני שימוש בכלי כזה.

עלו לדוכן חברי כנסת מסיעות הקואליציה ואמרו שהממשלה עושה כך או אחרת. אני לא תוקף את הממשלה בעניין הזה, אני חושב שאיש מבין אלה שיצדדו בהקמת ועדת החקירה איננו עושה זאת על מנת לתקוף את הממשלה. ואני רואה מה קורה בבית. במסגרת הדיונים יש מצב שבו לאחר כל מקרה רצח מזעזע, לאחר כל מקרה של אלימות קשה, יש דיון קצר וממצה שמטבע הדברים עוסק בפרשה הכואבת האחרונה שנחשפה לציבור, או שקרתה, אבל לא יורד לשורשו של עניין.

ראשית, אני רוצה לקוות ולהאמין שדיונים בוועדת חקירה לא יורידו את הבעיה מסדר-היום. שנית, אולי הדיונים יהיו ארוכים – ייתכן שזה לשלילה – אבל הם יהיו ממצים, מקיפים, ויוכלו לגרום לחברי

הכנסת שישתתפו בהם לבוא עם דבר סדור, מפורט, מקיף, שייתן אלטרנטיבה או רעיונות נוספים לפעולה.

אם הממשלה תפעל בינתיים בצורה חיובית ותמשיך לעשות פעולות ברוכות, לא אצא נגד זה, אלא להיפך, אשבח זאת. מה בין זה לבין הרצון לקבור את העניין ולא לתת ליוזמה לצאת לאוויר העולם ולמנוע אפשרות של קיום דיון ממצה ומקיף? אני מציע להקים את ועדת החקירה ולנהל את הדיונים לצד כל יוזמה או פעילות אחרת; אין הדברים סותרים זה את זה.

בואו נוכיח, שכל כנסת ישראל מתאחדת סביב הרצון לפעול נגד תופעות מכוערות, מסוכנות ונוראות כאלה בחברה הישראלית. את זה נוכל לעשות אם נצביע יחד בעד ועדת חקירה.

אני קורא לחברים מסיעות הקואליציה להתגבר על כל הרצונות, כי שמעתי מאחורי הקלעים שיש אופוזיציה, קואליציה, ולא רוצים בזה כי הממשלה עושה מספיק. בואו נלך קדימה בעניין ואף נברך את הממשלה אם היא תעשה מעשה חיובי, או שנתבע ממנה לעשות מעשים נוספים, חשובים לא פחות, בעתיד.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת וליד חאג' יחיא איננו כאן. בבקשה, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מעקב אחרי פעילות הכנסת מוליך למסקנה, שאנחנו מטפלים הרבה מאוד בבעיות נקודתיות, אבל מתקשים להקיף בעיה ולפתור אותה כבעיה. ולכן, הצעה להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית שבודקת סוגיה מכל ההיבטים שלה, מטבע הדברים היא ברוכה. משום שאתה לוקח בעיה ובודק אותה מכל צדדיה.

הבעיה שחברת הכנסת לימור לבנת בחרה לטפל בה היא בעיה מאוד מאוד רצינית. מדובר באלומות במשפחה. זה לא רק הרצח. אלימות במשפחה נוגעת לחינוך הילדים, היא יכולה להביא לבעיות של פשע, והיא מביאה לבעיות פשע. היא מביאה לדיכוי החלש, במקרה זה החלשה, לפעמים לחוסר מוצא, להעדר אפשרות לצאת מהמצב. ואני חושב שהנושא של אלימות במשפחה אסור שיהיה נושא שרק נשים מטפלות בו בכנסת. זה נושא שצריך להדאיג את כולנו, וכולנו צריכים לטפל בו, כי אלה הילדים שלנו, של האומה שלנו, הילדים של החברה הישראלית. אלו נשים שחיות בחברה הישראלית, שנמצאות אתנו וחוות אתנו את החוויות הקשות האלו, של בעיות קשות מאוד.

אדוני היושב-ראש, אני עוקב עכשיו במידה מסוימת אחרי משפט סימפסון, ואני רואה לפעמים את הדיונים ב-CNN וב-SKY. מסתבר שמאחורי משפט, אומנם מפורסם, אבל לכאורה משפט רצח, יש כל כך הרבה בעיות הקשורות בכך וכל כך הרבה השלכות על החברה, במקרה זה החברה המצומצמת שלידו.

אנחנו מדברים על החברה הישראלית, על כך שאנחנו רוצים להגיע לחברה חזקה יותר, לחברה עמידה יותר. יש לנו בעיות קשות בחברה הישראלית, בעיות של מאבק על קיומנו. עוד לא הצלחנו להקים מדינה עמידה. אנחנו מתמודדים עם בעיות שהרבה שנים לא הצלחנו להגיע לפתרונן. הקמנו מדינה ואנחנו מגבשים חברה, וצריך שהחברה הזאת תהיה חסינה, צריך שהיא תהיה עמידה; וכאשר הילדים של כולנו משרתים בצבא, שהם יוכלו להתמודד; שהאלימות ברחוב תצטמצם. והכול נוגע באלימות במשפחה. כי אם ילד סופג בילדותו אווירה של אלימות, אם הוא סופג אווירה של חוסר התחשבות, שהחזק יכול כאילו לפגוע בחלש יותר – ילד כזה גדל לפשע, הוא גדל לסמים, לזנות, של גברים או של נשים.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני חושב שהיכולת למצות את הפעילות של כל המערכות היא חשובה.

אני רוצה לומר עוד משפט. דנו כאן בנושא של גנבות רכב. והמשטרה באה ואמרה: אין לי כוח אדם.

היו"ר ס' טריף:

אדוני, אני מבקש ממך לא לפתוח בנושא חדש, כי הזמן שלך תם. אני הקפדתי מאוד לגבי כולם, ואני מבקש ממך לסיים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בסדר. אני מבקש לסיים ולומר שאני תומך תמיכה מלאה ביוזמה של חברת הכנסת לימור לבנת.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת ויינשטיין. חברי הכנסת מיכאל איתן, אברהם הירשזון, עמנואל זיסמן, אסעד אסעד, משה גפני, אברהם בורג, יוסף עזרן, טלב אלסאנע, אברהם יחזקאל, יהושע מצא, אבנר חי שאקי, שאול גוטמן, יעקב שפי. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שכדי להכריע בעמדה שלנו, אנחנו רואים שכן יש צורך בוועדת חקירה פרלמנטרית. הבעיה היא מזעזעת, וכולנו צריכים לצאת בגינוי חריף כנגד התופעה הזאת. כי כמעט יום יום יש רצח של נשים בתירוצים שונים. צריך להוקיע את זה בכל החריפות, כולנו, בלי אבל, לא על בסיס של כבוד המשפחה ולא על כל בסיס אחר או כל תירוץ אחר.

לצערי, נשים עדיין מתביישות, כנראה, להתלונן במשטרה על מכות או על התעללות בהן. ולכן, אף כי המשטרה מודעת יותר לבעיה בימים אלה, עדיין יש להגביר את המודעות של הנשים ושל השוטרים לחומרת הבעיה הזאת.

אדוני היושב-ראש, פסקי-הדין אינם מרתיעים. אני רוצה לומר שעונשי מאסר על הכאת נשים הם בדרך כלל עונשי מאסר על תנאי. על-פי רוב מטילים על הנאשמים קנסות קלים מאוד. יש עשרות מקרים שאנשים הורשעו בתקיפת נשותיהם אבל קיבלו קנס או מאסר על תנאי. רובם קיבלו עונש על תנאי.

אדוני היושב-ראש, זה מתחיל במכות ומגיע אחר כך לרצח. כל מכה היא בעצם פוטנציאל של רצח נשים. מכה יכולה להמית, היא יכולה להרוג, היא יכולה גם לא להמית. אבל כל מכה היא פוטנציאל של רצח. ומי יודע מתי מכה יכולה לגרום לרצח ומתי לא? יש להתייחס למכות, להתעללות באשה, כאל ניסיון רצח.

אדוני היושב-ראש, במצב הקיים היום בארץ בכלל, במדיניות החברתית כלפי נשים, בעצם כל אשה הופכת לפוטנציאל של אשה מוכה ונרצחת. מתברר שהנורמה הקיימת היא שמותר להכות ואפילו לרצוח. מדובר על יותר מ-20 נשים שנרצחו במהלך השנה הזאת. אני בטוח שחלק גדול מהן הן נשים ערביות, שנרצחו בצורה נפשעת ובדם קר.

אנחנו צריכים להגיב בצורה נחרצת, ובתוכנו גם המנהיגות הערבית בארץ, המנהיגות הישראלית בכלל. אבל אני מדגיש: המנהיגות הערבית צריכה לומר את זה בצורה ברורה, בלי היסוס, בלי פחד ובלי מורא, בלי סלחנות כלפי הנושא. כי חלק מהמנהיגות המסורתית רוצה לרצות את כולם, שמא יגידו עלינו מלה רעה.

אדוני היושב-ראש, אנחנו נקראים לומר את דעתנו בפה מלא. אל לנו לפחד לומר את דעתנו בנושא הזה. עלינו לומר, שאנחנו נגד רצח, ואין שום עילה לרצח אשה, יהא אשר יהא.

בסופו של דבר, כדי לנסות להיעזר במשהו, באיזה כלי, אני חושב שיש צורך להקים ועדת חקירה פרלמנטרית. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחריה – חברת הכנסת יעל דיין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אזרחים אולי שואלים את עצמם במה יכולה להושיע ועדת חקירה; האם ועדת חקירה כשלעצמה יכולה לצמצם את התופעה הנוראה של רצח נשים על-ידי בני זוג, את התופעה הנוראה שמכה בנו מדי שבוע, שבועיים, כאשר אנחנו קוראים, שומעים, שעוד אשה נרצחה, הוכתה בצורה אכזרית, אישיותה נדרסה על-ידי בן הזוג?

לא, אני לא חושבת שוועדת חקירה כשלעצמה, בעצם ישיבותיה, כבר תפתור את הבעיה, שהיא קודם כול בעיה חברתית שיש לה מקורות רבים ביותר. היא נובעת מהעדר שוויון בחברה, ממעמדה הנחות של האשה בחברה, במשפחה; היא נובעת מכך שכבר מגיל צעיר החברה הישראלית, כמו חברות אחרות, מחנכת את האשה שעליה להיות כנועה, ואת הגבר שעליו להיות בעל המלה האחרונה. זה נובע מכך שיש במדינת ישראל כפייה דתית, והכפייה הזאת נמצאת במסגרים של כל הדתות הקיימות בארץ; גם בדת היהודית וגם בדתות אחרות. זה נובע מהרבה סיבות.

אבל ועדת חקירה יכולה לעשות כמה דברים חשובים. ועדת חקירה יכולה להפגיש יחד את הגורמים השונים המטפלים בנושא ואמורים לנסות לבער את התופעה. ועדת חקירה יכולה ללמוד לעומק מקרים שקרו בשנים האחרונות, להסיק מסקנות ולהביא המלצות. ועדת חקירה יכולה לעודד נשים להגן על עצמן ולדרוש הגנה משטרתית והגנה של הקהילה. ועדת חקירה יכולה לחזק את הארגונים, ארגוני הנשים והארגונים הציבוריים האחרים שפועלים נגד אלימות כלפי נשים. לכן יש חשיבות לוועדת חקירה, יש חשיבות להמלצות שלה ויש חשיבות שהבית הזה, בעצם העובדה שהוא יקים ועדת חקירה, יעלה את הנושא על סדר-היום הציבורי. אני מקווה שהוועדה הזאת תוכל לגבש הצעות והמלצות שיהיה להן גם יישום מעשי. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברת הכנסת יעל דיין, בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת מצומצמת ונכבדה מאוד, אני רוצה לומר שהיו לנו הרבה רעיונות שחשבנו, וכולנו חשבנו, שהם יותר טובים, יותר יעילים, יותר נקודתיים, יביאו תוצאות יותר טובות מוועדת חקירה פרלמנטרית. ניסינו להציע, לפחות לממשלה ולשרים האחראים, אותם פתרונות שנראו לנו, והתשובה היתה: לא. נדחינו. הצענו את זה בצורה שחצתה כל קו: הצענו להקים ליד משרד ראש הממשלה רשות לקידום מעמד האשה, הצענו רשות ממלכתית, כמו שיש לטיפול בסמים, עם הצלחות לא קטנות, הצענו רשות לטיפול באלימות במשפחה או באלימות נגד נשים, והתשובה היתה: לא. והיום חזרתי והצעתי לשר ליבאי: אתה מתנגד לוועדת חקירה, תציע את ההסכמה שלך לגבי ועדה, כמו לנושא הסמים, ועדה לטיפול באלימות, רשות לטיפול באלימות נגד נשים. הוא אמר לי: אין סיכוי לזה.

אני שומעת מכל כיוון: לכולם אכפת, כולם רוצים לעסוק בזה, ואנחנו צריכים כלי מעבר לכלים שיש לנו. והכלי שאנחנו עומדים לעשות בו את השימוש הנכון ביותר הוא ועדת חקירה פרלמנטרית. אסור להתייחס לזה כמו אל בית-משפט, כי זה לא בית-משפט, זו חקירה לעומק, מחייבת, בראש ובראשונה מחייבת את חברי הוועדה, מחייבת להגיע לשורשי הדברים, ועבודתה תארך די זמן כדי לתת טיפול במקומות שצריך לתת בהם טיפול. לא צריך להיבהל מהמלים ועדת חקירה ולראות בה מייד משהו שמפילים עלינו כדי להשמיץ וכדי להקניט.

אני רוצה לומר שנעשה כאן משהו שהוא לא כל כך הגון, סליחה שאני אומרת זאת. שמעתי היום בתקשורת את שרת העבודה אומרת שאין לה התנגדות להקמת ועדת חקירה כזאת.

לימור לבנת (הליכוד):

היא תצביע בעד, היא אמרה.

יעל דיין (העבודה):

מאחר שהיא השרה המשיבה לכאורה, והיא לא נמצאת כאן, אסור לבוא ולומר לבית הזה, לשני צדיו, שהממשלה מתנגדת. לא כך הוא. השרה המשיבה תומכת, או לפחות איננה מתנגדת לוועדת החקירה. לכן, נעשה כאן משהו שהוא לא כדרך הצדק הטבעי, וזה גיוס כדי להצביע נגד דבר שאין לו התנגדות ממשלה, אין לו התנגדות של שרת העבודה והרווחה. היא תשתף אתנו פעולה.

אנחנו ננסה בכל דרך אפשרית להפסיק את הנגע הנורא הזה, ואחת הדרכים, וכרגע הדרך הראשונה העומדת זמינה לנו, חוצה קווים מפלגתיים והכרחית, זו הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת אברהם רביץ. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

מוותרת.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לך.

חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אתה מוותר?

שלמה בוחבוט (העבודה):

לא.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אחרון הדוברים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נמנית עם אלה שהצביעו בעד הקמת ועדת חקירה, אך הנושא שאנחנו מטפלים בו הוא מאוד חשוב ונגרום עוול קשה ביותר לאותן נשים שמצפות מאתנו לקבל החלטות. ומדוע? לצערי, הבית הזה קיבל החלטה להקים ועדות רבות, ועדות חקירה. גם הממשלה הקימה. ומה מדאיג אותי, חברי הכנסת? מדאיג אותי, חברת הכנסת יעל דיין, וחשוב שתשמעי אותי

— — —

יעל דיין (העבודה):

אני מקשיבה לך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מה מדאיג אותי, גם כחבר ועדת הפנים? – תקום ועדה כזאת, תכתוב ספר עב-כרס, תניח אותו באחד הארונות, יעברו שנה-שנתיים עד שהנושא יטופל, ומה שרצינו להשיג – אנחנו משיגים בדיוק את ההיפך. אני חושב שהממשלה הזאת עשתה מעל ומעבר בנושא שאנחנו מדברים עליו. יש שר משטרה טוב, יש לנו משטרה טובה. ויש לי הצעה: אני מציע להקים ועדת משנה לוועדת הפנים, ועדה שיכולה לקיים דיונים רציניים, משמעותיים ומהירים עם משטרת ישראל. ותאמינו לי, חברי הכנסת, שלוועדה כזאת יהיו שיניים יותר מאשר לוועדת חקירה, ששוב, עד שתתכנס – — —

יעל דיין (העבודה):

תשאל את מצא אם הוא מעדיף את זה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני יושב-ראש ועדת הפנים, יהושע, אני הצעתי, במקום ועדת חקירה, להקים ועדת משנה של ועדת הפנים, ואפשר, עם משטרת ישראל לקבל החלטות על מנת לנקוט צעדים חמורים ביותר נגד אותם אנשים. לדעתי, יהיו לוועדה כזאת שיניים וזה יהיה מהיר יותר מאשר ועדת חקירה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

היו"ר ש' וייס:

שני יושבי-ראש תפסת.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש ואדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין עכשיו את חברת הכנסת לימור לבנת לקרוא את הצעת ההחלטה לסיכום הדיון.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עליתי כדי לקרוא את הצעת הסיכום שאני מציעה שהכנסת תאשרה עכשיו. אני רוצה לומר רק משפט אחד לפני שאקרא את הדברים.

אני חושבת שנעשה פה היום דבר מאוד מוזר, בלשון המעטה. יש פה חברת כנסת שבאה לחברי סיעתה והציעה להם להפיל היום את ההצעה הזאת, כדי להעלות בשבוע הבאה הצעה כמוה בדיוק, או דומה לה, מסיבות פוליטיות – – –

ענת מאור (מרצ):

– – –

לימור לבנת (הליכוד):

זאת אף שהוועדה שאני מציעה – ואמרתי זאת – איננה פוליטית. היא לא נגד שום ממשלה, גם לא נגד הממשלה הזאת. היא לא נועדה לנגח שום משרד ממשלתי. היא נועדה, כפי שאנחנו נוהגים בכנסת הזאת בכל העניינים שקשורים בדרך כלל לנושא מעמד האשה, לכך שנעבוד מתוך שיתוף פעולה בין כל הסיעות בצורה שתחצה את הסיעות.

אני חושבת שיש כאן חברי כנסת שמשוחררים מהריחיים הפוליטיות האלה ולא מוכרחים להדביק אותן לכל דבר. אני מאוד מברכת אותם על כך.

אני רוצה לקרוא את הצעת ההחלטה כדלקמן:

הכנסת מחליטה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת. הוועדה תבדוק את כל ההיבטים הקשורים בתופעה המחרדה של רצח נשים בידי בני זוגן. הוועדה תבדוק את כל שרשרת הטיפול הממסדי בתופעות של אלימות במשפחה ובחברה נגד נשים, המובילות לרצח.

הוועדה תשמע עדים בעל-פה ותאסוף מחקרים, חוות דעת של מומחים וכל חומר בכתב הדרוש לה. הוועדה תשמע נציגים של ארגונים שונים העוסקים בנושא, מומחים ונציגי ממשלה וגופים ציבוריים אחרים.

הוועדה תבחן את דרכי טיפול המערכות השונות: הרווחה, החינוך, משטרת ישראל, הפרקליטות ומשרד המשפטים, המערכת המשפטית, החקיקה, רישוי נשק, מקלטים ומרכזי סיוע, טיפול בבני זוג אלימים. הוועדה תבחן את התיאום ושיתוף הפעולה בין המערכות השונות, בכלל זה גופי ההתנדבות השונים.

הוועדה תקבע את סדרי עבודתה ודיוניה. הוועדה תגיש עם סיום עבודתה המלצות ומסקנות לשינויים, לשיפורים, להקצאת משאבים למלחמה בתופעה הקשה.

הרכב הוועדה – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חברי הכנסת, הדברים צריכים להישמע, וההתארגנות לקראת ההצבעה צריכה להיערך בשקט. אני מבקש לא לעשות רעש. נא להמשיך.

לימור לבנת (הליכוד):

הרכב הוועדה יהיה כדלקמן: יושב-ראש וממלא-מקום יושב-ראש ברוטציה – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה. חבר הכנסת טמקין. חבר הכנסת טמקין. הוא לא שומע בכלל.

לימור לבנת (הליכוד):

יושבת-ראש וממלאת-מקום יושבת-ראש ברוטציה – חברת הכנסת לימור לבנת וחברת הכנסת יעל דיין. כמו-כן יהיו חברים בוועדה שבעה חברי כנסת נוספים, ובסך הכול תשעה חברי כנסת, חמישה מהמפלגות המרכיבות את הקואליציה וארבעה ממפלגות האופוזיציה. שמותיהם יימסרו למליאת הכנסת ביום שני הבא על-ידי חברות הכנסת לימור לבנת ויעל דיין.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אנחנו עוברים להצבעה, חברי הכנסת. אני מבקש לשבת איש איש במקומו. חברי הכנסת, הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים על-ידי בעליהן – של חברת הכנסת לימור לבנת. ההצעה היא של חברת הכנסת לימור לבנת, והיא הוצגה כאן על-ידי חברת הכנסת לבנת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה בדבר הקמת ועדת חקירה – 19

נגד – 16

נמנעים – אין

ההצעה בדבר הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת רצח נשים

על-ידי בעליהן נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

19 תומכים, 16 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה נתקבלה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. הודעה לסגן מזכיר הכנסת. חברת הכנסת ענת מאור תואיל בטובה לנהל את הישיבה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

הצעת חוק בתי-דין רבניים (קיום פסקי-דין של גירושין) (הוראת שעה), התשנ"ה-1995; הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 23), התשנ"ה-1995; והצעת חוק יחסי ממון בין בני זוג (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

הודעת הבהרה של שר המשטרה לגבי הכנסת כלבים לשירות מבצעי של המשטרה

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא. אני מתכבדת להזמין את שר המשטרה.

קריאה:

זה דיון.

היו"ר ע' מאור:

הדיון הוא על ההודעה שכבר נמסרה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון על הודעת הבהרה של שר המשטרה לגבי הכנסת כלבים לשירות מבצעי של המשטרה. הדיון נפתח. שלוש דקות לכל דובר. מי שלא יהיה באולם, תורו יאבד. הרשימה סגורה, אלא אם כן מישו יהיה מאוד מעוניין לדבר.

חבר הכנסת מיכאל איתן, חבר הכנסת רחבעם זאבי, חבר הכנסת יוסף עזרן. בבקשה, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, ראשון הדוברים, כי הקודמים אינם באולם. שלוש דקות, בבקשה.

קריאה:

על מה?

היו"ר ע' מאור:

על הודעת הבהרה של שר המשטרה לגבי הכנסת כלבים לשירות מבצעי של המשטרה. חבר הכנסת ויינשטיין, בבקשה.

חבר הכנסת איתן, כבר קראתי בשמך, אבל אם תהיה מעוניין – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להעיר דבר-מה לסדר.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אנחנו דנים כעת בנושא שבעצם בא בעקבות הודעה של שר המשטרה. אני חושב שאין שום ערך לדין הספציפי הזה, שבא בעקבות בקשה של שר המשטרה. מדובר בנושא שבו שר המשטרה עצמו עמד מול הכנסת והתבטא.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, פנייתך היא שאנחנו נבקש מהשר להיות שותף בדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אפשר לדחות את הדיון.

היו"ר ע' מאור:

לא. חבר הכנסת איתן, אתה יודע שלא מקובל לדחות. אבל נעביר את פנייתך אל המזכירות ונבקש מהשר לכבד אותנו בנוכחותו. תודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

איפה הוא? הוא הולך עכשיו לאכול. הוא הולך לארוחה.

היו"ר ע' מאור:

אנחנו הולכים לבדוק. נתחיל את הדיון. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה. חבר הכנסת איתן, כבר קראתי בשמך, אבל אם תרצה, אוכל לצרף אותך. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אני יודע את הרגישות של חברי הבית, ובעיקר של המבוגרים שבהם, ולא רק של חברי הבית אלא גם של ציבור באוכלוסייה. לחלק יש עדיין זיכרונות מרים וקשים. אבל אני מבקש לתמוך כאן בעמדתו של שר המשטרה, שהחליט על הרחבת השימוש בכלבים. היום הכלבים משמשים את המשטרה בגילוי סמים. אנחנו יודעים עד כמה המאבק הזה קשה ומהותי מבחינת החברה הישראלית.

שר המשטרה הודיע לכנסת לפני כמה ימים על הרחבת השימוש בכלבים. אף ששקלתי האם לעלות ולתמוך בנושא, ואולי בתמיכה הזאת אני אהיה חלק מאותם חברים בבית שאולי באיזו צורה שהיא יפגעו ברגשות, אני חושב שאנחנו צריכים לדעת שאנחנו נמצאים במלחמה קשה מאוד בטרור. הטרור הוא יוצא דופן אפילו לגבי טרור בעולם האחר, בארצות אחרות. יש לנו כאן מאבק במתאבדים, מתאבדים אשר מוכנים לעשות הכול כדי לפגוע ולהקריב את היקר להם מכול, את חייהם. זאת עובדה.

לכן, כדי להדביר את הטרור הזה ולצמצם אותו צריך לנקוט את כל האמצעים במלחמה הזאת. זו מלחמה להצלת חיי חפים מפשע, ילדים, עוללים; שלא לדבר על מבוגרים, שגם הם זכאים לחיים. במלחמה הזאת להצלת חיים, במלחמה האכזרית הזאת בטרור, יש מקום לנקוט גם את האמצעי הזה, השימוש בכלבים. זאת אף שיש כאן בעיה מסוימת, כפי שאמרת. אבל אם יבוא חבר כנסת ויאמר שיש לו אמצעים חלופיים במקום השימוש בכלבים, שיש לו אמצעים אחרים למלחמה בטרור – בבקשה, שיציע אותם, שייתן תחליף.

אבל, לבוא לכאן ולמתוח ביקורת, גברתי היושבת-ראש, על שר המשטרה, שאנחנו כחברי כנסת לוחצים עליו – ובצדק – שיעשה כל שניתן כדי להדביר את הטרור הזה? אנחנו לא יכולים לבוא רק בדרישות, גם אם אנחנו חברי אופוזיציה, ולא לתת לו את הכלים.

לכן, עם כל הקושי ועם כל רגישות העניין, אני מבקש לתמוך בהודעתו של שר המשטרה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אנחנו נאפשר לחבר הכנסת איתן לשאת את דברו, משום שקודם הוא לא שמע.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני עוד לא מוכן.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חבר הכנסת אסעד איננו. חבר הכנסת יעקב שפי, בבקשה. אחריו, מבין הנוכחים, חבר הכנסת בא-גד. אם הוא לא יהיה, חברת הכנסת בלומנטל; אם היא לא תהיה, חבר הכנסת ונונו; אם הוא לא יהיה, חבר הכנסת בדש; אם הוא לא יהיה, חבר הכנסת גולדשמידט; אם הוא לא יהיה, חבר הכנסת לס; אם הוא לא יהיה, חבר הכנסת פורת; אם הוא לא יהיה, חבר הכנסת רביץ, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד. בבקשה, חבר הכנסת שפי.

יעקב שפי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בעיתון "מעריב" הופיעה ידיעה רלבנטית לדיון שלפנינו. אנא הרשו לי לקרוא קטעים ממנה בקול: לרשות המשטרה יש כיום 15 כלבים. תקופת הכשרתו של כל אחד מהם לוקחת למעלה מחצי שנה. מדובר בכלבים במגוון של גזעים, חלקם מעורבים. במשטרה מסבירים כי לאיתור חומר נפץ יש צורך בכלב בעל אופי מיוחד: שקט, ממושמע, לא תוקפני וזהיר. כלב כזה אינו משתולל, וכאשר גילה משהו, הוא מתיישב סמוך לחומר הנפץ ונובח.

תפקידם של כלבי המשטרה הוא אך ורק לאתר את חומרי הנפץ המוסתרים. ברגע שהם מתגלים, מזעיקים מייד חבלן למקום. פיגוע ההתאבדות הרצחני בבית-ליד, שם הסתיר המחבל מתחת לחולצתו חגורת נפץ, מוכיח את נחיצותם של הכלבים לעבודת המשטרה. תופעת אנשי הנפץ בשירות ה"חמאס", הינה תופעה חדשה. על המשטרה לתת על תופעה זו תשובות מתאימות, וכלבים אשר מאומנים להריח חומרי נפץ ואבק שרפה, עשויים לסייע הן בעצירתם של אנשי הנפץ במקרה הטוב, והן בהקטנת מספר הנפגעים במקרה הפחות טוב.

חברי הכנסת, אילו היו כלבים כאלה מצויים בצומת בית-ליד באותו יום ראשון נורא, ייתכן שלא היו כל כך הרבה נפגעים באותו אסון מחריד.

שימוש בכלבים עשוי להגביר את תחושת הביטחון בתחנות ההסעה ובטרמפיאדות ולהפחית את מידת הביטחון של מפגעים פוטנציאליים.

חברי הכנסת, אני יודע שיש לנושא השימוש בכלבים קונוטציות קשות מאוד מתולדות עמנו, אך במקרה שלפנינו, אין מדובר בכלבי תקיפה, אלא להיפך, בכלבים ממושמעים ולא תוקפניים, אשר השימוש בהם עשוי להקטין את מספר הנפגעים בפיגוע, ולעתים אף לסכלו. מן הבחינה הזו אפשר אפילו לראות בכלבים כלבי הצלה. יש מקומות בעולם שבהם כלבי הצלה היו אמורים להציל אנשים מפגעי הטבע. באזורנו לא מדובר בפגעי טבע, אלא בפגעי אנוש.

אני מוצא לנכון לברך את שר המשטרה על יוזמה זו של המשטרה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

תודה, גברתי היושבת-ראש. אני יכול להבין שיש צורך באמצעי הגנה מפני מתאבדים, מכוניות תופת ודברים קטלניים למיניהם. אני גם מוקיע כל הזמן את המעשים האלה, אבל גברתי היושבת-ראש – עד כלבים.

בשימוש בכלבים יש הרגשה של רמיסת כבוד האדם. אנחנו צריכים להבין, כי לפועלים ולאנשים הנוסעים באוטובוס או במכוניותיהם, יש רגשות, יש ילדים, ללא הבדל צבע, גזע ומין, אשר פוחדים מכלבים. אני רוצה לתאר לעצמי אוטובוס עם ילדים ונשים, שמכניסים לתוכו כלבים מפחידים. איזה פחד ואילו רגשות זה מעורר אצלם.

כל זאת מבלי להדגיש את הטומאה שבכלב, גם ביהדות, אך בוודאי באסלאם. אני חושב שגם ביהדות הכלב טמא. אנשים נמצאים בדרכם לתפילה, באל-אקצה או בבית-הכנסת. כלפי המוסלמים, כלב הוא דבר שאסור לגעת בו, אסור לו לרחרח אותך ואסור לו לנשום בכיוון שלך, כי הוא מטמא. לכן, יש כאן גם פגיעה בערך דתי מובהק אצל המוסלמים. הכלב, כפי שאמרתי, הוא חיה טמאה על-פי האסלאם.

שאלה אחרת היא, האם אפשר לשלוט תמיד בכלב כזה? האם לא היו מקרים שכלב מרד בבעליו והתנפל על אנשים? עבור רוב האנשים שאני מכיר, הכלב הוא חיית מחמד, שילדים ואנשים משתעשעים אתה ומקבלים ממנה אהבה כאשר נותנים לה אהבה. כאן נעשה בחיה הזו שימוש מפלצתי, שאיננו מקובל.

אפשר להשתמש במתקנים אלקטרוניים, אבל לא בכלבים. אני חוזר ואומר: יש בהם פגיעה בכבוד האדם, דבר שאיננו מתאים לחברה או למדינה מתוקנת. לכן, אני מצטער מאוד על השימוש בכלבים, אפילו כאמצעי להשגת דברים חשובים ביותר. אסור להשתמש בכל הכלים ובכל האמצעים, לרבות בעל חיים הפוגע ברגשותיהם של בני אדם. אני פוסל את השיטה הזו מכול וכול. תודה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מה קורה לממשלה? מה קורה לה? הממשלה הזאת הבטיחה שהיא תדכא את הטרור ותביא ביטחון אישי. כאשר היא עלתה לשלטון, היא אמרה: חכו, או-טו-טו או מגיעים להסכם, בתוך כך וכך חודשים. היה קשה, לא היה אפשר להגיע בזמן להסכם, אז רבין הסכים לוותר. כאשר רבין הסכים לוותר וחתם על הסכם אוסלו, שאלו אותו: יצחק רבין, ראש הממשלה, ויתרת ויתורים ניכרים בהשוואה לעמדותיך. אמרת לפני הבחירות שלא נכיר באש"ף, והנה אתה מכיר באש"ף. אמרת לפני הבחירות שלא תנהל משא-ומתן עם אש"ף, ולא רק שאתה מכיר בו – אתה גם מנהל אותו משא-ומתן. אתה, יצחק רבין, נותן עכשיו לגיטימציה לארגון הזה? אתה מביא אותו לארצות-הברית ועושה ממנו פרטנר בין-לאומי? אמר רבין: מה אתם רוצים, אני מביא לכם תמורה מלאה. מה התמורה? ערפאת מתחייב שהוא ילחם בטרור וידכא אותו.

טוב, היו אז אנשים שאמרו: אולי זה כדאי. ערפאת חיך ואמר: האכלתי אותו. אחר כך בא הסכם קהיר, ורבין נותן לערפאת רובים. אומרים לו: רבין, מה אתה נותן לו רובים. הוא אומר: מה אתם רוצים? הוא חותם לי שישתמש בהם כדי לדכא את הטרור. אתם זוכרים, הוא עמד פה ואמר: מעכשיו, בלי בג"ץ, בלי עניינים, יהיה מי שיטפל ב"חמאס". נו? אז פעם שנייה האכילו אותו.

היו"ר ע' מאור:

ראש הממשלה הזה לא הבטיח אף פעם "ותשקוט הארץ ארבעים שנה".

מיכאל איתן (הליכוד):

אני יודע שפרס אמר: הסתיימו מאה שנות טרור, ורבין אמר: בלי בג"ץ ובלי זה הוא יטפל ב"חמאס". כל זה לא עוזר, והם צוחקים, וערפאת אומר: האכלתי אותו פעם שנייה; הבטחתי לו ואני לא מקיים. עכשיו אנחנו שומעים שהגיעו לקהיר, שואלים: מה ההישג? ערפאת הבטיח שהוא יטפל בטרור. פעם רביעית. טוב. השבוע בווינגטון, מה ההישג? הבטיחו שאש"ף יטפל בטרור ותמורת זה ניתן להם עוד דברים.

כמה פעמים צריך לשלם עבור אותה הבטחה שניתנה כבר בספטמבר 1993, וערפאת צוחק לנו פעם אחר פעם?

היו"ר ע' מאור:

עליך לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

מייד אני מסיים.

בצר לנו, תינה כנראה ראש הממשלה את צרותיו ואמר: מה אני אעשה? אני בא כל פעם ואני נותן בו אמון ואני עושה אתו עסקים, והוא עושה ממני שלומיאל. לאה, אולי יש לך פתרון? אמרה לו: תשמע, אולי תטפל בכלבים? אז הוא אומר לה: תראי, זה לא נעים לדבר כך על אנשי אש"ף. היא אומרת לו: לא, אני לא מתכוונת לאנשי אש"ף, אני מתכוונת לכלבים אמיתיים. תדבר עם שחל, הם ידכאו את הטרור. אמר לה רבין: כן, את יודעת, זה רעיון טוב. אני אומר: הם צודקים, יש הרבה יותר סיכוי שהכלבים האלה יטפלו בטרור מאשר שערפאת יטפל בטרור.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה מבין הנוכחים – חבר הכנסת רון נחמן. אם לא יהיו נוספים, הוא יהיה אחרון הדוברים, ואנחנו פשוט לא נדע איך להעביר את הערב הזה. לגמור בשעה כזו ביום שני?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה הכול בגלל הארוחה.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, יש ברשותה של משטרת ישראל מערכת שלמה של אמצעים לפיקוח, לבקרה, לגילוי חשודים, לגילוי מקורות שעלולים להיות מקורות חשודים. זו מערכת מורכבת מאוד של תצפיות ושל בילוש, וכל הגורמים המצויים היום בידי המשטרה. ובכל זאת מצא שר המשטרה לנכון לבוא ולהציע, לא להציע אלא להודיע, שהוא החליט להכניס את הכלבים לשימוש משטרה.

אני רוצה לעשות הבחנה ברורה מאוד בין שימוש בכלבים כלפי חפצים, כלפי רכוש, כלפי מטענים בנמל התעופה ושימושים מהסוג הזה, שהם נעשים במקום שבו נמצאים אנשים, אבל בעצם הכלבים משמשים סיוע לאותם אמצעים שקיימים היום לזיהוי תכולתם של מטענים או מזוודות וכו', שמגיעים לארץ, ואז הזיהוי הזה, ללא ספק, יכול לעזור במלחמה בסמים או בנושאים אחרים שמעניינים את

המשטרה. אבל כאשר השר הופיע פה, מה שהיה חדש בדברים שלו זה השימוש בכלבים כלפי בני אדם.

כבר דיברו פה על הזיכרון ההיסטורי המר. אבל אני רוצה להדגיש ולומר, שהשימוש בכלבים במדינה שבה חלק גדול מהציבור הוא ציבור מאמין, יהודי או מוסלמי, שלגביו הקשר עם כלב או מגע עם כלב או נגיעה של כלב זה דבר שההלכה הדתית אוסרת עליו, אני חושבת שכאשר בתנאים כאלה מפעילים כלבים, התוצאה תהיה הרסנית הרבה יותר.

כאשר ראיתי את התמונות האלה, שנכנסים עם כלב לתוך אוטובוס מלא פועלים פלשתינים מהשטחים, וראיתי את הבעות פניהם של הפועלים האלה, אני חושבת שתחושות הפחד והתחושה שהם עוברים על מצוות הדת, או שמכריחים אותם לעבור על מצוות הדת – אלה דברים בלתי נסבלים. נכון שצריך אמצעים, וצריך לנסות לגלות, וצריך לנסות למנוע עד כמה שניתן פיגועים באמצעים שונים. אבל אין זה אומר שבמסגרת האמצעים האלה מותר לרמוס את כבודם של בני אדם, מותר להתעלם מרגשותיהם הדתיים ולהתעלל בהם. לכן אני מציעה, והייתי רוצה מאוד ששר המשטרה יבוא וישנה את הודעתו ברוח הדברים שאמרתי. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הופתעתי לנוכח הצעתו של שר המשטרה, השר שחל, להכניס כלבים לצורך הגנה, לצורך מניעת חבלות בתחומי "הקו הירוק".

בכלל כל הרעיונות האלו בזמן האחרון, של "אפרטהייד", הפרדה – אני קורא לזה אפרטהייד, גברתי היושבת-ראש. בדרום-אפריקה הפרידו בין שחורים ללבנים. כאן מנסים להפריד באותו הסדר בין סוגי אוכלוסיות. כפי שהלך האפרטהייד לעולמו בדרום-אפריקה, גם הרעיון הנואל הזה של הפרדה לא צפוי לו עתיד, והוא ילך לעולמו, וככל המוקדם הרי זה משובח.

הממשלה הזאת הבטיחה אחרי הרצח של הלנה ראפ בבת-ים – ראש הממשלה אמר שהוא יוציא את עזה מבת-ים. אבל הוא והממשלה שלו, אחרי אוסלו, דווקא הכניסו את עזה לתוך תל-אביב, לדיזנגוף. הכניסו את עזה לבית-ליד, הכניסו את עזה, את יהודה ושומרון, את כל אותם אזורים, קני המרצחים מג'נין וממקומות אחרים ליד ג'נין, אבל בעיקר מעזה, תחת פיקודו של ערפאת, תחת השגחתו של ערפאת, הכניסו את כל המחבלים האלה לתוך הארץ. מה יעזרו כלבים? איך כלבים ימנעו את הבעיה?

מה עושה ערפאת לגבי שני הרוצחים שידועים עליהם שהגיעו מעזה והניחו את המטען בבית-ליד? בשביל זה צריך כלב, אדוני שר המשטרה? כלב צריך לחפש אותם רוצחים או בני משפחותיהם? או אולי כלב צריך ללכת בתוך עזה ולעקוב לאן ברחו כל אלה שסייעו להם?

יעקב שפי (העבודה):

לא מדובר על כלב.

רון נחמן (הליכוד):

ובמעבר הבטוח מעזה, כביש חוצה ישראל, מעזה ליריחו, גברתי היושבת-ראש, תשימי כלבים שירוצו לאורך הכביש? אני אומר את זה בתור תושב יהודה ושומרון, חבר הכנסת שפי.

יעקב שפי (העבודה):

לא מדובר על כלבים כאלה. למה אתה מטעה?

רון נחמן (הליכוד):

אני מתבייש שממשלה בישראל הולכת להכניס כלבים לשימושים כאלה. אם הממשלה הזאת לא יודעת להביא ביטחון, ואם הממשלה הזאת לא יודעת להביא שלום, ואם הממשלה הזאת עושה רק מעשה הונאה, לא הכלבים יפתרו את הבעיה.

יעקב שפי (העבודה):

בינתיים אתם מפריעים.

רון נחמן (הליכוד):

אני בעד חיפוש על-ידי כלבים שמריחים סמים מוברחים בשדה תעופה.

יעקב שפי (העבודה):

למה?

רון נחמן (הליכוד):

אני בעד זה שכלב ילך עם גשש. אני נגד זה שילך מישהו עם כלב לעשות חיפוש או לבדוק מישהו. זה מזכיר לי את הימים הכי אפלים של האנושות. אני אומר את הדברים האלה, כי ראיתי את הסוסים של המשטרה, ראיתי את הסוסים בהפגנות, איך הם דורסים את המפגינים. הייתי שם. לא סיפורים. הייתי שם כאשר הסוסים, עם פרשים, דרסו את המפגינים.

יעקב שפי (העבודה):

רון נחמן (הליכוד):

אתן לך את התאריכים. אני נגד שימוש בכלבים למטרות האלה, ואני מציע לשר שחל, לך ותפעיל את המוח היהודי, תפעיל את אמצעי הלחימה, תפעיל את כל הגניוס היהודי ותמצא אמצעים אחרים ולא את האמצעים האלו שמחזירים אותנו לימי הביניים. תעשה את זה, אדוני השר שחל, כי הבושה תבוא אליך, ולא הייתי רוצה שדווקא אתה, שאומר שאתה רוצה להיות ראש ממשלה בעתיד, שדווקא כך ידבק העניין של הכלבים הללו.

יעקב שפי (העבודה):

בינתיים ראינו מי הכניס כלבים למפעלים נגד אנשים, לא נגד חומרי נפץ.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אם כן, מאחר שמדובר על דיון בהודעת הבהרה של שר המשטרה, והכנסת קיימה דיון, זכותם של חברי הכנסת להגיש הצעה. קיבלתי עתה הצעה בשם סיעות הליכוד וחד"ש, ואני מעמידה אותה להצבעה. צריך לחכות חמש דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

צריך לקרוא אותה.

היו"ר ע' מאור:

הגשתם אותה בשנייה זו. חבר הכנסת שפי, אם אתה רוצה להיערך להצבעה, בבקשה, אני מחכה חמש דקות.

יעקב שפי (העבודה):

לא, זה בכלל לא משנה. מי שרוצה פיגועים, שיצביע.

היו"ר ע' מאור:

בזה אני קובעת שכל שאר הדוברים שברשימה פשוט לא היו באולם, ולכן אני כן עוברת להצעת ההחלטה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

יעקב שפי (העבודה):

אפשר להצביע. זה ממילא לא משנה.

ענת מאור (מרצ):

אני מבקשת ממזכיר הכנסת לברר מה המעמד של החלטה של הכנסת בנוגע להודעת שר.

חבר הכנסת האשם מחאמיד יביא הצעה לסיכום הדיון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, הצעה לסיכום הדיון בנושא הודעת שר המשטרה לגבי הכנסת כלבים לשירות מבצעי של המשטרה, ביום 13 בפברואר 1995, מטעם הסיעות הליכוד וחד"ש.

1. הכנסת דוחה את הודעת שר המשטרה לגבי הכנסת כלבים לשירות מבצעי של המשטרה כפי שהובהרה על-ידו.

2. הכנסת מתנגדת לשימוש בכלבים כאמצעי לבדיקות ולחיפוש על גופם של בני אדם.

3. הכנסת קוראת לשר המשטרה לחפש אמצעים אחרים לגילוי מקורות סכנה.

4. הכנסת רואה בשימוש בכלבים כלפי אנשים פגיעה בכבודם וברגשותיהם של בני אדם באשר הם.

תודה.

יעקב שפי (העבודה):

לא כלפי אנשים. כלפי חומרי נפץ.

היו"ר ע' מאור:

תודה לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

כדי שלא נואשם במחטף הצבעה, נחכה עוד שלוש דקות להצבעה.

תתחילו לתכנן מה תעשו הערב, כשהישיבה נגמרת בשעה כל כך מוקדמת. לסיים בשעה 21:00 – זה דבר לא רגיל. עובדי הבית, אני שמחה שהערב תוכלו להיות משוחררים בשעה סבירה ולבלות בקרב משפחותיכם.

רון נחמן (הליכוד):

עברו חמש דקות מהצלצול.

היו"ר ע' מאור:

אדוני מזכיר הכנסת, זה בסדר? אני לא רוצה שבעניין זה יהיו אי-הבנות.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת הסיכום.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ה' מחאמיד – 4

נגד – 1

נמנעים – 1

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ה' מחאמיד נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ארבעה תומכים, מתנגד אחד, נמנע אחד. אני קובעת שהצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת האשם מחאמיד נתקבלה.

בזה תם סדר-היום. חברי הכנסת, הערב כולו לפניכם. הישיבה הבאה – מחר בשעה 15:00. עובדי הכנסת, שיהיה לכם ערב נעים. לילה טוב לכולכם. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה 20:53.